Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

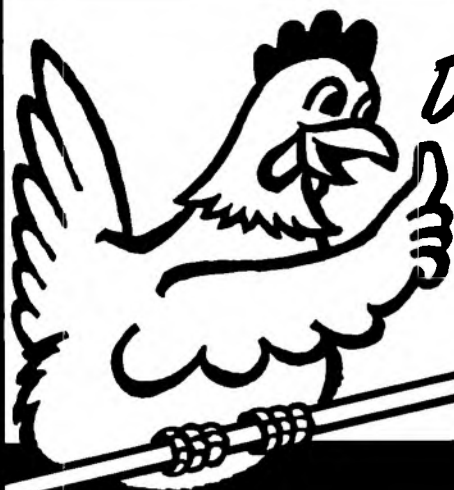
Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

STEENSENS ILLUSTREREDE ALMANAK 1965

REDIGERET AF
FREDERIK OPFFER

DET ER GANSKE VIST!

GI' OS

ØTA SKALLER

OG KRÅSEGRIT „HØNSENES TÆNDER"

SÅ GI'R VI

FLERE ÆG
VÆGTIGERE ÆG
STÆRKERE ÆGGESKALLER
STØRRE FORTJENESTE!!!

ØTA-KOMPAGNIET A/S

HOLBÆK · HORSENS · ODENSE · FREDERIKSSUND

Steensens

illustrerede

Almanak

for det år efter Kristi fødsel

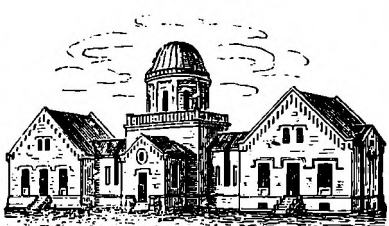
1965

som er 1. år efter skudår

Redigeret af

Frederik Opffer

63. årgang

Udgivet af

L. Levison junr. Akts., København

Indeværende år regnes efter Kristi fødsel 1965

Siden reformationen 448
Siden den Oldenborgske stammes regerings begyndelse i dette rige. 517
Siden vor allernådigste konge, kong **Frederik den Niendes fødsel** 66
Fra kong Christian den Femtes danske lov 282
Fra Danmarks grundlov 116

Året 1965 er det 6678de i den julianske periode.

Året 1965 er 1. påskedag den 18. april,
– 1966 - - – – 10. april,
– 1967 - - – – 26. marts,
– 1968 - - – – 14. april,
– 1969 - - – – 6. april.

I Nordisk Astronomisk Tidsskrifts majhæfte 1928 og i den lille Universitets-Almanak for året 1941 (s. 24–25) er 1. påskedag angivet for alle år fra 1801 til og med år 2000.

Romersk-katolske festdage m. m. i 1965

Foruden de på en søndag faldende hovedfester (bl. a. 1. påskedag og 1. pinsedag) højtideligholdes endvidere følgende fester som befalede helligdage: **Herrens omskærelse** (nytårsdag), **hellig tre kongers dag** (6. januar), **Kristi himmelfarts dag, Kristi legems fest** (2. torsdag e. pinse), **alle helgens dag** (1. november) og **juledag** (25. december). – **Faste- og abstinensdage** er f. t. kun følgende fire dage: askeonsdag og langfredag samt 7. december (dagen før Mariæ uplettede undfangelse) og 23. december (som forberedelse til jul); hvis den 7. og 23. december er en søndag, bortfalder faste- og abstinenspligten. – Alle fredage er **abstinensdage,** medmindre en befalet helligdag falder på en fredag. – Tiden for den pligtmæssige **påskekommunion** varer fra passionssøndag til Kristi himmelfarts dag.

Mosaiske festdage i 1965

Purimfest (Purim) 18. marts. *1. påskedag (Jom allef d'Pesach) 17. april. *2. påskedag (Jom bet d'Pesach) 18. april. *7. påskedag (Schevii schel Pesach) 23. april. *Påskens ende (Acharon schel Pesach) 24. april. *Ugefest (pinse) (Schavuot) 6. juni. *Sammes 2. dag (Schavuot) 7. juni. Fastedag, templets ødelæggelse (Tischa b'Aw) 8. august. *Nytårsfest (5726) (Jom allef d'Rosch Haschana) 27. september. *Sammes 2. dag (Jom bet d'Rosch Haschana) 28. september. *Store forsoningsfest (Jom Kippur) 6. oktober. *Løvsalsfest (Jom allef d'Sukkot) 11. oktober. *Sammes 2. dag (Jom bet d'Sukkot) 12. oktober. *Sammes slutningsfest (Schemini Azeret) 18. oktober. *Thorah-glædesfest (Simchat Torah) 19. oktober. Templets indvielsesfest (Chanuka), som fejres i 8 dage, 19. december. – Enhver festdag begynder den foregående aften, og de med * betegnede fejres strengt.

Det danske kongehus

Kong FREDERIK IX til Danmark, de Venders og Goters, hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg og Oldenborg, født 11 marts 1899, succederede 20 april 1947, gift 24 maj 1935 med dronning INGRID Victoria Sofia Louise Margareta, prinsesse af Sverige, født 28 marts 1910.

Døtre: 1) Tronfølgeren MARGRETHE Alexandrine Thorhildur Ingrid, født 16 april 1940. 2) BENEDIKTE Astrid Ingeborg Ingrid, født 29 april 1944. 3) ANNE-MARIE Dagmar Ingrid, født 30 august 1946.

Broder: Arveprins KNUD Christian Frederik Michael, født 27 juli 1900, gift 8 september 1933 med CAROLINE-MATHILDE Louise Dagmar Christiane Maud Augusta Ingeborg Thyra Adelheid (se nedenfor). Børn: a) ELISABETH Caroline-Mathilde Alexandrine Helena Olga Thyra Feodora Estrid Margarethe Désirée, født 8 maj 1935. b) INGOLF Christian Frederik Knud Harald Gorm Gustav Viggo Valdemar Aage, født 17 februar 1940. c) CHRISTIAN Frederik Franz Knud Harald Carl Oluf Gustav Georg Erik, født 22 oktober 1942.

Faders søskendes børn: a) FEODORA Louise Caroline-Mathilde Victoria Alexandra Frederikke Johanne, født 3 juli 1910, gift 9 september 1937 med CHRISTIAN Nikolaus Wilhelm Friedrich Albert Ernst Stephan, prins af Schaumburg-Lippe, født 20 februar 1898. b) CAROLINE-MATHILDE Louise Dagmar Christiane Maud Augusta Ingeborg Thyra Adelheid, født 27 april 1912, gift 8 september 1933 (se ovenfor). c) GORM Christian Frederik Hans Harald, født 24 februar 1919.

Farfaders broders børn: 1) AXEL Christian Georg, født 12 august 1888, gift 22 maj 1919 med MARGARETHA Sofia Lovisa Ingeborg, prinsesse af Sverige, født 25 juni 1899. Søn: GEORG Valdemar Carl Axel, født 16 april 1920, gift 16 september 1950 med ANNE Ferelith Fenella, født Bowes-Lyon, født 4 december 1917. 2) VIGGO (se nedenfor). 3) MARGRETHE Francoise Louise Marie Helene, født 17 september 1895, gift 9 juni 1921 med RENATUS Karl Maria Joseph, prins af Bourbon-Parma, født 17 oktober 1894, død 30 juli 1962.

VIGGO Christian Adolph Georg, født 25 december 1893, prins, greve af Rosenborg, gift 10 juni 1924 med dr. med. James O. Greens datter ELEANOR Margaret, prinsesse Viggo, grevinde af Rosenborg, født 5 november 1895.

Mellemeuropæisk tid blev indført i Danmark ved lov af 29. marts 1893, ifølge hvilken tiden for alle dele af landet skal bestemmes lig med middelsoltiden for den 15. længdegrad øst for Greenwich, således at tiden i Danmark er 1^t forud for Greenwich tid. På Færøerne gælder dog fra 1. januar 1908 Greenwich tid, og på Grønland er tiden fra 1^t til 5^t efter Greenwich tid. **Alle klokkeslæt i denne kalender er angivet i mellemeuropæisk tid,** som er 9^m 41^s mere end Københavns middelsoltid, der før 1894 blev benyttet som fælles tid for hele landet.

Døgnet antages overensstemmende med almindelig vedtægt at **begynde ved midnat og regnes indtil næste midnat fra 0^t 0^m til 24^t 0^m,** som er det samme som 0^t 0^m det følgende døgn.

Talkolonnen i midten på hver side i kalendariet angiver klokkeslættet for Månens op- eller nedgang, for så vidt som kundskab derom kan være af betydning i det daglige liv. Månens opgang er betegnet med op, nedgangen med ned.

Klokkeslættene for Solens og Månens op- og nedgang angivne i denne almanak **er beregnet for disses centre og gælder for Københavns.**

For af dem at finde vedkommende klokkeslæt for andre steder må man først lægge 4^m til eller trække 4^m fra for hver længdegrad, stedet ligger henholdsvis vestligere eller østligere end Københavns.

Eksempelvis anføres, hvor mange minutter der skal lægges til for følgende vestligere steder: Hillerød 1, Roskilde 2, Ringsted 3, Sorø 4, Slagelse 5, Kalundborg 6, Nyborg 7, Skagen 8, Odense 9, Aarhus 9, Horsens 11, Kolding 12, Skive 14, Ribe 15, Holstebro 16, Esbjerg 16, Hjerting 17, Ringkøbing 17, Blaavandshuk 18, og hvor mange minutter der skal trækkes fra for følgende østligere steder: Rønne 8, Neksø 10. For steder, der ligger lige nord eller syd for disse, gælder samme tal.

Foruden denne rettelse for stedets længde må der desuden anbringes en rettelse for stedets bredde. Denne bliver ens for steder, der ligger lige øst og vest for hinanden. Betegnes følgende rækker steder med omtrent ens bredde ved følgende bogstaver:

O. København..... Roskilde, Holbæk, Kalundborg, Vejle, Varde,

A. Helsingør..... Hillerød, Nykøbing S., Skanderborg,

B. Randers..... Viborg, Grenaa,

C. Aalborg..... Nibe, Løgstør, Thisted,

D. Skagen,

E. Ribe..... Haderslev, Odense, Nyborg, Korsør, Store-Heddinge, Christiansø,

F. Nakskov..... Sønderborg, Maribo, Sakskøbing, Nykøbing F., Stubbekøbing,

så er rettelsen for bredden altid nul for stederne **O.**

Hvor stor den for de øvrige steder er for Solens op- og nedgang ses af følgende tabel, udtrykt i minutter:

	Læg til opg. Træk fra nedg.						Træk fra opgangen. Læg til nedgangen.										Læg til opg. Træk fra nedg.							
	Jan.		Feb.		Marts		April		Maj		Juni		Juli		August		Sept.		Okt.		Nov.		Dec.	
	6	20	3	17	2	16	30	13	27	11	25	8	22	6	20	3	17	31	14	28	12	26	9	23	7	21
A...	2	2	1	1	1	0	0	1	1	1	2	2	2	2	2	1	1	1	0	0	1	1	1	2	2	2
B...	6	5	4	2	1	0	1	2	3	4	5	6	6	6	5	4	3	2	1	0	1	2	4	5	6	6
C...	9	8	6	4	2	1	1	3	5	6	8	10	10	9	8	6	4	3	1	1	2	4	6	8	9	10
D...	14	12	9	6	3	1	2	3	7	10	13	15	16	15	13	10	7	4	2	1	4	6	9	12	15	16

	Træk fra opg. Læg til nedg.						Læg til opgangen. Træk fra nedgangen.										Træk fra opg. Læg til nedg.							
	Jan.		Feb.		Marts		April		Maj		Juni		Juli		August		Sept.		Okt.		Nov.		Dec.	
	6	20	3	17	2	16	30	13	27	11	25	8	22	6	20	3	17	31	14	28	12	26	9	23	7	21
E...	2	2	1	1	1	0	0	1	1	1	2	2	2	2	2	1	1	1	0	0	1	1	1	2	2	2
F...	6	5	4	2	1	0	1	2	3	4	5	6	6	6	5	4	3	2	1	0	1	2	4	5	6	6

For Månens op- eller nedgang bliver de største rettelser, som bredden medfører: 3 for stederne A, 7 for B, 13 for C, 20 for D, 3 for E og 7 for F. Disse skal for stederne A, B, C og D trækkes fra opgangen eller lægges til nedgangen, når Månen står nordligst, lægges til opgangen eller trækkes fra nedgangen, når Månen står sydligst. Omvendt for stederne E og F. Hosstående tabel viser, på hvilke dage Månen står nordligst (n) og sydligst (s):

Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
2 s	12 n	12 n	8 n	5 n	2 n	12 s	9 s	5 s	2 s	13 n	10 n
16 n	26 s	25 s	21 s	19 s	15 s	26 n	23 n	19 n	16 n	26 s	23 s
30 s					29 n				29 s		

Ca. en uge før og efter hver af disse dage er rettelsen nul, og det skønnes da, hvor stor den er for de mellemliggende dage.

Eksempel for Skagen 13. oktober:

København	Sol op 6t 37m,	Sol ned 17t 13m,	Måne op 18t 27m
Rettelse for længde	+	8m,	+	8m,	+	8m
Rettelse for bredde	+	4m,	—	4m,	—	11m
	Sol op 6t 49m,	Sol ned 17t 17m,	Måne op 18t 24m

I decemberhæftet 1928 af Nordisk Astronomisk Tidsskrift findes angivet en simpel metode til uden regning at bestemme tiden for Solens opgang og nedgang for alle steder i Danmark ved hjælp af to til dette formål konstruerede kort. På foranledning af chefen for statspolitiet er der i 1936 på Fr. Weiss' bogtrykkeri udkommet en på grundlag af denne metode beregnet tabel over korrektioner til Skriv- og Rejsekalenderens tider for Solens op- og nedgang forskellige steder i Danmark.

Bestemmelse af middagslinien

På en vandret, plan flade, som er opstillet således, at den kan beskinnes af Solen, tegnes flere koncentriske cirkler. I centret anbringes en lodret stift. Om formiddagen mellem kl. 9 og 11, når stiftens skygge efterhånden bliver kortere, mærker man sig på cirklerne de punkter, hvor skyggens ende befinder sig. Om eftermiddagen forlænger skyggen sig, og nu mærker man sig (mellem klokken 13 og 15) atter skyggens ende i cirklerne.

Middagslinien er da den rette linie, som, tegnet ud fra stiftens fod, halverer de på cirklerne afskårne buer. Konstruktionen giver det bedste resultat, når den udføres i dagene mellem den 18. og 25. juni eller mellem den 18. og 25. december.

Når stiftens skygge falder i middagslinien, er det sand middag (se nedenfor).

Tabel, som viser, hvad klokken er, når det er sand middag*) i København i 1965

Jan.	1	12t13m	Marts	31	12t14m	Aug.	20	12t13m	Nov.	12	11t54m
–	2	12 14	April	3	12 13	–	24	12 12	–	18	11 55
–	4	12 15	–	6	12 12	–	27	12 11	–	22	11 56
–	7	12 16	–	10	12 11	–	31	12 10	–	26	11 57
–	9	12 17	–	14	12 10	Sept.	3	12 9	–	29	11 58
–	12	12 18	–	18	12 9	–	6	12 8	Dec.	2	11 59
–	14	12 19	–	23	12 8	–	9	12 7	–	4	12 0
–	17	12 20	–	29	12 7	–	12	12 6	–	6	12 1
–	21	12 21	Maj	14	12 6	–	15	12 5	–	9	12 2
–	25	12 22	–	29	12 7	–	18	12 4	–	11	12 3
–	30	12 23	Juni	4	12 8	–	20	12 3	–	13	12 4
Febr.	11	12 24	–	10	12 9	–	23	12 2	–	15	12 5
–	23	12 23	–	15	12 10	–	26	12 1	–	17	12 6
Marts	1	12 22	–	19	12 11	–	29	12 0	–	19	12 7
–	6	12 21	–	24	12 12	Okt.	2	11 59	–	21	12 8
–	10	12 20	–	29	12 13	–	5	11 58	–	23	12 9
–	14	12 19	Juli	4	12 14	–	9	11 57	–	25	12 10
–	17	12 18	–	11	12 15	–	13	11 56	–	27	12 11
–	21	12 17	–	26	12 16	–	18	11 55	–	29	12 12
–	24	12 16	Aug.	9	12 15	–	24	11 54	–	31	12 13
–	27	12 15	–	15	12 14	Nov.	3	11 53			

*) **Sand middag** er det tidspunkt af dagen, da Solen ses lige mod syd og *soluret* viser 12. Dette tidspunkt afviger kun ubetydeligt fra det tidspunkt, da Solen står højest på himlen, og ligger meget nær midt imellem tidspunkterne for Solens op- og nedgang. Ovenstående tabel angiver, hvad et ur på de forskellige dage af året bør vise, når det er sand middag i København. For andre steder i landet må der lægges 4m til eller trækkes 4m fra tallene i denne tabel for hver længdegrad, stedet ligger henholdsvis vestligere eller østligere end København (se side 4), hvorimod stedets bredde her ikke kommer i betragtning.

I kirkeåret 1964–65, der ender med 23. søndag efter trinitatis (21. november), vil der ordentligvis blive prædiket over den første række af evangelietekster.

I kirkeåret 1965–66, der begynder med 1. søndag i advent (28. november), vil der ordentligvis blive prædiket over den anden tekstrække.

Højvande 1965

Tabellen side 8–9 er meddelt af The Liverpool Observatory and Tidal Institute, Birkenhead.

Højvands-konstanter til London Bridge

for nogle vesteuropæiske havne, Greenwich middelsoltid.
(G. m. t.)

Stedet	G. m. t.	Stedet	G. m. t.	Stedet	G. m. t.
Aalborg	— 4t55m	Dunkerque	— 2t 0m	Nymindegab	— 0t14m
Aarhus	— 3 45	Elben, fyrsk. I.	— 2 39	Ostende	— 1 45
Aberdeen	— 0 50	Emden	— 2 15	Plymouth	+ 3 56
Antwerpen	+ 1 29	Esbjerg	+ 0 16	Portland	+ 5 13
Beachy Head	— 3 4	Exmouth	+ 4 43	Portsmouth	— 2 38
Belfast	— 3 16	Falmouth	+ 3 19	La Rochelle	+ 1 38
Blyth	+ 1 23	Flamborough H.	+ 2 32	Reykjavik	+ 4 30
Bordeaux	+ 4 54	Frederikshavn	+ 3 41	Rotterdam	+ 1 44
Borkum	— 3 51	Glasgow H.	— 0 31	Rouen	+ 0 26
Boulogne	— 3 1	Graadyb Barre	— 1 25	Scarborough	+ 2 15
Bremerhaven	— 1 31	Gravesend	— 0 55	Shields N.	+ 1 29
Bremen	+ 1 5	Greenock	— 1 31	Skagen	+ 2 55
Brest	+ 2 6	Grimsby	+ 3 38	Southampton	— 3 47
Bridgewater	+ 5 4	Hals	— 6 17		— 1 7
Brighton	— 3 8	Hamburg	+ 2 33	St. Malo	+ 4 15
Bristol	+ 5 25	Hartlepool	+ 1 35	Stornoway	+ 5 14
Brouwershaven	— 0 14	Harwich	— 2 32	Stromnes	— 5 12
Brunsbüttel	— 0 43	Le Havre	— 5 5	Sunderland	+ 1 30
Burntisland	+ 0 39	Helgoland	— 2 58	Swansea Bay	+ 4 17
Calais	— 2 41	Hellevoetsluis	+ 0 16	Tees Bar	+ 1 51
Cardiff	+ 5 15	Hirtshals	+ 2 11	Terschelling W.	+ 6 21
Cherbourg	+ 6 8	Hull	+ 4 32	Texel Bar	+ 4 13
Cork	+ 3 34	Højer Sluse	+ 0 26	Torsminde	+ 0 39
Cowes W.	— 4 3	Kingstown	— 2 47	Tyborøn Havn	+ 1 45
	— 3 3	Leith	+ 0 32	Tynemouth Bar	+ 1 26
Cuxhaven	— 1 44	Lister Dyb	— 1 10	Vlissingen	— 1 12
Dartmouth	+ 4 32	Liverpool	— 2 48	Wick	— 2 49
Dublin Bar	— 2 46	Newcastle	+ 1 40	Wilhelmshaven	— 1 38
Dundee	+ 0 46	Newport, Wales	+ 5 24	Yarmouth Red	— 5 15
Dungeness	— 3 42	Nolsøfjord (Thorshavn)	+ 2 29		

Eksempel på beregning af højvande

Højvande for Esbjerg 1965 den 17. sept. fm.

Højv. ved London Bridge (s. 9)	5t 17m G. m. t.
Højv.-konstant for Esbjerg	+ 0 16
Højv. i Esbjerg	5t 33m G. m. t.
Korr. til mellemeuropæisk tid	+ 1 0
Højv. i Esbjerg den 17. sept. fm.	6t 33m M. e. t.

Dato	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Dato
1	0¹41ᵐ	1¹45ᵐ	0¹45ᵐ	1¹28ᵐ	1¹26ᵐ	2¹28ᵐ	1
	13 4	14 11	13 13	13 54	13 56	14 57	
2	1 23	2 20	1 25	2 0	2 2	3 14	2
	13 46	14 46	13 51	14 25	14 34	15 40	
3	2 1	2 52	1 59	2 31	2 43	4 4	3
	14 24	15 17	14 25	14 59	15 12	16 26	
4	2 35	3 24	2 28	3 5	3 24	4 56	4
	15 0	15 50	14 55	15 35	15 52	17 15	
5	3 8	3 57	3 0	3 41	4 8	5 51	5
	15 34	16 24	15 26	16 9	16 34	18 7	
6	3 41	4 29	3 32	4 17	4 53	6 52	6
	16 8	16 57	15 59	16 45	17 19	19 7	
7	4 14	4 59	4 5	4 55	5 46	8 1	7
	16 43	17 29	16 31	17 24	18 10	20 16	
8	4 48	5 31	4 37	5 42	6 51	9 14	8
	17 20	18 5	17 3	18 11	19 14	21 34	
9	5 22	6 7	5 8	6 43	8 8	10 23	9
	17 58	18 49	17 39	19 17	20 37	22 43	
10	5 59	6 57	5 47	8 4	9 38	11 22	10
	18 39	19 52	18 23	20 47	22 5	23 40	
11	6 42	8 12	6 40	9 44	10 53	—	11
	19 29	21 18	19 25	22 23	23 17	12 10	
12	7 36	9 48	8 0	11 10	11 52	0 30	12
	20 35	22 46	20 56	23 38	—	12 54	
13	8 46	11 18	9 42	—	0 11	1 15	13
	21 53	—	22 34	12 14	12 39	13 35	
14	10 11	0 0	11 14	0 33	0 55	1 57	14
	23 7	12 31	23 50	13 5	13 22	14 13	
15	11 28	1 0	—	1 19	1 37	2 37	15
	—	13 31	12 27	13 47	13 58	14 48	
16	0 12	1 51	0 50	1 58	2 14	3 14	16
	12 35	14 23	13 22	14 25	14 35	15 21	
17	1 11	2 37	1 38	2 37	2 51	3 49	17
	13 34	15 8	14 8	15 0	15 9	15 53	
18	2 1	3 19	2 21	3 13	3 28	4 25	18
	14 28	15 50	14 50	15 34	15 41	16 26	
19	2 49	4 1	3 0	3 48	4 2	5 2	19
	15 18	16 31	15 28	16 5	16 11	17 3	
20	3 35	4 42	3 39	4 21	4 36	5 41	20
	16 6	17 9	16 4	16 34	16 41	17 41	
21	4 20	5 20	4 16	4 53	5 14	6 23	21
	16 52	17 45	16 38	17 5	17 19	18 23	
22	5 5	5 54	4 48	5 29	5 58	7 9	22
	17 38	18 19	17 8	17 39	18 2	19 11	
23	5 48	6 31	5 21	6 14	6 48	8 4	23
	18 23	19 0	17 39	18 24	18 53	20 6	
24	6 31	7 20	5 54	7 12	7 49	9 5	24
	19 9	19 55	18 13	19 24	19 54	21 12	
25	7 18	8 32	6 40	8 29	8 59	10 13	25
	20 1	21 13	19 1	20 42	21 5	22 22	
26	8 17	10 7	7 45	9 59	10 10	11 15	26
	21 7	22 42	20 9	22 13	22 18	23 29	
27	9 35	11 26	9 17	11 10	11 8	—	27
	22 17	23 51	21 45	23 23	23 18	12 13	
28	10 50	—	10 51	—	11 59	0 31	28
	23 23	12 26	23 13	12 2	—	13 6	
29	11 54		11 56	0 12	0 8	1 25	29
	—		—	12 42	12 44	13 56	
30	0 17		0 12	0 49	0 55	2 19	30
	12 47		12 43	13 20	13 29	14 45	
31	1 5		0 55		1 40		31
	13 32		13 21		14 12		

Greenwich middelsoltid

Dato	Juli	August	September	Oktober	November	December	Dato
1	3t10m	4t40m	5t34m	5t25m	6t 5m	6t28m	1
	15 31	16 49	17 42	17 39	18 52	19 21	
2	4 1	5 26	6 11	5 59	7 2	7 26	2
	16 19	17 35	18 19	18 25	20 7	20 28	
3	4 53	6 10	6 51	6 43	8 17	8 34	3
	17 7	18 19	19 7	19 25	21 36	21 39	
4	5 44	6 55	7 42	7 48	9 48	9 48	4
	17 56	19 4	20 14	20 55	22 50	22 41	
5	6 40	7 44	8 55	9 22	11 4	10 51	5
	18 47	19 57	21 47	22 32	23 43	23 34	
6	7 35	8 44	10 24	10 57	11 53	11 42	6
	19 44	21 10	23 9	23 40	—	—	
7	8 35	9 56	11 37	11 56	0 24	0 20	7
	20 50	22 28	—	—	12 31	12 29	
8	9 40	11 5	0 14	0 30	1 0	1 3	8
	22 1	23 39	12 32	12 39	13 5	13 14	
9	10 44	—	1 4	1 8	1 35	1 46	9
	23 7	12 5	13 13	13 14	13 40	13 59	
10	11 38	0 36	1 42	1 40	2 12	2 29	10
	—	12 55	13 47	13 44	14 16	14 44	
11	0 5	1 26	2 15	2 11	2 48	3 12	11
	12 30	13 38	14 17	14 14	14 56	15 32	
12	0 56	2 8	2 45	2 42	3 26	3 55	12
	13 15	14 12	14 46	14 44	15 37	16 21	
13	1 43	2 44	3 16	3 14	4 5	4 41	13
	13 56	14 44	15 16	15 18	16 22	17 13	
14	2 23	3 15	3 46	3 48	4 47	5 31	14
	14 31	15 16	15 46	15 53	17 12	18 10	
15	3 0	3 47	4 16	4 21	5 34	6 25	15
	15 4	15 48	16 17	16 28	18 10	19 13	
16	3 36	4 18	4 46	4 56	6 32	7 27	16
	15 36	16 18	16 47	17 12	19 22	20 21	
17	4 10	4 48	5 17	5 40	7 45	8 39	17
	16 10	16 49	17 23	18 8	20 45	21 33	
18	4 44	5 18	5 57	6 38	9 11	9 55	18
	16 45	17 18	18 11	19 22	22 6	22 38	
19	5 18	5 50	6 51	7 56	10 30	11 0	19
	17 17	17 50	19 20	20 57	23 13	23 35	
20	5 52	6 28	8 9	9 36	11 31	11 56	20
	17 51	18 34	20 57	22 27	—	—	
21	6 29	7 22	9 51	10 57	0 4	0 25	21
	18 28	19 37	22 38	23 37	12 21	12 44	
22	7 11	8 37	11 17	11 59	0 50	1 10	22
	19 15	21 7	23 54	—	13 5	13 30	
23	8 7	10 10	—	0 33	1 32	1 52	23
	20 16	22 45	12 20	12 46	13 47	14 14	
24	9 19	11 31	0 55	1 17	2 11	2 28	24
	21 36	—	13 10	13 28	14 27	14 52	
25	10 38	0 5	1 43	1 59	2 47	3 2	25
	23 1	12 35	13 53	14 8	15 4	15 28	
26	11 48	1 10	2 27	2 38	3 21	3 34	26
	—	13 28	14 35	14 48	15 41	16 4	
27	0 14	2 3	3 7	3 13	3 52	4 8	27
	12 50	14 16	15 15	15 25	16 18	16 40	
28	1 18	2 50	3 45	3 47	4 23	4 41	28
	13 44	14 59	15 54	16 2	16 54	17 18	
29	2 13	3 34	4 21	4 18	4 58	5 19	29
	14 31	15 41	16 31	16 35	17 37	17 55	
30	3 4	4 17	4 54	4 48	5 38	5 57	30
	15 18	16 24	17 6	17 13	18 25	18 37	
31	3 52	4 55		5 23		6 41	31
	16 3	17 3		17 57		19 27	

Jesu navn, Luk. 2, 21. 2' række, Matth. 6, 5–13.

		op	
F.	**1 Nytår**	7 38	
		ned	
L.	2 Abel	15 9	● n. m. $22^t\ 7^m$ Jorden nærmest Solen ☾ fjernest Jorden

Hjemkomsten til Nazareth, Matth. 2, 19 til enden. 2' række, Matth. 2, 13–18.

S.	**3 S. e. nytår**	16 2	Enoch
M.	4 Methusalem	17 6	
Ti.	5 Simeon	18 16	
O.	6 **Hellig 3 konger**	19 30	Sol. op $8^t\ 39^m$, n. $15^t\ 52^m$ Tusmørket varer 52^m
To.	7 Knud hertug	20 46	
F.	8 Erhardt	22 2	Merkur størst vestlig elongation
L.	9 Julianus	23 20	

Jesus 12 år gammel i templet, Luk. 2, 42 til enden. 2' række, Mark. 10, 13–16.

S.	**10 1. s. e. h. 3 k.**	—	Paul eremit ◐ f. kv. $21^t\ 59^m$
M.	11 Hyginus	0 39	
Ti.	12 Reinhold	2 2	Sol. op $8^t\ 34^m$, n. $16^t\ 3^m$ Tusmørket varer 50^m
O.	13 Hilarius	3 28	
To.	14 Felix	4 58	
F.	15 Maurus	6 27	
L.	16 Marcellus	7 45	

Brylluppet i Kana, Joh. 2, 1–11. 2' række, Luk. 19, 1–10.

		op	
S.	**17 2. s. e. h. 3 k.**	15 51	Antonius. ○ f. m. $14^t\ 37^m$ ☾ nærmest Jorden
M.	18 Prisca	17 21	
Ti.	19 Pontianus	18 54	
O.	20 Fabian og Sebastian	20 24	Sol. op $8^t\ 26^m$, n. $16^t\ 16^m$ Tusmørket varer 49^m
To.	21 Agnes	21 50	
F.	22 Vincentius	23 12	
L.	23 Emerentius	—	

Høvedsmanden i Kapernaum, Matth. 8, 1–13. 2' række, Luk. 17, 5–10.

S.	**24 3. s. e. h. 3 k.**	0 31	Timotheus. ◑ s. kv. $12^t\ 7^m$
M.	25 Pauli omvendelse	1 49	
Ti.	26 Polycarpus	3 4	
O.	27 Chrysostomus	4 19	Sol. op $8^t\ 15^m$, n. $16^t\ 31^m$ Tusmørket varer 47^m
To.	28 Fred. 6. fødsel	5 29	Carolus Magnus
F.	29 Chr. 7. fødsel	6 32	Valerius. ☾ fjernest Jorden
L.	30 Adelgunde	7 25	

Stormen på søen, Matth. 8, 23–27. 2' række, Matth. 14, 22–33.

S.	**31 4. s. e. h. 3 k.**	8 7	Vigilius

JANUAR

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31

Blidemåned	FEBRUAR 1965	28 dage

		ned	
M.	1	Brigida	16 5	● n. m. $17^t\ 36^m$
Ti.	2	Kyndelmisse	17 19	
O.	3	Blasius	18 35	Sol. op $8^t\ 2^m$, n. $16^t\ 46^m$
To.	4	Veronica	19 52	Tusmørket varer 46^m
F.	5	Agathe	21 9	
L.	6	Dorothea	22 27	

Ugræsset blandt hveden, Matth. 13, 24–30. 2' række, Matth. 13, 44–52.

S.	**7**	**5. s. e. h. 3 k.**	23 47	Richard
M.	8	Corintha	—	
Ti.	9	Apollonia	1 10	◐ f. kv. $9^t\ 53^m$
O.	10	Scholastica	2 36	Sol. op $7^t\ 48^m$, n. $17^t\ 1^m$
To.	11	Euphrosyne	4 2	Tusmørket varer 45^m
F.	12	Eulalia	5 23	
L.	13	Benignus	6 30	

Arbejderne i vingården, Matth. 20, 1–16. 2' række, Matth. 25, 14–30.

S.	**14**	**Septuagesima**	7 20	Valentinus. ☾ nærmest Jorden
M.	15	Faustinus	7 54	
			op	
Ti.	16	Juliane	17 48	○ f. m. $1^t\ 27^m$
O.	17	Findanus	19 19	Sol. op $7^t\ 32^m$, n. $17^t\ 16^m$
To.	18	Concordia	20 45	Tusmørket varer 43^m
F.	19	Ammon	22 8	
L.	20	Eucharias	23 29	

De fire slags sædejord, Luk. 8, 4–15. 2' række, Mark. 4, 26–32.

S.	**21**	**Sexagesima**	—	Samuel
M.	22	Peters stol	0 48	
Ti.	23	Papias	2 5	◑ s. kv. $6^t\ 39^m$
O.	24	Matthias	3 18	Sol. op $7^t\ 16^m$, n. $17^t\ 31^m$
To.	25	Victorinus	4 25	Tusmørket varer 42^m
F.	26	Inger	5 22	☽ fjernest Jorden
L.	27	Leander	6 7	

Jesu dåb, Matth. 3, 13 til enden. 2' række, Luk. 18, 31 til enden.

S.	**28**	**Fastelavn**	6 41	Quinquagesima. Esto mihi Øllegaard

FEBRUAR

1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	
13	
14	
15	
16	
17	
18	
19	
20	
21	
22	
23	
24	
25	
26	
27	
28	

Tordmåned	MARTS 1965	31 dage
	op	
M. 1 Albinus	7 5	
Ti. 2 Hvide tirsdag	7 24	Simplicius
		Kunigunde
	ned	Sol. op 6^t 58^m, n. 17^t 46^m
O. 3 Aske onsdag	17 39	Tusmørket varer 42^m
		● n. m. 10^t 56^m
To. 4 Adrianus	18 57	Uranus i opposition til Solen
F. 5 Theophilus	20 16	Pluto i opposition til Solen
L. 6 Gotfred	21 36	
Jesus fristes af djævelen, Matth. 4, 1–11. 2' række, Luk. 22, 24–32.		
S. 7 1. s. i fasten	22 59	Quadragesima. Invocavit
M. 8 Beata	—	Perpetua
Ti. 9 40 riddere	0 24	Mars i opposition til Solen
		Ædel
O. 10 Tamperdag	1 49	Sol. op 6^t 41^m, n. 18^t 1^m
		Tusmørket varer 42^m
		◐ f. kv. 18^t 52^m
To. 11 **Frederik 9. fødsel**	3 11	Thala
F. 12 Gregorius	4 21	
L. 13 Macedonius	5 16	
Den kananæiske kvinde, Matth. 15, 21–28. 2' række, Mark. 9, 17–29.		
S. 14 2. s. i fasten	5 54	Reminiscere. Eutychius
M. 15 Zacharias	6 20	☾ nærmest Jorden
Ti. 16 Gudmund	6 40	
	op	Sol. op 6^t 22^m, n. 18^t 15^m
O. 17 Gertrud	18 14	Tusmørket varer 42^m
		○ f. m. 12^t 24^m
To. 18 Fred. 3. fødsel	19 40	Alexander
F. 19 Joseph	21 3	
L. 20 Gordius	22 25	Jævndøgn
Jesus uddriver en uren ånd, Luk. 11, 14–28. 2' række, Joh. 8, 42–51.		
S. 21 3. s. i fasten	23 45	Oculi. Benedictus
M. 22 Paulus	—	Merkur størst østlig elongation
Ti. 23 Fidelis	1 2	
O. 24 Ulrica	2 13	Sol. op 6^t 4^m, n. 18^t 29^m
		Tusmørket varer 42^m
To. 25 Mariæ bebudelse	3 15	◑ s. kv. 2^t 37^m
F. 26 Gabriel	4 5	☾ fjernest Jorden
L. 27 Kastor	4 43	
Jesus bespiser 5000, Joh. 6, 1–15. 2' række, Joh. 6, 35–51.		
S. 28 Midfaste	5 10	Lætare. Dronning **Ingrid**
M. 29 Jonas	5 31	Eustachius
Ti. 30 Quirinus	5 46	Balbina
O. 31 Fred. 5. fødsel	5 59	Sol. op 5^t 46^m, n. 18^t 43^m
		Tusmørket varer 43^m

MARTS

1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
15		
16		
17		
18		
19		
20		
21		
22		
23		
24		
25		
26		
27		
28		
29		
30		
31		

	op	
To. 1 Hugo	6 11	
	ned	
F. 2 Theodosius	19 19	● n. m. $1^t\ 21^m$
L. 3 Nicætas	20 43	

Englen Gabriel bebuder Jesu fødsel, Luk. 1, 26–38. 2' række, Luk. 1, 46–56.

S. 4 5. s. i fasten	22 10	Judica. Ambrosius
M. 5 Irene	23 38	
Ti. 6 Sixtus	—	
O. 7 Egesippus	1 2	Sol. op $5^t\ 28^m$, n. $18^t\ 57^m$ Tusmørket varer 44^m
To. 8 Chr. 9. fødsel	2 17	Janus
F. 9 Procopius	3 16	◐ f. kv. $1^t\ 40^m$
L. 10 Ezechiel	3 57	☾ nærmest Jorden

Jesu indtog i Jerusalem, Matth. 21, 1–9. 2' række, Mark. 14, 3–9.

S. 11 Palmesøndag	4 26	Leo
M. 12 Chr. 4. fødsel	4 46	Julius
Ti. 13 Justinus	5 2	
O. 14 Tiburtius	5 15	Sol. op $5^t\ 10^m$, n. $19^t\ 11^m$ Tusmørket varer 45^m
To. 15 Skærtorsdag	5 26	Chr. 5. fødsel. Olympia
	op	
F. 16 Langfredag	20 0	Prinsesse **Margrethe.** Mariane
L. 17 Anicetus	21 22	○ f. m. $0^t\ 2^m$

Kristi opstandelse, Mark. 16, 1–7. 2' række, Matth. 28, 1–8.

S. 18 Påskedag	22 42	Eleutherius
M. 19 2. påskedag	23 57	Daniel
Ti. 20 Sulpicius	—	
O. 21 Florentius	1 5	Sol. op $4^t\ 53^m$, n. $19^t\ 25^m$ Tusmørket varer 47^m
To. 22 Cajus	2 1	◑ s. kv. $22^t\ 7^m$
F. 23 Georgius	2 43	☾ fjernest Jorden
L. 24 Albertus	3 14	

Den tvivlende Thomas, Joh. 20, 19 til enden. 2' række, Joh. 21, 15–19.

S. 25 1. s. e. påske	3 37	Quasimodo. Markus evangelist
M. 26 Cletus	3 54	
Ti. 27 Charl. Amalie	4 7	Ananias
O. 28 Vitalis	4 19	Sol. op $4^t\ 36^m$, n. $19^t\ 39^m$ Tusmørket varer 48^m
To. 29 Peter martyr	4 30	
F. 30 Severus	4 41	

APRIL

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Majmåned	MAJ 1965	31 dage
	ned	
L. 1 Philip og Jacob	19 46	Voldermisse. ● n. m. $12^t\ 56^m$
Den gode hyrde, Joh. 10, 11–16. 2' række, Joh. 10, 22–30.		
S. **2 2. s. e. påske**	21 16	Misericordia Domini. Athanasius
M. 3 Korsmisse	22 46	Gothard
Ti. 4 Florian	—	Sol. op $4^t\ 21^m$, n. $19^t\ 53^m$
O. 5 **Danmarks befrielse**	0 8	Tusmørket varer 51^m
		De lyse nætter begynder
		☾ nærmest Jorden
To. 6 Joh. ante portam	1 14	Merkur størst vestlig elongation
F. 7 Flavia	2 1	
L. 8 Stanislaus	2 33	◐ f. kv. $7^t\ 20^m$
Jesus forbereder disciplene på sin bortgang til Faderen, Joh. 16, 16–22. 2' række, Joh. 14, 1–11.		
S. **9 3. s. e. påske**	2 55	Jubilate. Caspar
M. 10 Gordianus	3 11	Neptun i opposition til Solen
Ti. 11 Mamertus	3 24	
O. 12 Pancratius	3 35	Sol. op $4^t\ 7^m$, n. $20^t\ 6^m$
To. 13 Ingenuus	3 46	Tusmørket varer 54^m
F. **14 Bededag**	3 58	Kristian
	op	
L. 15 Sophie	20 22	○ f. m. $12^t\ 52^m$
Sandhedens ånd, Joh. 16, 5–15. 2' række, Joh. 8, 28–36.		
S. **16 4. s. e. påske**	21 40	Cantate. Sara
M. 17 Bruno	22 52	
Ti. 18 Erik	23 53	
O. 19 Potentiana	—	Sol. op $3^t\ 54^m$, n. $20^t\ 19^m$
		Tusmørket varer 58^m
To. 20 Angelica	0 41	☾ fjernest Jorden
F. 21 Helene	1 17	
L. 22 Castus	1 42	
Bøn i Jesu navn, Joh. 16, 23–28. 2' række, Joh. 17, 1–11.		
S. **23 5. s. e. påske**	2 0	Rogate. Desiderius
M. 24 Esther	2 15	◑ s. kv. $15^t\ 40^m$
Ti. 25 Urbanus	2 27	
O. 26 Beda	2 37	Sol. op $3^t\ 44^m$, n. $20^t\ 31^m$
		Tusmørket varer 61^m
To. 27 Kristi himmelfart	2 48	Lucian
F. 28 Vilhelm	2 59	
L. 29 Maximinus	3 13	
Åndens vidnesbyrd, Joh. 15, 26 til enden og 16, 1–4. 2' række, Joh. 17, 20 til enden.		
	ned	
S. **30 6. s. e. påske**	20 17	Exaudi. Vigand
M. 31 Petronella	21 46	● n. m. $22^t\ 13^m$

MAJ

1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	
13	
14	
15	
16	
17	
18	
19	
20	
21	
22	
23	
24	
25	
26	
27	
28	
29	
30	
31	

		ned	
Ti.	1 Nikomedes	23 1	☾ nærmest Jorden
O.	2 Marcellinus	23 58	Sol. op 3t 35m, n. 20t 40m Tusmørket varer 65m
To.	3 Fred. 8. fødsel	—	Erasmus
F.	4 Optatus	0 36	
L.	5 **Grundlovsdag**	1 1	Kong Hans' fødsel. Bonifacius

Helligåndens komme, Joh. 14, 23 til enden. 2' række, Joh. 14, 15–21.

S.	**6 Pinsedag**	1 19	Norbertus. ◐ f. kv. 13t 11m
M.	**7 2. pinsedag**	1 33	Jeremias
Ti.	8 Medardus	1 45	Primus
O.	9 Tamperdag	1 56	Sol. op 3t 30m, n. 20t 48m
To.	10 Onuphrius	2 7	Tusmørket varer 68m
F.	11 Barnabas apostel	2 19	
L.	12 Basilius	2 35	

Jesus og Nikodemus, Joh. 3, 1–15. 2' række, Matth. 28, 18 til enden.

S.	**13 Trinitatis**	2 55	Cyrillus
M.	14 Rufinus	3 23	○ f. m. 2t 59m Måneformørkelse
		op	
Ti.	15 **Valdemarsdag**	22 38	Vitus
O.	16 Tycho	23 17	Sol. op 3t 27m, n. 20t 53m Tusmørket varer 70m
To.	17 Botolphus	23 46	☾ fjernest Jorden
F.	18 Leontius	—	
L.	19 Gervasius	0 6	

Den rige mand og Lazarus, Luk. 16, 19 til enden. 2' række, Luk. 12, 13–21.

S.	**20 1. s. e. trin.**	0 22	Sylverius
M.	21 Albanus	0 34	Solhverv, længste dag
Ti.	22 10000 martyrer	0 45	◑ s. kv. 6t 36m
O.	23 Paulinus	0 55	Sol. op 3t 28m, n. 20t 55m Tusmørket varer 70m
To.	24 **St. Hansdag**	1 6	
F.	25 Prosper	1 18	
L.	26 Pelagius	1 34	

Den store nadver, Luk. 14, 16–24. 2' række, Luk. 14, 25 til enden.

S.	**27 2. s. e. trin.**	1 55	Syvsoverdag
M.	28 Caroline Amalie	2 27	Eleonora
		ned	
Ti.	29 Petrus Paulus	21 45	● n. m. 5t 52m
O.	30 Lucina	22 32	Sol. op 3t 32m, n. 20t 54m Tusmørket varer 69m ☾ nærmest Jorden

JUNI

1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
15		
16		
17		
18		
19		
20		
21		
22		
23		
24		
25		
26		
27		
28		
29		
30		

Ormemåned	JULI 1965	31 dage
	ned	
To. 1 Chr. 2. fødsel	23 4	Fred. 2. fødsel. Theobaldus
F. 2 Mariæ besøgelse	23 25	
L. 3 Cornelius	23 40	Jorden fjernest Solen

Det tabte får, Luk. 15, 1–10. 2' række, Luk. 15, 11 til enden.

S. 4 3. s. e. trin.	23 53	Ulricus
M. 5 Anshelmus	—	◐ f. kv. $20^t\ 36^m$
Ti. 6 Dion	0 4	Sol. op $3^t\ 38^m$, n. $20^t\ 50^m$
O. 7 Villebaldus	0 15	Tusmørket varer 66^m
To. 8 Kjeld	0 27	
F. 9 Sostrata	0 42	
L. 10 Knud konge	1 0	

Vær barmhjertige, Luk. 6, 36–42. 2' række. Matth. 5, 43 til enden.

S. 11 4. s. e. trin.	1 25	Josva
M. 12 Henrik	2 0	
	op	
Ti. 13 Margarethe	21 18	○ f. m. $18^t\ 1^m$
		Sol. op $3^t\ 47^m$, n. $20^t\ 43^m$
O. 14 Bonaventura	21 49	Tusmørket varer 63^m
To. 15 Apostlenes deling	22 12	☾ fjernest Jorden
F. 16 Susanne	22 29	
L. 17 Alexius	22 42	

Petærs fiskedræt, Luk. 5, 1–11. 2' række, Matth. 16, 13–26.

S. 18 5. s. e. trin.	22 53	Arnolphus
M. 19 Justa	23 3	Merkur størst østlig elongation
Ti. 20 Elias	23 13	Sol. op $3^t\ 57^m$, n. $20^t\ 33^m$
O. 21 Evenus	23 24	Tusmørket varer 60^m
To. 22 Maria Magdalene	23 37	◑ s. kv. $18^t\ 53^m$
F. 23 Apollinaris	23 55	Hundedagene begynder
L. 24 Christina	—	

Kristi nye lov, Matth. 5, 20–26. 2' række, Matth. 19, 16–26.

S. 25 6. s. e. trin.	0 21	Jacobus
M. 26 Anna	1 0	
Ti. 27 Martha	1 58	
	ned	Sol. op $4^t\ 9^m$, n. $20^t\ 22^m$
O. 28 Aurelius	21 0	Tusmørket varer 56^m
To. 29 Oluf	21 26	● n. m. $12^t\ 45^m$
F. 30 Abdon	21 45	☾ nærmest jorden
L. 31 Germanus	21 59	

JULI

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31

Jesus bespiser 4000, Mark. 8, 1–9. 2' række, Matth. 10, 24–31.

			ned	
S.	**1**	**7. s. e. trin.**	22 11	Peters fængsel
M.	2	Hannibal	22 22	
Ti.	3	Nikodemus	22 34	Sol. op 4^t 22^m, n. 20^t 8^m
O.	4	Dominicus	22 48	Tusmørket varer 53^m
To.	5	Osvaldus	23 5	◐ f. kv. 6^t 47^m
F.	6	Kristi forklarelse	23 28	
L.	7	Donatus	23 59	De lyse nætter ender

De falske profeter, Matth. 7, 15–21. 2' række, Matth. 7, 22 til enden.

S.	**8**	**8. s. e. trin.**	—	Ruth
M.	9	Romanus	0 43	
Ti.	10	Laurentius	1 39	☾ fjernest Jorden
O.	11	Herman	2 45	Sol. op 4^t 35^m, n. 19^t 53^m Tusmørket varer 50^m
			op	
To.	12	Chr. 3. fødsel	20 36	Clara. ○ f. m. 9^t 22^m
F.	13	Hippolytus	20 50	
L.	14	Eusebius	21 1	

Den utro husholder, Luk. 16,1–9. 2' række, Luk. 12, 32–48.

S.	**15**	**9. s. e. trin.**	21 11	Mariæ himmelfart
M.	16	Rochus	21 21	
Ti.	17	Anastatius	21 31	Sol. op 4^t 49^m, n. 19^t 37^m
O.	18	Agapetus	21 43	Tusmørket varer 47^m
To.	19	Sebaldus	21 58	
F.	20	Bernhard	22 19	◑ s. kv. 4^t 50^m
L.	21	Salomon	22 51	

Jesus græder over Jerusalem, Luk. 19,41 til enden. 2' række, Matth. 11, 16–24.

S.	**22**	**10. s. e. trin.**	23 38	Symphorian
M.	23	Zakæus	—	Hundedagene ender
Ti.	24	Bartholomæus	0 47	Sol. op 5^t 2^m, n. 19^t 20^m
O.	25	Ludvig	2 14	Tusmørket varer 46^m
			ned	☾ nærmest Jorden
To.	26	Irenæus	19 47	● n. m. 19^t 50^m
F.	27	Gebhardus	20 3	
L.	28	Lovise	20 16	Augustinus

Farisæeren og tolderen, Luk. 18, 9–14. 2' række, Luk. 7, 36 til enden.

S.	**29**	**11. s. e. trin.**	20 28	Joh. halshuggelse
M.	30	Benjamin	20 39	
Ti.	31	Bertha	20 52	

AUGUST

1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	
13	
14	
15	
16	
17	
18	
19	
20	
21	
22	
23	
24	
25	
26	
27	
28	
29	
30	
31	

Fiskemåned	SEPTEMBER 1965	30 dage
	ned	
O. 1 Ægidius	21 8	{Sol. op 5t 16m, n. 19t 2m Tusmørket varer 44m
To. 2 Elisa	21 29	{◐ f. kv. 20t 27m
F. 3 Seraphia	21 57	Merkur størst vestlig elongation
L. 4 Juliane Marie	22 37	Theodosia

Jesus helbreder en døvstum, Mark. 7, 31 til enden. 2' række, Matth. 12, 31–42.

S. 5 12. s. e. trin.	23 29	Regina
M. 6 Magnus	—	Saturn i opposition til Solen
Ti. 7 Louise	0 33	Robert. ☾ fjernest Jorden
O. 8 Mariæ fødsel	1 44	{Sol. op 5t 29m, n. 18t 44m Tusmørket varer 43m
To. 9 Gorgonius	2 59	
F. 10 Burchhardt	4 15	
	op	
L. 11 Hillebert	19 20	○ f. m. 0t 32m

Den barmhjertige samaritan, Luk. 10, 23–37. 2' række, Matth. 20, 20–28.

S. 12 13. s. e. trin.	19 29	Guido
M. 13 Cyprianus	19 39	
Ti. 14 † ophøjelse	19 50	{Eskild
O. 15 Tamperdag	20 4	{Sol. op 5t 43m, n. 18t 26m
To. 16 Euphemia	20 22	Tusmørket varer 42m
F. 17 Lambertus	20 49	
L. 18 Chr. 8. fødsel	21 29	Titus. ◑ s. kv. 12t 58m

De ti spedalske, Luk. 17, 11–19. 2' række, Joh. 5, 1–15.

S. 19 14. s. e. trin.	22 27	Constantia
M. 20 Tobias	23 45	
Ti. 21 Matthæus	—	
O. 22 Mauritius	1 15	{Sol. op 5t 56m, n. 18t 8m Tusmørket varer 42m
To. 23 Linus	2 51	Jævndøgn. ☾ nærmest Jorden
F. 24 Tecla	4 25	
	ned	
L. 25 Cleophas	18 33	● n. m. 4t 18m

Bekymrer Eder ikke, Matth. 6, 24 til enden. 2' række, Luk. 10, 38 til enden.

S. 26 15. s. e. trin.	18 44	Chr. 10. fødsel. Adolph
M. 27 Cosmus	18 56	
Ti. 28 Venceslaus	19 11	
O. 29 **St. Michael**	19 29	{Sol. op 6t 10m, n. 17t 49m Tusmørket varer 42m
To. 30 Hieronymus	19 54	

SEPTEMBER

1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	
13	
14	
15	
16	
17	
18	
19	
20	
21	
22	
23	
24	
25	
26	
27	
28	
29	
30	

		ned	
F.	1 Remigius	20 29	
L.	2 Ditlev	21 17	◐ f. kv. 13t 37m

Enkens søn fra Nain, Luk. 7, 11–17. 2' række, Joh. 11, 19–45.

S.	**3 16. s. e. trin.**	22 18	Mette
M.	4 Franciscus	23 28	☾ fjernest Jorden
Ti.	5 Placidus	—	Broderus
O.	6 Fred. 7. fødsel	0 42	Sol. op 6t 23 m, n. 17t 31m Tusmørket varer 42m
To.	7 Fred. 1. fødsel	1 58	Amalie
F.	8 Ingeborg	3 15	
L.	9 Dionysius	4 32	

Jesus som gæst hos farisæeren, Luk. 14, 1–11. 2' række, Mark. 2, 14–22.

		op	
S.	**10 17. s. e. trin.**	17 48	Gereon. ○ f. m. 15t 14m
M.	11 Fred. 4. fødsel	17 58	
Ti.	12 Maximilian	18 10	
O.	13 Angelus	18 27	Sol. op 6t 37m, n. 17t 13m Tusmørket varer 42m
To.	14 Calixtus	18 50	
F.	15 Hedevig	19 25	
L.	16 Gallus	20 17	

Det store bud, Matth. 22, 34 til enden. 2' række, Joh. 15, 1–11.

S.	**17 18. s. e. trin.**	21 28	Florentinus. ◑ s. kv. 20t 0m
M.	18 Lukas evangelist	22 53	
Ti.	19 Balthasar	—	Sol. op 6t 52m, n. 16t 56m
O.	20 Felicianus	0 25	Tusmørket varer 43m
To.	21 11000 jomfruer	1 57	☾ nærmest Jorden
F.	22 Cordula	3 28	
L.	23 Søren	4 57	

Den værkbrudne, Matth. 9, 1–8. 2' række, Joh. 1, 35 til enden.

		ned	
S.	**24 19. s. e. trin.**	17 2	**De forenede nationers dag** Proclus. ● n. m. 15t 11m
M.	25 Crispinus	17 15	
Ti.	26 Amandus	17 31	Sol. op 7t 6m, n. 16t 40m
O.	27 Sem	17 52	Tusmørket varer 44m
To.	28 Marie Sophie Frederikke	18 23	Simon og Judas
F.	29 Narcissus	19 5	
L.	30 Absalon	20 2	

Kongesønnens bryllup, Matth. 22, 1–14. 2' række, Matth. 21, 28–44.

S.	**31 20. s. e. trin.**	21 9	Louise Reformationens begyndelse

OKTOBER

1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	
13	
14	
15	
16	
17	
18	
19	
20	
21	
22	
23	
24	
25	
26	
27	
28	
29	
30	
31	

Slagtemåned	NOVEMBER 1965	30 dage
M. 1 Alle helgen	ned 22 22	☾ f. kv. 9t 26m
Ti. 2 Alle sjæle	23 38	☾ fjernest Jorden
O. 3 Hubertus	—	Sol. op 7t 21m, n. 16t 25m
To. 4 Otto	0 54	Tusmørket varer 45m
F. 5 Malachias	2 11	
L. 6 Leonhardus	3 28	

Saligprisningerne, Matth. 5, 1–12. 2' række, Matth. 5, 13–16.

S. 7 21. s. e. trin.	4 47	Engelbrecht
M. 8 Claudius	6 9	
Ti. 9 Theodor	op 16 32	○ f. m. 5t 15m
O. 10 Luther	16 53	Sol. op 7t 36m, n. 16t 11m
To.11 **Morten bisp**	17 23	Tusmørket varer 46m
F. 12 Torkild	18 10	
L. 13 Arcadius	19 16	Merkur størst østlig elongation

Den gældbundne tjener, Matth. 18, 23 til enden. 2' række, Matth. 18, 1–14.

S. 14 22. s. e. trin.	20 39	Frederik. ☾ nærmest Jorden
M. 15 Leopold	22 9	Venus størst østlig elongation
Ti. 16 Othenius	23 40	◑ s. kv. 2t 54m
O. 17 Anianus	—	Sol. op 7t 50m, n. 15t 58m
To.18 Hesychius	1 9	Tusmørket varer 48m
F. 19 Elisabeth	2 36	
L. 20 Volkmarus	4 2	

Skattens mønt, Matth. 22, 15–22. 2' række, Mark. 12, 41 til enden.

S. 21 23. s. e. trin.	5 28	Mariæ ofring
M. 22 Cecilia	6 53	
Ti. 23 Clemens	ned 15 54	● n. m. 5t 10m
O. 24 Chrysogonus	16 20	Sol. op 8t 4m, n. 15t 48m
To.25 Catharina	16 57	Tusmørket varer 49m
F. 26 Conradus	17 48	
L. 27 Facundus	18 51	

Jesus i Nazareth synagoge, Luk. 4, 16–30. 1' række, Matth. 21, 1–9.

S. 28 1. s. i advent	20 3	Sophie Magdalene
M. 29 Saturninus	21 18	☾ fjernest Jorden
Ti. 30 Chr. 6. fødsel	22 34	Andreas

NOVEMBER

1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	
13	
14	
15	
16	
17	
18	
19	
20	
21	
22	
23	
24	
25	
26	
27	
28	
29	
30	

Kristmåned	DECEMBER 1965	31 dage

		ned	Sol. op 8t 17m, n. 15t 40m
O.	1 Arnold	23 49	Tusmørket varer 51m
To.	2 Bibiana	—	◐ f. kv. 6t 24m
F.	3 Svend	1 5	
L.	4 Charl. Frederikke	2 22	Barbara

De 10 brudejomfruer, Matth. 25, 1–13. 1' række, Luk. 21, 25–36.

S.	**5 2. s. i advent**	3 41	Sabina
M.	6 Nikolaus	5 4	
Ti.	7 Agathon	6 32	
		op	Sol. op 8t 27m, n. 15t 36m
O.	8 Mariæ undfangelse	15 20	Tusmørket varer 52m
To.	9 Rudolph	16 0	○ f. m. 18t 21m
F.	10 Judith	17 0	
L.	11 Damasus	18 20	☾ nærmest Jorden

Zakarias' lovsang, Luk. 1, 67 til enden. 1' række, Matth. 11, 2–10.

S.	**12 3. s. i advent**	19 51	Epimachus
M.	13 Lucia	21 25	
Ti.	14 Crispus	22 56	Nikatius
O.	15 Tamperdag	—	Sol. op 8t 35m, n. 15t 34m
To.	16 Lazarus	0 23	Tusmørket varer 53m
F.	17 Albina	1 48	◑ s. kv. 10t 52m
L.	18 Lovise	3 12	Jupiter i opposition til Solen

Han bør vokse, men jeg forringes, Joh. 3, 25 til enden. 1' række, Joh. 1, 19–28.

S.	**19 4. s. i advent**	4 36	Nemesius
M.	20 Abraham	6 0	
Ti.	21 Thomas	7 21	Venus lyser stærkest
			Merkur størst vestlig elongation
		ned	Sol. op 8t 40m, n. 15t 36m
O.	22 Japetus	14 53	Tusmørket varer 53m
			● n. m. 22t 3m
To.	23 Torlacus	15 38	Solhverv, korteste dag
F.	24 Alexandrine	16 38	Adam
L.	**25 Juledag**	17 47	

Martyriet, Matth. 10, 32 til enden. 1' række, Matth. 23, 34 til enden.

S.	**26 St. Stephan**	19 2	
M.	27 Johannes evangelist	20 17	☾ fjernest Jorden
Ti.	28 Børnedag	21 32	Sol. op 8t 42m, n. 15t 42m
O.	29 Noah	22 46	Tusmørket varer 53m
To.	30 David	—	
F.	31 Sylvester	0 1	◐ f. kv. 2t 46m

DECEMBER

1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
15		
16		
17		
18		
19		
20		
21		
22		
23		
24		
25		
26		
27		
28		
29		
30		
31		

Formørkelser i året 1965

1. *Total solformørkelse* den 30.–31. maj, usynlig i Danmark. Formørkelsen ses i det sydlige Stillehav, i Mellemamerika og i den nordvestlige del af Sydamerika. Den bliver total i et bælte fra nordspidsen af New Zealand tværs over Stillehavet til kysten ved Peru.

2. *Partiel måneformørkelse* den 14. juni, synlig i Danmark. Formørkelsen begynder kl. $1^{t}\ 58^{m}$ og slutter kl. $3^{t}\ 40^{m}$, hvilket er 17^{m} efter Månens nedgang i København.

3. *Ringformet solformørkelse* den 23. november, usynlig i Danmark. Formørkelsen ses i Asien, undtagen de vestlige og nordlige dele, i Australien og store dele af Stillehavet. Den bliver ringformet i et bælte fra Afghanistan over Thailand, Nordborneo og Ny Guinea til Marshall øerne.

Planeterne i året 1965

Merkur er i almindelighed Solen så nær, at den ikke kan ses med blotte øjne. Den 8. januar, 6. maj, 2. september og 21. december er planeten længst vest for Solen og står omkring disse dage i København op henholdsvis 1 ¾ time, ¼ time, 1 ¾ time og 2 timer før Solen. Den 21. marts, 19. juli og 13. november er den længst øst for Solen og går omkring disse dage i København ned henholdsvis 2 timer, ¾ time og ½ time efter denne.

Venus er den 12. april i øvre konjunktion med Solen. Den 15. november er planeten længst øst for Solen og går da i København ned 2 ¼ time efter denne. Venus lyser stærkest den 21. december.

Mars står ved årets begyndelse i Jomfruen. Fra begyndelsen af marts til midt i juni står den i Løven, hvorefter den atter går ind i Jomfruen. I begyndelsen af september går den videre til Vægten, i begyndelsen af oktober til Skorpionen, midt i oktober til Ophiuchus, i begyndelsen af november til Skytten og mod slutningen af december til Stenbukken, hvor den forbliver til årets udgang. Mars er i opposition til Solen den 9. marts, og den står i syd: ved årets begyndelse kl. 5, sidst i marts kl. 22 ½, først i juli kl. 17 ½, først i oktober kl. 15 og ved årets udgang kl. 14.

Jupiter står ved årets begyndelse i Vædderen. Midt i marts går den ind i Tyren og i september i Tvillingerne. I november går planeten tilbage til Tyren, hvor den forbliver til årets udgang. Jupiter er i opposition til Solen den 18. december, og den står i syd: ved årets begyndelse kl. 20 ½, først i april kl. 15, først i juli kl. 10 ½, først i oktober kl. 5 ½ og ved årets udgang kl. 23.

Saturn står hele året i Vandmanden. Planeten er i opposition til Solen den 6. september, og den står i syd: ved årets begyndelse kl. 15 ½, sidst i marts kl. 10 ½, sidst i juni kl. 5, sidst i september kl. 22 ½ og ved årets udgang kl. 16 ½.

Uranus, som under særligt gunstige omstændigheder kan skimtes med blotte øjne, opholder sig hele året i Løven. Den er i opposition til Solen

den 3. marts og står da omkring midnat i syd 42° over Københavns horisont.

Neptun, som ikke er synlig for blotte øjne, opholder sig hele året i Vægten. Den er i opposition til Solen den 9. maj og står da omkring midnat i syd 18 ½° over Københavns horisont.

Pluto opholder sig hele året i Løven og er i opposition til Solen den 5. marts. Planeten ses kun i store kikkerter.

Planetsystemet

	Siderisk omløbstid	Middelafstand fra Solen, når Jordens middelafstand (149.7 mill. kilometer) antag. som enhed	Solens diameter = 1390000 kilom. Solens omdrejningstid = 25 døgn		
			Diameter	Masse (Sol. masse antaget som enhed)	Omdrejningstid
	døgn		km		t m
☿ Merkur	87.97	0.387	4800	1 : 6000000	—
♀ Venus	224.70	0.723	12300	1 : 408000	—
♁ Jorden	365.26	1.000	12757	1 : 333432	23 56
♂ Mars	686.98	1.524	6700	1 : 3093500	24 37
♃ Jupiter	4332.59	5.203	143000	1 : 1047.35	9 50
♄ Saturn	10759.2	9.555	121000	1 : 3501.6	10 14
♅ Uranus	30688	19.218	47000	1 : 22869	10 49
♆ Neptun	60181	30.110	43000	1 : 19314	15 40
Pl. Pluto	90737	39.5	—	1 : 360000	—

Planeternes drabanter

Månen bevæger sig i 27 dage 8 timer omkring Jorden i en middelafstand fra denne af ca. 60 jordradier eller 384400 kilometer. Dens radius beløber sig til 1738 kilometer. **Mars** ledsages af 2 drabanter, **Jupiter** af 12, 4 store og 8 små, **Saturn** af 10, **Uranus** af 5 og **Neptun** af 2 drabanter. Saturn er desuden inden for sine måner omgivet af en ring, der består af en mængde småmåner.

Asteroiderne

Foruden nævnte 9 større planeter findes en mængde småplaneter (planetoider eller asteroider), der ligesom disse omkredser Solen. De kan ikke ses med blotte øjne. De største af dem er nogle hundrede kilometer i diameter, men de allerfleste af dem kan, efter deres svage lys at dømme, kun være få kilometer i diameter. De betegnes ved nummer efter den orden, i hvilken de opdages, eller rettere sagt, i hvilken de optages i planetfortegnelsen; en nyopdaget planet bliver nemlig først

optaget i denne fortegnelse, når dens bane er beregnet, og det er bevist, at den virkelig er ny; indtil da holdes den uden for nummer og betegnes midlertidigt ved bogstaver. I 1964 omfattede planetfortegnelsen 1650 nummererede objekter samt 3 unummererede.

Af disse småplaneter har 12, nemlig nr. 588 Achilles, nr. 617 Patroklus, nr. 624 Hektor, nr. 659 Nestor, nr. 884 Priamus, nr. 911 Agamemnon, nr. 1143 Odysseus, nr. 1172 Æneas, nr. 1173 Anchises, nr. 1208 Troilus, nr. 1404 Ajax og nr. 1437 Diomedes samt 3 i 1949 og 1950 opdagede, endnu ikke navngivne asteroider, gennemsnitlig omtrent samme afstand fra Solen som Jupiter, og deres omløbstider om Solen er derfor omtrent 12 år. En, nr. 944 Hidalgo, når ved sin største afstand fra Solen næsten helt ud i Saturns afstand. Asteroiden nr. 433 Eros er gennemsnitlig lidt nærmere Solen, end Mars er, og dens omløbstid er derfor også lidt mindre end Mars', nemlig 643 døgn. De fleste af de øvrige vandrer mellem banerne for Mars og Jupiter; deres middelafstande fra Solen ligger mellem 2 og $4^1/_3$ gange Jordens afstand fra Solen, og deres omløbstider om Solen er tilsvarende mellem 3 og 9 år. Tre asteroider, Apollo, Adonis og Hermes, opdaget henholdsvis 1932, 1936 og 1937 samt et i 1951 opdaget objekt har baner, der delvis ligger inden for Jordens bane, i tre tilfælde – Apollo, Adonis og Hermes – endog inden for Venus' bane. Et i 1949 opdaget objekt, nr. 1566 Icarus, når endda inden for Merkurs bane.

Asteroider, som kan komme Jorden meget nær, har særlig interesse, fordi de kan benyttes til bestemmelse af den fundamentale, astronomiske længdeenhed (meget nær = Jordens middelafstand fra Solen); det kræves dog, at deres baner er kendt med stor nøjagtighed. Den ovennævnte asteroide Eros, hvis bane af denne grund er bestemt særlig nøjagtigt, kan således nærme sig Jorden indtil ca. 0.15 enheders afstand; to andre asteroider, nemlig nr. 1221 Amor og Apollo, samt et i 1953 opdaget objekt kan i henhold til foreliggende baneberegninger komme Jorden endnu nærmere (henholdsvis 0.10, 0.07 og 0.03 astronomiske enheder). Af disse er Apollos bane ganske usikkert bestemt, medens der derimod kan være håb om, at Amors bane i en ikke alt for fjern fremtid vil kunne forbedres så meget, at den kan anvendes i lighed med Erosbanen.

Kometer i året 1963

I året 1963 blev der opdaget 4 nye kometer, og 5 af de periodiske kometer blev genopdaget.

Stjerneskud

viser sig hver klar nat, men på enkelte tider af året ses flere end sædvanligt, således hvert år omkring 2. januar (Kvadrantiderne), 22. april (Lyriderne), 12. august (Perseiderne eller St. Laurentii tårer), 19. oktober (Orioniderne) og 12. december (Geminiderne), medens der med års mellemrum kan forekomme mange stjerneskud omkring 9. oktober (oktober-Draconiderne) og 17. november (Leoniderne).

1. Kronologisk markedsfortegnelse for 1965

Udfærdiget af landbrugsministeriet. Sluttet 28. april 1964.

Om eventuelle ændringer vil der senere ske bekendtgørelse i forskellige dagblade.

H betyder heste, Lk levekvæg, Sk slagtekvæg, Eksp. eksportmarked.

Januar

2. Odense Lk, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Randers HLk, Aarhus Lk, Horsens Lk, Skjern Lk.
4. Slagelse Eksp. HSk, Nakskov Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Brønderslev Sk, Frederikshavn Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Aars HSk, Hadsund Sk, Løgstør HSk, Nibe HSk, Fjerritslev Sk, Allingaabro HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Vejle Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Holsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk.
5. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Slagelse H, Sorø HSk, Nykøbing F. Eksp. Sk, Svendborg Eksp. Sk, Aalborg Eksp. Sk, Bjerringbro H, Grenaa Eksp. HSk, Give Sk, Kolding Eksp. HSk, Herning Eksp. Sk, Aabenraa Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.
6. København Eksp. HSk, Thisted HLk, Kjellerup Eksp. HSk, Randers Eksp. Sk, Horsens Eksp. Sk, Skjern HSk, Skærbæk HSk.
7. Holstebro Lk, Lemvig HSk, Varde HLk.
8. Odense Lk, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Aarhus Lk, Holstebro HLk, Skærbæk Lk.
9. Viborg H, Randers Lk, Horsens Lk, Skjern Lk.
11. Slagelse Eksp. HSk, Nakskov Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Brønderslev HSk, Frederikshavn Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Ulstrup (Hornum st.) H, Aars HSk, Hadsund Sk, Løgstør HSk, Nibe HSk, Fjerritslev Sk, Knudstrup HLk, Allingaabro HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Vejle Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk.
12. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Sorø HSk, Nykøbing F. Eksp. Sk, Svendborg Eksp. Sk, Aalborg Eksp. Sk, Aalestrup H, Grenaa Eksp. HSk, Give Sk, Kolding Eksp. HSk, Herning Eksp. Sk, Aabenraa Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.
13. København Eksp. HSk, Slagelse Lk, Aars H, Thisted Lk, Kjellerup Eksp. HSk, Kolind H, Randers Eksp. Sk, Horsens H. Eksp. Sk, Skjern HSk, Skærbæk HSk.
14. Holstebro Lk, Lemvig HSk.
15. Odense Lk, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Hobro H, Aarhus Lk.
16. Randers HLk, Horsens Lk, Skjern Lk.
18. Slagelse Eksp. HSk, Nakskov

Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Brønderslev Sk, Frederikshavn Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Aars HSk, Hadsund HSk, Løgstør HSk, Nibe HSk, Fjerritslev Sk, Allingaabro HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Vejle Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk.

19. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Slagelse H, Sorø HSk, Nykøbing F. Eksp. Sk, Svendborg Eksp. Sk, Aalborg Eksp. Sk, Grenaa Eksp. HSk, Give Sk, Kolding Eksp. HSk, Herning Eksp. Sk, Aabenraa Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.
20. København Eksp. HSk, Svendborg H, Hjørring H, Fjerritslev H, Thisted Lk, Kjellerup Eksp. HSk, Randers Eksp. Sk, Horsens Eksp. Sk, Skjern HSk, Brørup Lk, Skærbæk HSk.
21. Allingaabro H, Holstebro Lk, Lemvig HSk, Varde HLk.
22. Odense Lk, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Aarhus Lk, Skærbæk Lk.
23. Viborg H, Randers Lk, Horsens Lk, Skjern Lk.
25. Slagelse Eksp. HSk, Nakskov Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Brønderslev Sk, Frederikshavn Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Aars HSk, Hadsund Sk, Løgstør HSk, Nibe HSk, Fjerritslev Sk, Allingaabro HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Vejle Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk.
26. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Sorø HSk, Nykøbing F. Eksp. Sk, Svendborg Eksp. Sk, Aalborg Eksp. Sk, Grenaa Eksp. HSk, Give Sk, Kolding Eksp. HSk, Herning Eksp. Sk, Aabenraa Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.
27. København Eksp. HSk, Thisted Lk, Kjellerup Eksp. HSk, Randers Eksp. Sk, Horsens Eksp. Sk, Skjern HSk, Skærbæk HSk.
28. Hjallerup H, Nørresundby H, Holstebro Lk, Lemvig HSk.
29. Odense Lk, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Aarhus Lk.
30. Randers Lk, Horsens Lk, Skjern Lk.

Februar

1. Slagelse Eksp. HSk, Nakskov Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Brønderslev Sk, Frederikshavn Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Aars HSk, Hadsund Sk, Løgstør HSk, Nibe HSk, Fjerritslev Sk, Allingaabro HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Vejle Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk.
2. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Slagelse H, Sorø HSk, Nykøbing F. Eksp. Sk, Svendborg Eksp. Sk, Aalborg Eksp. Sk, Bjerringbro H, Grenaa Eksp. HSk, Give Sk, Kolding Eksp. HSk, Herning Eksp. Sk, Aabenraa Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.
3. København Eksp. HSk, Thisted HLk, Kjellerup Eksp. HSk, Randers Eksp. Sk, Horsens H. Eksp. Sk, Skjern HSk, Skærbæk HSk.

4. Holstebro Lk, Lemvig HSk, Vejle H, Varde HLk.
5. Odense Lk, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Aarhus Lk.
6. Randers HLk, Horsens Lk, Skjern Lk.
8. Slagelse Eksp. HSk, Nakskov Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Brønderslev HSk, Frederikshavn Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Aars HSk, Hadsund Sk, Løgstør HSk, Nibe HSk, Fjerritslev Sk, Knudstrup HLk, Allingaabro HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Vejle Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk.
9. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Sorø HSk, Nykøbing F. Eksp. Sk, Svendborg Eksp. Sk, Aalborg Eksp. Sk, Grenaa Eksp. HSk, Give Sk, Kolding Eksp. HSk, Herning Eksp. Sk, Aabenraa Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.
10. København Eksp. HSk, Slagelse Lk, Aars H, Thisted Lk, Kjellerup Eksp. HSk, Kolind H, Randers Eksp. Sk, Horsens Eksp. Sk, Skjern HSk, Skærbæk HSk.
11. Holstebro Lk, Lemvig HSk.
12. Odense Lk, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Aarhus Lk, Holstebro HLk, Skærbæk Lk.
13. Viborg H, Randers Lk, Horsens Lk, Skjern Lk.
15. Slagelse Eksp. HSk, Nakskov Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Brønderslev Sk, Frederikshavn Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Aars HSk, Hadsund HSk, Løgstør HSk, Nibe HSk, Fjerritslev Sk, Hurup H, Allingaabro HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Vejle Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk.
16. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Slagelse H, Sorø HSk, Nykøbing F. Eksp. Sk, Svendborg Eksp. Sk, Aalborg Eksp. Sk, Grenaa Eksp. HSk, Give Sk, Kolding Eksp. HSk, Herning Eksp. Sk, Aabenraa Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.
17. København Eksp. HSk, Svendborg H, Fjerritslev H, Thisted Lk, Kjellerup Eksp. HSk, Randers Eksp. Sk, Horsens Eksp. Sk, Skjern HSk, Brørup Lk, Skærbæk HSk.
18. Allingaabro H, Holstebro Lk, Lemvig HSk, Varde HLk.
19. Odense Lk, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Hobro H, Aarhus Lk.
20. Randers HLk, Horsens Lk, Skjern Lk.
22. Slagelse Eksp. HSk, Nakskov Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Brønderslev Sk, Frederikshavn Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Aars HSk, Hadsund Sk, Løgstør HSk, Nibe HSk, Fjerritslev Sk, Allingaabro HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Tørring H, Vejle Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk.
23. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Sorø HSk, Nykøbing F. Eksp. Sk, Svendborg Eksp. Sk, Aalborg Eksp. Sk, Grenaa Eksp. HSk, Give Sk, Kolding Eksp. HSk,

Herning Eksp. Sk, Aabenraa Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.

24. København Eksp. HSk, Hjørring H, Thisted HLk, Kjellerup Eksp. HSk, Randers Eksp. Sk, Horsens H. Eksp. Sk, Skjern HSk, Skærbæk HSk.
25. Maribo H, Faaborg H, Hjallerup H, Nørresundby H, Holstebro Lk, Lemvig HSk.
26. Odense Lk, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Aarhus Lk, Skærbæk Lk.
27. Ny Toftegaard H, Viborg H, Randers Lk, Horsens Lk, Skjern Lk.

Marts

1. Slagelse Eksp. HSk, Nakskov Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Brønderslev HSk, Frederikshavn Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Aars HSk, Hadsund Sk, Løgstør HSk, Nibe HSk, Fjerritslev Sk, Allingaabro HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Vejle Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk.
2. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Slagelse H, Sorø HSk, Nykøbing F. Eksp. Sk, Rødby H, Svendborg Eksp. Sk, Aalborg Eksp. Sk, Bjerringbro H, Grenaa Eksp. HSk, Brande H, Give Sk, Kolding Eksp. HSk, Herning Eksp. Sk, Aabenraa H. Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.
3. København Eksp. HSk, Thisted Lk, Kjellerup Eksp. HSk, Randers Eksp. Sk, Horsens Eksp. Sk, Skjern HSk, Skærbæk HSk.
4. Haslev H, Holstebro Lk, Lemvig HSk, Varde HLk.
5. Roskilde H, Odense Lk, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Aarhus Lk.
6. Randers HLk, Horsens Lk, Skjern Lk.
8. Slagelse Eksp. HSk, Nakskov Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Brønderslev Sk, Frederikshavn Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Aars HSk, Hadsund Sk, Løgstør HSk, Nibe HSk, Fjerritslev Sk, Knudstrup HLk, Allingaabro HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Vejle Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk.
9. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Sorø HSk, Nykøbing F. Eksp. Sk, Svendborg Eksp. Sk, Aalborg Eksp. Sk, Grenaa Eksp. HSk, Give Sk, Kolding Eksp. HSk, Herning Eksp. Sk, Aabenraa Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.
10. København Eksp. HSk, Slagelse Lk, Ejby H, Aars H, Thisted Lk, Kjellerup Eksp. HSk, Kolind H, Randers Eksp. Sk, Horsens H. Eksp. Sk, Skjern HSk, Brørup HLk, Skærbæk HSk.
11. Nørresundby H, Aalestrup H, Holstebro Lk, Lemvig HSk, Grindsted H.
12. Odense Lk, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Aarhus Lk, Ribe HLk, Skærbæk Lk.
13. Viborg H, Randers Lk, Horsens Lk, Skjern Lk.
15. Slagelse Eksp. HSk, Nakskov Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Brønderslev Sk, Frederikshavn

Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Aars HSk, Hadsund HSk, Løgstør HSk, Nibe HSk, Fjerritslev Sk, Allingaabro HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Vejle Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk.

16. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Slagelse H, Sorø HSk, Nykøbing F. Eksp. Sk, Svendborg Eksp. Sk, Aalborg Eksp. Sk, Grenaa Eksp. HSk, Give Sk, Kolding Eksp. HSk, Herning Eksp. Sk, Aabenraa Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.
17. Københavns Eksp. HSk, Svendborg H, Ulstrup (Hornum st.) H, Thisted Lk, Kjellerup Eksp. HSk, Randers Eksp. Sk, Horsens Eksp. Sk, Skjern HSk, Brørup Lk, Skærbæk HSk.
18. Allingaabro H, Holstebro Lk, Lemvig HSk, Varde HLk.
19. Odense Lk, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Hobro H, Aarhus Lk, Holstebro HLk.
20. Randers HLk, Horsens Lk, Skjern Lk.
22. Slagelse Eksp. HSk, Nakskov Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Brønderslev Sk, Frederikshavn Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Aars HSk, Hadsund Sk, Løgstør HSk, Nibe HSk, Fjerritslev Sk, Allingaabro HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Vejle Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk.
23. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Sorø HSk, Maribo H, Nykøbing F. Eksp. Sk, Svendborg Eksp. Sk, Aalborg Eksp. Sk, Grenaa Eksp. HSk, Give Sk, Kolding Eksp. HSk, Herning Eksp. Sk, Aabenraa Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.
24. København Eksp. HSk, Thisted HLk, Kjellerup Eksp. HSk, Randers Eksp. Sk, Horsens H. Eksp. Sk, Skjern HSk, Skærbæk HSk.
25. Hjallerup H, Pandrup H, Holstebro Lk, Lemvig HSk.
26. Odense Lk, Skovsgaard H, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Aarhus Lk, Skærbæk Lk.
27. Viborg H, Randers Lk, Horsens Lk, Skjern Lk.
29. Slagelse Eksp. HSk, Nakskov Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Brønderslev Sk, Frederikshavn Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Aars HSk, Hadsund Sk, Løgstør HSk, Nibe HSk, Fjerritslev Sk, Allingaabro HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Vejle Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk.
30. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Sorø HSk, Nykøbing F. Eksp. Sk, Svendborg Eksp. Sk, Aalborg Eksp. Sk, Grenaa Eksp. HSk, Give Sk, Kolding Eksp. HSk, Herning Eksp. Sk, Aabenraa Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.
31. København Eksp. HSk, Hjørring H, Thisted Lk, Kjellerup Eksp. HSk, Randers Eksp. Sk, Horsens Eksp. Sk, Skjern HSk, Skærbæk HSk.

April

1. Vejle H, Holstebro Lk, Lemvig HSk, Varde HLk.
2. Odense Lk, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Aarhus Lk, Tørring H.
3. Løgstør H, Randers HLk, Horsens Lk, Skjern Lk, Vorbasse H.
5. Slagelse Eksp. HSk, Nakskov Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Brønderslev Sk, Frederikshavn Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Aars HSk, Hadsund Sk, Løgstør HSk, Nibe HSk, Fjerritslev Sk, Allingaabro HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Vejle Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk.
6. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Slagelse H, Sorø HSk, Nykøbing F. Eksp. Sk, Svendborg Eksp. Sk, Aalborg Eksp. Sk, Bjerringbro H, Grenaa Eksp. HSk, Brande H, Give Sk, Kolding Eksp. HSk, Herning Eksp. Sk, Aabenraa Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.
7. København Eksp. HSk, Fjerritslev H, Thisted Lk, Kjellerup Eksp. HSk, Randers Eksp. Sk, Horsens H. Eksp. Sk, Skjern HSk, Brørup Lk, Skærbæk HSk.
8. Allingaabro H, Holstebro Lk, Lemvig HSk, Holsted HSk, Varde HLk, Kliplev HLk.
9. Odense Lk, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Aarhus Lk, Skærbæk Lk.
10. Viborg H, Randers Lk, Horsens Lk, Skjern Lk.
12. Slagelse Eksp. HSk, Nakskov Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Brønderslev HSk, Frederikshavn Sk, Halvrimmen H, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Aars HSk, Hadsund Sk, Løgstør HSk, Nibe HSk, Fjerritslev Sk, Knudstrup HLk, Allingaabro HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Vejle Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk.
13. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Sorø HSk, Nykøbing F. Eksp. Sk, Svendborg Eksp. Sk, Aalborg Eksp. Sk, Grenaa Eksp. HSk, Give Sk, Kolding Eksp. HSk, Herning Eksp. Sk, Aabenraa Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.
14. København Eksp. HSk, Slagelse Lk, Aars H, Thisted HLk, Kjellerup Eksp. HSk, Kolind H, Randers Eksp. Sk, Horsens Eksp. Sk, Holstebro Lk, Lemvig HSk, Skjern HSk, Brørup Lk, Skærbæk HSk.
17. Odense Lk, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Randers HLk, Aarhus Lk, Horsens Lk, Skjern Lk.
20. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Slagelse Eksp. HSk, Sorø HSk, Nakskov Eksp. Sk, Nykøbing F. Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Svendborg Eksp. Sk, Brønderslev Sk, Frederikshavn Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Aalborg Eksp. Sk, Aars HSk, Hadsund HSk, Løgstør HSk, Nibe HSk, Fjerritslev Sk, Allingaabro HSk, Grenaa Eksp. HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Give Sk, Kolding Eksp. HSk, Vejle Eksp. Sk, Herning Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup

Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk, Aabenraa Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.

21. København Eksp. HSk, Thisted Lk, Kjellerup Eksp. HSk, Aalestrup H, Randers Eksp. Sk, Horsens Eksp. Sk, Skjern HSk, Vejen H, Skærbæk HSk.
22. Hjallerup H, Holstebro Lk, Lemvig HSk, Grindsted H, Varde HLk.
23. Odense Lk, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Hobro H, Aarhus Lk, Holstebro HLk, Ribe HLk, Skærbæk Lk.
24. Viborg H, Randers Lk, Horsens Lk, Skjern Lk.
26. Slagelse Eksp. HSk, Nakskov Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Brønderslev Sk, Frederikshavn Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Aars HSk, Hadsund Sk, Løgstør HSk, Nibe HSk, Ulstrup (Hornum st.) H, Fjerritslev Sk, Allingaabro HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Horsens H, Silkeborg Eksp. Sk, Vejle Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk.
27. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Sorø HSk, Nykøbing F. Eksp. Sk, Svendborg Eksp. Sk, Aalborg Eksp. Sk, Hurup H, Grenaa Eksp. HSk, Give Sk, Kolding Eksp. HSk, Herning Eksp. Sk, Vinderup H, Aabenraa Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.
28. København Eksp. HSk, Thisted Lk, Kjellerup Eksp. HSk, Randers Eksp. Sk, Horsens Eksp. Sk, Skjern HSk, Brørup Lk, Skærbæk HSk.
29. Vejle H, Holstebro Lk, Lemvig HSk, Varde HLk.
30. Odense Lk, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Aarhus Lk.

Maj

1. Randers HLk, Horsens Lk, Skjern Lk.
3. Slagelse Eksp. HSk, Nakskov Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Brønderslev Sk, Frederikshavn Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Aars HSk, Hadsund Sk, Løgstør HSk, Nibe HSk, Fjerritslev Sk, Allingaabro HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Egtved H, Vejle Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk, Arnum HLk.
4. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Slagelse H, Sorø HSk, Nykøbing F. Eksp. Sk, Svendborg Eksp. Sk, Aalborg Eksp. Sk, Bjerringbro H, Grenaa Eksp. HSk, Tørring H, Brande H, Give Sk, Kolding Eksp. HSk, Herning Eksp. Sk, Aabenraa Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.
5. København Eksp. HSk, Thisted Lk, Kjellerup Eksp. HSk, Randers Eksp. Sk, Horsens Eksp. Sk, Holstebro HLk, Skjern HSk, Brørup HLk, Hellevad HLk, Skærbæk HSk.
6. Holstebro Lk, Lemvig HSk, Varde HLk.
7. Roskilde H, Odense Lk, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Aarhus Lk, Ribe HLk.

8. Randers Lk, Horsens Lk, Skjern Lk.
10. Slagelse Eksp. HSk, Nakskov Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Brønderslev HSk, Frederikshavn Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Aars HSk, Hadsund Sk, Løgstør HSk, Nibe HSk, Fjerritslev Sk, Knudstrup HLk, Allingaabro HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Vejle Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk.
11. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Sorø HSk, Nykøbing F. Eksp. Sk, Svendborg Eksp. Sk, Aalborg Eksp. Sk, Grenaa Eksp. HSk, Give Sk, Kolding Eksp. HSk, Herning Eksp. Sk, Aabenraa Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.
12. København Eksp. HSk, Slagelse Lk, Aars H, Thisted HLk. Kjellerup Eksp. HSk, Kolind H, Randers Eksp. Sk, Horsens Eksp. Sk, Skjern HSk, Bække H, Skærbæk HSk.
13. Holstebro Lk, Lemvig HSk, Grindsted H.
15. Odense Lk, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg HLk, Randers HLk, Aarhus Lk, Horsens Lk, Skjern Lk, Skærbæk Lk.
17. Slagelse Eksp. HSk, Nakskov Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Brønderslev Sk, Frederikshavn Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Aars HSk, Hadsund HSk, Løgstør HSk, Nibe HSk, Fjerritslev Sk, Allingaabro HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Vejle Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk.
18. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Slagelse H, Sorø HSk, Nykøbing F. Eksp. Sk, Svendborg Eksp. Sk, Aalborg Eksp. Sk, Grenaa Eksp. HSk, Give Sk, Kolding Eksp. HSk, Herning Eksp. Sk, Aabenraa Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.
19. København Eksp. HSk, Svendborg H, Thisted Lk, Kjellerup Eksp. HSk, Randers Eksp. Sk, Horsens Eksp. Sk, Skjern HSk, Brørup Lk, Skærbæk HSk.
20. Hjallerup H, Allingaabro H, Holstebro Lk, Lemvig HSk, Varde HLk.
21. Odense Lk, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Hobro H, Aarhus Lk.
22. Randers Lk, Horsens Lk, Skjern Lk.
24. Slagelse Eksp. HSk, Nakskov Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Brønderslev Sk, Frederikshavn Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Aars HSk, Hadsund Sk, Løgstør HSk, Nibe HSk, Fjerritslev Sk, Allingaabro HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Vejle Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk.
25. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Sorø HSk, Nykøbing F. Eksp. Sk, Svendborg Eksp. Sk, Aalborg Eksp. Sk, Grenaa Eksp. HSk, Give Sk, Kolding Eksp. HSk, Herning Eksp. Sk, Aabenraa Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.
26. København Eksp. HSk, Thisted Lk, Kjellerup Eksp. HSk,

Randers Eksp. Sk, Horsens Eksp. Sk, Skjern HSk, Skærbæk HSk.

28. Odense Lk, Hjørring H, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Aarhus Lk, Holstebro Lk, Lemvig HSk Skærbæk Lk.
29. Randers Lk, Horsens Lk, Skjern Lk.
31. Slagelse Eksp. HSk, Nakskov Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Brønderslev Sk, Frederikshavn Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Aars HSk, Hadsund Sk, Løgstør HSk, Nibe HSk, Fjerritslev Sk, Allingaabro HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Vejle Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk.

Juni

1. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Slagelse H, Sorø HSk, Nykøbing F. Eksp. Sk, Svendborg Eksp. Sk, Hjallerup H, Aalborg Eksp. Sk, Bjerringbro H, Grenaa Eksp. HSk, Give Sk, Kolding Eksp. HSk, Herning Eksp. Sk, Aabenraa Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.
2. København Eksp. HSk, Hjallerup H, Thisted Lk, Kjellerup Eksp. HSk, Randers Eksp. Sk, Horsens Eksp. Sk, Skjern HSk, Skærbæk HSk.
3. Hurup H, Holstebro Lk, Lemvig HSk, Varde HLk.
4. Odense Lk, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Randers HLk, Aarhus Lk, Horsens Lk, Skjern Lk.
8. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Slagelse Eksp. HSk, Sorø HSk, Nakskov Eksp. Sk, Nykøbing F. Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Svendborg Eksp. Sk, Brønderslev Sk, Frederikshavn Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Aalborg Eksp. Sk, Aars HSk, Hadsund Sk, Løgstør HSk, Nibe HSk, Fjerritslev Sk, Allingaabro HSk, Grenaa Eksp. HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Give Sk, Kolding Eksp. HSk, Vejle Eksp. Sk, Herning Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk, Aabenraa Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.
9. København Eksp. HSk, Aars H, Thisted HLk, Kjellerup Eksp. HSk, Kolind H, Randers Eksp. Sk, Horsens Eksp. Sk, Skjern HSk, Skærbæk HSk.
10. Maribo H, Faaborg H, Holstebro HLk, Lemvig HSk.
11. Odense Lk, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Aarhus Lk, Horsens H, Skærbæk Lk.
12. Randers Lk, Horsens Lk, Skjern Lk.
14. Slagelse Eksp. HSk, Nakskov Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Brønderslev HSk, Frederikshavn Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Aars HSk, Hadsund Sk, Løgstør HSk, Nibe HSk, Fjerritslev Sk, Knudstrup HLk, Allingaabro HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Vejle Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk.
15. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Slagelse H, Sorø HSk, Nykøbing

3

F. Eksp. Sk, Svendborg Eksp. Sk, Aalborg Eksp. Sk, Grenaa Eksp. HSk, Give Sk, Kolding Eksp. HSk, Herning Eksp. Sk, Aabenraa Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.

16. København Eksp. HSk, Slagelse Lk, Thisted Lk, Kjellerup Eksp. HSk, Randers Eksp. Sk, Horsens Eksp. Sk, Skjern HSk, Skærbæk HSk.
17. Holstebro Lk, Lemvig HSk, Varde HLk.
18. Odense Lk, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Hobro H, Aarhus Lk.
19. Randers HLk, Horsens Lk, Skjern Lk.
21. Slagelse Eksp. HSk, Nakskov Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Brønderslev Sk, Frederikshavn Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Aars HSk, Hadsund HSk, Løgstør HSk, Nibe HSk, Fjerritslev Sk, Allingaabro HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Vejle Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk.
22. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Sorø HSk, Nykøbing F. Eksp. Sk, Svendborg Eksp. Sk, Aalborg Eksp. Sk, Grenaa Eksp. HSk, Give Sk, Kolding Eksp. HSk, Herning Eksp. Sk, Aabenraa Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.
23. København Eksp. HSk, Thisted Lk, Kjellerup Eksp. HSk, Randers Eksp. Sk, Horsens Eksp. Sk, Skjern HSk, Skærbæk HSk.
24. Hjallerup H, Holstebro Lk, Lemvig HSk.
25. Odense Lk, Skovsgaard H, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Aarhus Lk, Salten H, Vejen H, Skærbæk Lk.
26. Viborg H, Randers Lk, Horsens Lk, Skjern Lk.
28. Slagelse Eksp. HSk, Nakskov Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Brønderslev Sk, Frederikshavn Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Aars HSk, Hadsund Sk, Løgstør HSk, Nibe HSk, Ulstrup (Hornum st.) H, Fjerritslev Sk, Allingaabro HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Vejle Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk.
29. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Sorø HSk, Nykøbing F. Eksp. Sk, Odense H, Svendborg Eksp. Sk, Aalborg Eksp. Sk, Grenaa Eksp. HSk, Give Sk, Kolding Eksp. HSk, Herning Eksp. Sk, Aabenraa Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.
30. København Eksp. HSk, Hjørring H, Fjerritslev H, Thisted Lk, Kjellerup Eksp. HSk, Randers Eksp. Sk, Horsens Eksp. Sk, Skjern HSk, Grindsted H, Skærbæk HSk.

Juli

1. Holstebro Lk, Lemvig HSk, Varde HLk.
2. Odense Lk, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Aarhus Lk.
3. Randers HLk, Horsens Lk, Skjern Lk.
5. Slagelse Eksp. HSk, Nakskov Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Brønderslev Sk, Frederikshavn Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Aars HSk, Hadsund Sk,

Løgstør HSk, Nibe HSk, Fjerritslev Sk, Allingaabro HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Vejle Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk.

6. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Slagelse H, Sorø HSk, Nykøbing F. Eksp. Sk, Rødby H, Svendborg Eksp. Sk, Aalborg Eksp. Sk, Bjerringbro H, Grenaa Eksp. HSk, Give Sk, Kolding Eksp. HSk, Herning Eksp. Sk, Aabenraa Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.
7. København Eksp. HSk, Thisted HLk, Kjellerup Eksp. HSk, Randers Eksp. Sk, Horsens Eksp. Sk, Skjern HSk, Skærbæk HSk.
8. Holstebro Lk, Lemvig HSk.
9. Roskilde H, Odense Lk, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Aarhus Lk, Skærbæk Lk.
10. Løgstør H, Viborg H, Randers Lk, Horsens Lk, Skjern Lk.
12. Slagelse Eksp. HSk, Nakskov Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Brønderslev HSk, Frederikshavn Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Aars HSk, Hadsund Sk, Løgstør HSk, Nibe HSk, Fjerritslev Sk, Knudstrup HLk, Allingaabro HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Vejle Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk.
13. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Sorø HSk, Nykøbing F. Eksp. Sk, Svendborg Eksp. Sk, Aalborg Eksp. Sk, Grenaa Eksp. HSk, Give Sk, Kolding Eksp. HSk, Herning Eksp. Sk, Aabenraa Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.
14. København Eksp. HSk, Slagelse Lk, Aars H, Thisted Lk, Kjellerup Eksp. HSk, Kolind H, Randers Eksp. Sk, Horsens Eksp. Sk, Skjern HSk, Skærbæk HSk.
15. Vildsund H, Allingaabro H, Holstebro Lk, Lemvig HSk, Varde HLk.
16. Odense Lk, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Vildsund H, Skive Lk, Viborg Lk, Hobro H, Aarhus Lk.
17. Aalestrup H, Randers HLk, Horsens Lk, Skjern Lk.
19. Slagelse Eksp. HSk, Nakskov Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Brønderslev Sk, Frederikshavn Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Aars HSk, Hadsund HSk, Løgstør HSk, Nibe HSk, Fjerritslev Sk, Allingaabro HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Vejle Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk.
20. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Slagelse H, Sorø HSk, Nykøbing F. Eksp. Sk, Svendborg Eksp. Sk, Aalborg Eksp. Sk, Grenaa Eksp. HSk, Give Sk, Kolding Eksp. HSk, Herning Eksp. Sk, Aabenraa H. Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.
21. København Eksp. HSk, Svendborg H, Thisted Lk, Kjellerup Eksp. HSk, Randers Eksp. Sk, Horsens Eksp. Sk, Tørring H, Skjern HSk, Brørup Lk, Skærbæk HSk.

3*

22. Hjallerup H, Holstebro Lk, Lemvig HSk, Vorbasse H.
23. Odense Lk, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Aarhus Lk, Brande H, Holstebro HLk, Skærbæk Lk.
24. Viborg H, Randers Lk, Horsens Lk, Grindsted H, Skjern Lk.
26. Slagelse Eksp. HSk, Nakskov Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Brønderslev Sk, Frederikshavn Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Aars HSk, Hadsund Sk, Løgstør HSk, Nibe HSk, Fjerritslev Sk, Allingaabro HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Vejle Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk.
27. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Sorø HSk, Nykøbing F. Eksp. Sk, Svendborg Eksp. Sk, Aalborg Eksp. Sk, Grenaa Eksp. HSk, Horsens H, Give Sk, Kolding Eksp. HSk, Herning Eksp. Sk, Aabenraa Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.
28. København Eksp. HSk, Thisted Lk, Kjellerup Eksp. HSk, Randers Eksp. Sk, Horsens Eksp. Sk, Skjern HSk, Skærbæk HSk.
29. Holstebro Lk, Lemvig HSk.
30. Odense Lk, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Aarhus Lk.
31. Randers Lk, Horsens Lk, Skjern Lk.

August

2. Slagelse Eksp. HSk, Nakskov Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Brønderslev Sk, Frederikshavn Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Aars HSk, Hadsund Sk, Løgstør HSk, Nibe HSk, Fjerritslev Sk, Allingaabro HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Vejle Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk.
3. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Slagelse H, Sorø HSk, Nykøbing F. Eksp. Sk, Svendborg Eksp. Sk, Aalborg Eksp. Sk, Bjerringbro H, Grenaa Eksp. HSk, Give Sk, Kolding Eksp. HSk, Herning Eksp. Sk, Aabenraa Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.
4. København Eksp. HSk, Thisted Lk, Kjellerup Eksp. HSk, Randers Eksp. Sk, Horsens Eksp. Sk, Skjern HSk, Skærbæk HSk.
5. Holstebro Lk, Lemvig HSk, Varde HLk.
6. Odense Lk, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Aarhus Lk, Ribe HLk.
7. Randers HLk, Horsens Lk, Skjern Lk.
9. Slagelse Eksp. HSk, Nakskov Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Brønderslev HSk, Frederikshavn Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Aars HSk, Hadsund Sk, Løgstør HSk, Nibe HSk, Ulstrup (Hornum st.) H, Fjerritslev Sk, Knudstrup HLk, Allingaabro HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Vejle Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk.
10. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Sorø HSk, Nykøbing F. Eksp. Sk, Svendborg Eksp. Sk, Aal-

borg Eksp. Sk, Grenaa Eksp. HSk, Give Sk, Kolding Eksp. HSk, Herning Eksp. Sk, Aabenraa Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.

11. København Eksp. HSk, Slagelse Lk, Aars H, Thisted Lk, Kjellerup Eksp. HSk, Kolind H, Randers Eksp. Sk, Horsens Eksp. Sk, Skjern HSk, Skærbæk HSk.
12. Holstebro Lk, Lemvig HSk.
13. Odense Lk, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Aarhus Lk, Skærbæk Lk.
14. Randers Lk, Horsens Lk, Skjern Lk.
16. Slagelse Eksp. HSk, Nakskov Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Brønderslev Sk, Frederikshavn Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Aars HSk, Hadsund HSk, Løgstør HSk, Nibe HSk, Fjerritslev Sk, Allingaabro HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Vejle Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk.
17. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Slagelse H, Sorø HSk, Nykøbing F. Eksp. Sk, Svendborg Eksp. Sk, Aalborg Eksp. Sk, Grenaa Eksp. HSk, Give Sk, Kolding Eksp. HSk, Herning Eksp. Sk, Aabenraa Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Løgumkloster H, Tønder Eksp. Sk.
18. København Eksp. HSk, Thisted Lk, Kjellerup Eksp. HSk, Randers Eksp. Sk, Horsens Eksp. Sk, Skjern HSk, Brørup Lk, Skærbæk HSk.
19. Holstebro Lk, Lemvig HSk, Varde HLk.
20. Odense Lk, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Hobro H, Aarhus Lk.
21. Randers HLk, Horsens Lk, Skjern Lk.
23. Slagelse Eksp. HSk, Nakskov Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Brønderslev Sk, Frederikshavn Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Aars HSk, Hadsund Sk, Løgstør HSk, Nibe HSk, Fjerritslev Sk, Allingaabro HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Vejle Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk.
24. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Sorø HSk, Nykøbing F. Eksp. Sk, Svendborg Eksp. Sk, Aalborg Eksp. Sk, Grenaa Eksp. HSk, Give Sk, Kolding Eksp. HSk, Herning Eksp. Sk, Aabenraa Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.
25. København Eksp. HSk, Thisted Lk, Kjellerup Eksp. HSk, Randers Eksp. Sk, Horsens Eksp. Sk, Skjern HSk, Ulfborg HLk, Skærbæk HSk.
26. Hjallerup H, Dalager H, Holstebro Lk, Lemvig HSk.
27. Odense Lk, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Aarhus Lk, Skærbæk Lk.
28. Viborg H, Randers Lk, Horsens Lk, Skjern Lk, Ho Får.
30. Slagelse Eksp. HSk, Nakskov Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Brønderslev Sk, Frederikshavn Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Aars HSk, Hadsund Sk, Løgstør HSk, Nibe HSk, Fjerritslev Sk, Allingaabro HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Vejle Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Holsted

HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk.

31. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Sorø HSk, Nykøbing F. Eksp. Sk, Svendborg Eksp. Sk, Aalborg Eksp. Sk, Grenaa Eksp. HSk, Give Sk, Kolding Eksp. HSk, Herning Eksp. Sk, Aabenraa Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.

September

1. Københavh Eksp. HSk, Aars H, Thisted HLk, Kjellerup Eksp. HSk, Randers Eksp. Sk, Horsens Eksp. Sk, Skjern HSk, Brørup Lk, Skærbæk HSk.
2. Skovsgaard H, Holstebro Lk, Lemvig HSk, Grindsted H, Varde HLk.
3. Odense Lk, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Aarhus Lk.
4. Randers HLk, Horsens Lk, Skjern Lk.
6. Slagelse Eksp. HSk, Nakskov Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Brønderslev HSk, Frederikshavn Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Aars HSk, Hadsund Sk, Løgstør HSk, Nibe HSk, Fjerritslev Sk, Hurup H, Allingaabro HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Vejle Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk.
7. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Slagelse H, Sorø HSk, Nykøbing F. Eksp. Sk, Svendborg Eksp. Sk, Aalborg Eksp. Sk, Bjerringbro H, Grenaa Eksp. HSk, Brande H, Give Sk, Kolding Eksp. HSk, Herning Eksp. Sk, Aabenraa Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.
8. København Eksp. HSk, Slagelse Lk, Thisted Lk, Kjellerup Eksp. HSk, Kolind H, Randers Eksp. Sk, Horsens Eksp. Sk, Skjern HSk, Vejen H, Skærbæk HSk.
9. Aabybro H, Aalestrup H, Holstebro HLk, Lemvig HSk, Kliplev HLk.
10. Haslev H, Odense Lk, Aalborg Lk, Fjerritslev H, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Aarhus Lk, Ribe HLk, Skærbæk Lk.
11. Løgstør H, Randers Lk, Horsens Lk, Skjern Lk.
13. Slagelse Eksp. HSk, Nakskov Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Brønderslev Sk, Flauenskjold H, Frederikshavn Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Aars HSk, Hadsund Sk, Løgstør HSk, Nibe HSk, Fjerritslev Sk, Knudstrup HLk, Allingaabro HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Vejle Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk.
14. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Sorø HSk, Nykøbing F. Eksp. Sk, Rødby H, Svendborg Eksp. Sk, Aalborg Eksp. Sk, Grenaa Eksp. HSk, Give Sk, Kolding Eksp. HSk, Herning Eksp. Sk, Aabenraa Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.
15. København Eksp. HSk, Egeskov H, Thisted Lk, Kjellerup Eksp. HSk, Randers Eksp. Sk, Horsens Eksp. Sk, Skjern HSk, Brørup Lk, Skærbæk HSk.
16. Allingaabro H, Holstebro Lk, Lemvig HSk, Varde HLk.
17. Roskilde H, Odense Lk, Sin-

dal H, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Hobro H, Aarhus Lk, Bække H.

18. Hjørring H, Randers HLk, Horsens Lk, Skjern Lk.
20. Slagelse Eksp. HSk, Nakskov Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Brønderslev Sk, Frederikshavn Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Aars HSk, Hadsund HSk, Løgstør HSk, Nibe HSk, Ulstrup (Hornum st.) H, Fjerritslev Sk, Allingaabro HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Vejle Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk.
21. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Slagelse H, Sorø HSk, Maribo H, Nykøbing F. Eksp. Sk, Svendborg Eksp. Sk, Aalborg Eksp. Sk, Grenaa Eksp. HSk, Give Sk, Kolding Eksp. HSk, Herning Eksp. Sk, Aabenraa Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.
22. København Eksp. HSk, Ejby H, Thisted HLk, Kjellerup Eksp. HSk, Randers Eksp. Sk, Horsens Eksp. Sk, Skjern HSk, Brørup HLk, Skærbæk HSk.
23. Hjallerup H, Pandrup H, Vejle H, Holstebro Lk, Lemvig HSk.
24. Odense Lk, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Aarhus Lk, Horsens H, Skovby (Als) H, Skærbæk Lk.
25. Halvrimmen H, Randers Lk, Horsens Lk, Skjern Lk.
27. Slagelse Eksp. HSk, Nakskov Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Brønderslev Sk, Dronninglund H, Frederikshavn Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Gudumholm H, Aars HSk, Hadsund Sk, Løgstør HSk, Nibe HSk, Fjerritslev Sk, Viborg H, Allingaabro HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Vejle Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk.
28. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Sorø HSk, Nykøbing F. Eksp. Sk, Svendborg Eksp. Sk, Aalborg Eksp. Sk, Grenaa Eksp. HSk, Give Sk, Jelling H, Kolding Eksp. HSk, Herning Eksp. Sk, Aabenraa Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.
29. København Eksp. HSk, Agersted H, Aars H, Thisted Lk, Kjellerup Eksp. HSk, Randers Eksp. Sk, Horsens Eksp. Sk, Skjern HSk, Skærbæk HSk.
30. Holstebro Lk, Lemvig HSk.

Oktober

1. Odense Lk, Aalborg Lk, Nørresundby H, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Aarhus Lk.
2. Randers HLk, Horsens Lk, Skjern Lk.
4. Slagelse Eksp. HSk, Nakskov Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Brønderslev Sk, Frederikshavn Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Aars HSk, Hadsund Sk, Løgstør HSk, Nibe HSk, Fjerritslev Sk, Allingaabro HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Vejle Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk.
5. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk,

Slagelse H, Sorø HSk, Nykøbing F. Eksp. Sk, Svendborg Eksp. Sk, Aalborg Eksp. Sk, Bjerringbro H, Grenaa Eksp. HSk, Give Sk, Kolding Eksp. HSk, Herning Eksp. Sk, Aabenraa Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.

6. Københavh Eksp. HSk, Thisted Lk, Kjellerup Eksp. HSk, Randers Eksp. Sk, Horsens Eksp. Sk, Tørring H, Skjern HSk, Vinderup H, Brørup Lk, Skærbæk HSk, Arnum HLk.
7. Faaborg H, Østervraa H, Egtved H, Holstebro Lk, Lemvig HSk, Varde HLk.
8. Odense Lk, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Aalestrup H, Aarhus Lk, Holstebro HLk, Ribe HLk, Skærbæk Lk.
9. Løgstør H, Viborg H, Randers Lk, Horsens Lk, Skjern Lk.
11. Slagelse Eksp. HSk, Nakskov Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Brønderslev HSk, Frederikshavn Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Aars HSk, Hadsund Sk, Løgstør HSk, Nibe HSk, Fjerritslev Sk, Knudstrup HLk, Allingaabro HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Vejle Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Vorbasse H, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk.
12. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Sorø HSk, Nykøbing F. Eksp. Sk, Svendborg Eksp. Sk, Aalborg Eksp. Sk, Grenaa Eksp. HSk, Give Sk, Kolding Eksp. HSk, Herning Eksp. Sk, Grindsted H, Aabenraa Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.
13. Københavh Eksp. HSk Slagelse Lk, Aars H, Thisted HLk, Kjellerup Eksp. HSk, Kolind H, Randers Eksp. Sk, Horsens Eksp. Sk, Skjern HSk, Hellevad HLk, Skærbæk HSk.
14. Holstebro Lk, Lemvig HSk, Varde HLk.
15. Odense Lk, Skovsgaard H, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Hobro H, Aarhus Lk.
16. Hjørring H, Fjerritslev H, Randers HLk, Horsens Lk, Skjern Lk.
18. Slagelse Eksp. HSk, Nakskov Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Brønderslev Sk, Frederikshavn Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Aars HSk, Hadsund HSk, Løgstør HSk, Nibe HSk, Fjerritslev Sk, Allingaabro HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Vejle Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk.
19. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Slagelse H, Sorø HSk, Nykøbing F. Eksp. Sk, Svendborg Eksp. Sk, Aalborg Eksp. Sk, Grenaa Eksp. HSk, Give Sk, Kolding Eksp. HSk, Herning Eksp. Sk, Aabenraa Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.
20. Københavh Eksp. HSk, Svendborg H, Ulstrup (Hornum st.) H, Thisted Lk, Kjellerup Eksp. HSk, Randers Eksp. Sk, Horsens Eksp. Sk, Skjern HSk, Brørup Lk, Skærbæk HSk.
21. Allingaabro H, Holstebro Lk, Lemvig HSk, Varde HLk.
22. Odense Lk, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Aarhus Lk, Ribe HLk, Skærbæk Lk.

23. Viborg H, Randers Lk, Horsens Lk, Skjern Lk.
25. Slagelse Eksp. HSk, Nakskov Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Brønderslev Sk, Frederikshavn Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Aars HSk, Hadsund Sk, Løgstør HSk, Nibe HSk, Fjerritslev Sk, Allingaabro HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Vejle Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk.
26. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Sorø HSk, Nykøbing F. Eksp. Sk, Svendborg Eksp. Sk, Aalborg Eksp. Sk, Grenaa Eksp. HSk, Give Sk, Kolding Eksp. HSk, Herning Eksp. Sk, Aabenraa Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.
27. København Eksp. HSk, Thisted Lk, Kjellerup Eksp. HSk, Randers Eksp. Sk, Horsens Eksp. Sk, Skjern HSk, Brørup Lk, Skærbæk HSk.
28. Hjallerup H, Holstebro Lk, Lemvig HSk, Varde HLk.
29. Odense Lk, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Aarhus Lk.
30. Randers Lk, Horsens Lk, Skjern Lk.

November

1. Slagelse Eksp. HSk, Nakskov Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Brønderslev Sk, Frederikshavn Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Aars HSk, Hadsund Sk, Løgstør HSk, Nibe HSk, Fjerritslev Sk, Allingaabro HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Vejle Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk.
2. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Slagelse H, Sorø HSk, Nykøbing F. Eksp. Sk, Svendborg Eksp. Sk, Aalborg Eksp. Sk, Bjerringbro H, Grenaa Eksp. HSk, Give Sk, Kolding Eksp. HSk, Herning Eksp. Sk, Aabenraa Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.
3. København Eksp. HSk, Thisted Lk, Kjellerup Eksp. HSk, Randers Eksp. Sk, Horsens Eksp. Sk, Skjern HSk, Brørup Lk, Skærbæk HSk.
4. Holstebro Lk, Lemvig HSk, Varde HLk.
5. Odense Lk, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Aarhus Lk.
6. Randers HLk, Horsens Lk, Skjern Lk.
8. Slagelse Eksp. HSk, Nakskov Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Brønderslev HSk, Frederikshavn Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Aars HSk, Hadsund Sk, Løgstør HSk, Nibe HSk, Fjerritslev Sk, Knudstrup HLk, Allingaabro HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Vejle Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk.
9. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Sorø HSk, Nykøbing F. Eksp. Sk, Svendborg Eksp. Sk, Aalborg Eksp. Sk, Grenaa Eksp. HSk, Give Sk, Kolding Eksp. HSk, Herning Eksp. Sk, Aabenraa Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.
10. København Eksp. HSk, Slagelse Lk, Aars H, Thisted Lk,

Kjellerup Eksp. HSk, Kolind H, Randers Eksp. Sk, Horsens Eksp. Sk, Skjern HSk, Holsted HSk, Skærbæk HSk.

11. Holstebro Lk, Lemvig HSk.
12. Odense Lk, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Aarhus Lk, Brande H, Ribe HLk, Skærbæk Lk.
13. Løgstør H, Fjerritslev H, Viborg H, Randers Lk, Horsens Lk, Skjern Lk.
15. Slagelse Eksp. HSk, Nakskov Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Brønderslev Sk, Frederikshavn Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Aars HSk, Hadsund HSk, Løgstør HSk, Nibe HSk, Fjerritslev Sk, Allingaabro HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Vejle Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk.
16. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Slagelse H, Sorø HSk, Nykøbing F. Eksp. Sk, Svendborg Eksp. Sk, Aalborg Eksp. Sk, Aalestrup H, Grenaa Eksp. HSk, Give Sk, Kolding Eksp. HSk, Herning Eksp. Sk, Aabenraa Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.
17. København Eksp. HSk, Svendborg H, Thisted Lk, Kjellerup Eksp. HSk, Randers Eksp. Sk, Horsens Eksp. Sk, Skjern HSk, Brørup Lk, Skærbæk HSk.
18. Allingaabro H, Holstebro Lk, Lemvig HSk, Varde HLk.
19. Odense Lk, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Hobro H, Aarhus Lk, Holstebro HLk.
20. Randers HLk, Horsens Lk, Skjern Lk, Grindsted H.
22. Slagelse Eksp. HSk, Nakskov Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Brønderslev Sk, Frederikshavn Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Aars HSk, Hadsund Sk, Løgstør HSk, Nibe HSk, Fjerritslev Sk, Allingaabro HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Vejle Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk.
23. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Sorø HSk, Nykøbing F. Eksp. Sk, Svendborg Eksp. Sk, Aalborg Eksp. Sk, Grenaa Eksp. HSk, Give Sk, Kolding Eksp. HSk, Herning Eksp. Sk, Aabenraa Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.
24. København Eksp. HSk, Thisted Lk, Kjellerup Eksp. HSk, Randers Eksp. Sk, Horsens Eksp. Sk, Skjern HSk, Skærbæk HSk.
25. Hjallerup H, Holstebro Lk, Lemvig HSk.
26. Odense Lk, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Aarhus Lk, Skærbæk Lk.
27. Viborg H, Randers Lk, Horsens Lk, Skjern Lk.
29. Slagelse Eksp. HSk, Nakskov Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Brønderslev Sk, Frederikshavn Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Aars HSk, Hadsund Sk, Løgstør HSk, Nibe HSk, Fjerritslev Sk, Allingaabro HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Vejle Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk.
30. Hillerød HSk, Holbæk Eksp.

Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Sorø HSk, Nykøbing F. Eksp. Sk, Svendborg Eksp. Sk, Aalborg Eksp. Sk, Grenaa Eksp. HSk, Give Sk, Kolding Eksp. HSk, Herning Eksp. Sk, Aabenraa Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.

December

1. København Eksp. HSk, Thisted Lk, Kjellerup Eksp. HSk, Randers Eksp. Sk, Horsens Eksp. Sk, Tørring H, Skjern HSk, Brørup Lk, Skærbæk HSk.
2. Holstebro Lk, Lemvig HSk, Varde HLk.
3. Odense Lk, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Aarhus Lk.
4. Randers HLk, Horsens Lk, Skjern Lk.
6. Slagelse Eksp. HSk, Nakskov Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Brønderslev Sk, Frederikshavn Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Aars HSk, Ulstrup (Hornum st.) H, Hadsund Sk, Løgstør HSk, Nibe HSk, Fjerritslev Sk, Allingaabro HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Vejle Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk.
7. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Slagelse H, Sorø HSk, Nykøbing F. Eksp. Sk, Svendborg Eksp. Sk, Aalborg Eksp. Sk, Bjerringbro H, Grenaa Eksp. HSk, Give Sk, Kolding Eksp. HSk, Herning Eksp. Sk, Aabenraa Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.
8. København Eksp. HSk, Slagelse Lk, Aars H, Thisted Lk, Kjellerup Eksp. HSk, Kolind H, Randers Eksp. Sk, Horsens Eksp. Sk, Skjern HSk, Skærbæk HSk.
9. Holstebro Lk, Lemvig HSk.
10. Odense Lk, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Aarhus Lk, Skærbæk Lk.
11. Fjerritslev H, Viborg H, Randers Lk, Horsens Lk, Skjern Lk.
13. Slagelse Eksp. HSk, Nakskov Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Brønderslev HSk, Frederikshavn Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Aars HSk, Hadsund Sk, Løgstør HSk, Nibe HSk, Fjerritslev Sk, Knudstrup HLk, Allingaabro HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Vejle Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk.
14. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Sorø HSk, Nykøbing F. Eksp. Sk, Svendborg Eksp. Sk, Aalborg Eksp. Sk, Grenaa Eksp. HSk, Give Sk, Kolding Eksp. HSk, Herning Eksp. Sk, Aabenraa H. Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.
15. København Eksp. HSk, Thisted Lk, Kjellerup Eksp. HSk, Randers Eksp. Sk, Horsens Eksp. Sk, Skjern HSk, Brørup Lk, Skærbæk HSk.
16. Holstebro Lk, Lemvig HSk, Varde HLk.
17. Odense Lk, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Hobro H, Aarhus Lk.
18. Randers Lk, Horsens Lk, Skjern Lk.
20. Slagelse Eksp. HSk, Nakskov Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Brønderslev Sk, Frederikshavn Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Aars HSk, Hadsund HSk,

Løgstør HSk, Nibe HSk, Fjerritslev Sk, Allingaabro HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Vejle Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk.

21. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Slagelse H, Sorø HSk, Nykøbing F. Eksp. Sk, Svendborg Eksp. Sk, Aalborg Eksp. Sk, Grenaa Eksp. HSk, Give Sk, Kolding Eksp. HSk, Herning Eksp. Sk, Aabenraa Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.
22. København Eksp. HSk, Thisted Lk, Kjellerup Eksp. HSk, Randers Eksp. Sk, Horsens Eksp. Sk, Skjern HSk, Skærbæk HSk.
23. Hjallerup H, Holstebro Lk, Lemvig HSk.
24. Odense Lk, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Randers Lk, Aarhus Lk, Horsens Lk, Skjern Lk, Skærbæk Lk.
27. Slagelse Eksp. HSk, Nakskov Eksp. Sk, Odense Eksp. HSk, Brønderslev Sk, Frederikshavn Sk, Hjørring Eksp. Sk, Sæby HSk, Aars HSk, Hadsund Sk, Løgstør HSk, Nibe HSk, Fjerritslev Sk, Allingaabro HSk, Hobro Sk, Aarhus Eksp. HSk, Silkeborg Eksp. Sk, Vejle Eksp. Sk, Holstebro Eksp. Sk, Brørup Eksp. HSk, Esbjerg Eksp. Sk, Grindsted HSk, Ribe Sk, Ølgod HSk, Haderslev Eksp. Sk.
28. Hillerød HSk, Holbæk Eksp. Sk, Næstved H. Eksp. Sk, Sorø HSk, Nykøbing F. Eksp. Sk, Svendborg Eksp. Sk, Aalborg Eksp. Sk, Grenaa Eksp. HSk, Give Sk, Kolding Eksp. HSk, Herning Eksp. Sk, Aabenraa Eksp. Sk, Sønderborg Eksp. Sk, Tønder Eksp. Sk.
29. København Eksp. HSk, Thisted Lk, Kjellerup Eksp. HSk, Randers Eksp. Sk, Horsens Eksp. Sk, Skjern HSk, Skærbæk HSk.
30. Holstebro Lk, Lemvig HSk.
31. Odense Lk, Aalborg Lk, Thisted Eksp. Sk, Skive Lk, Viborg Lk, Aarhus Lk.

2. Alfabetisk markedsfortegnelse for 1965

Udfærdiget af landbrugsministeriet under medvirken af fuldmægtig G. Christensen.

Sluttet 28. april 1964. Om eventuelle forandringer vil der senere ske bekendtgørelse i forskellige dagblade.

Sjælland, Møen, Samsø og Bornholm

Haslev, 4 marts og 10 sept. heste.
Hillerød, hver tirsdag marked med slagtekvæg og heste.
Holbæk, hver tirsdag eksportmarked med slagtekvæg.
København, onsdag eksportmarked med heste og slagtekvæg.
Næstved, hver tirsdag marked med heste og eksportmarked med slagtekvæg. Torvedag hver onsdag og lørdag.
Roskilde, 5 marts, 7 maj, 9 juli og 17 sept. heste.
Slagelse, første og tredje tirsdag i hver måned marked med heste. Hver mandag eksportmarked med heste og slagtekvæg. Anden onsdag i hver måned levekvæg. Torvedag hver onsdag og lørdag.
Sorø, hver tirsdag marked med slagtekvæg og heste.
Ny Toftegaard, pr. Ølstykke, 27 febr. heste.

Lolland og Falster

Maribo, 25 febr., 23 marts, 10 juni og 21 sept. heste.
Nakskov, hver mandag eksportmarked med slagtekvæg.
Nykøbing, hver tirsdag eksportmarked med slagtekvæg.
Rødby, 2 marts, 6 juli og 14 sept. heste.

Fyn, Langeland og Ærø

Odense amt

Ejby, 10 marts og 22 sept. heste.
Odense, hver mandag (eller hvis helligdag, den påfølgende tirsdag) eksportmarked med heste og slagtekvæg; 30 juni (St. Knud) heste; hver fredag med levekvæg.

Svendborg amt

Egeskov, 15 sept. heste.
Faaborg, 25 febr., 10 juni og 7 okt. heste.
Svendborg, hver tirsdag eksportmarked med slagtekvæg; 20 jan., 17 febr., 17 marts, 19 maj, 21 juli, 20 okt. og 17 nov. heste.

Jylland

Hjørring amt

Agersted, 29 sept., heste.
Brønderslev, hver mandag hele året marked med slagtekvæg; anden mandag i hver måned (i marts og sept. den første mandag) heste.
Dronninglund, 27 sept. heste.
Flauenskjold, 13 sept. heste.
Frederikshavn, hver mandag slagtekvæg.
Hulvrimmen, 12 april og 25 sept. heste.
Hjallerup, fjerde torsdag i hver måned samt de to første samlede søgnedage i juni marked med heste (sommermarkedet).
Hjørring, hver mandag hele året eksportmarked med slagtekvæg; 20 jan., 24 febr., 31 marts, 28 maj, 30 juni, 18 sept. og 16 okt. heste.
Pandrup, 25 marts og 23 sept. heste.
Sindal, 17 sept. heste.
Skovsgaard station, 26 marts, 25 juni, 2 sept. og 15 okt. heste.
Sæby, hver mandag marked med heste og slagtekvæg.
Østervraa, 7 okt. heste.

Aalborg amt

Gudumholm, 27 sept. heste.
Hadsund, hver mandag marked med slagtekvæg, tredje mandag hver måned heste.
Løgstør, hver mandag marked med heste og slagtekvæg. 3 april, 10 juli, 11 sept., 9 okt. og 13 nov. heste.
Nibe, hver mandag marked med heste og slagtekvæg.
Nørresundby, 28 jan., 25 febr., 11 marts og 1 okt. heste.
Ulstrup (Hornum st.), 11 jan., 17 marts, 26 april, 28 juni, 9 aug., 20 sept., 20 okt. og 6 dec. heste.
Aabybro, 9 sept. heste.
Aalborg, hver tirsdag eksportmarked med slagtekvæg. Hver fredag levekvæg.
Aars, 1 og 29 sept. heste; hver mandag marked for heste og slagtekvæg, anden onsdag i hver måned (undt. sept.) heste.

Thisted amt

Fjerritslev, 20 jan., 17 febr., 7 april, 30 juni, 10 sept., 16 okt., 13 nov., 11 dec. heste; hver mandag marked med slagtekvæg.
Hurup, 15 febr., 27 april, 3 juni og 6 sept. heste.
Thisted, hver fredag eksportmarked med slagtekvæg. Hver onsdag marked med levekvæg, 6 jan., 3 og 24 febr., 24 marts, 14 april, 12 maj, 9 juni (sommermarked), 7 juli, 1 og 22 sept. samt 13 okt. heste.
Vildsund, 15 og 16 juli heste.

Viborg amt

Bjerringbro, første tirsdag i hver måned marked med heste.
Kjellerup, hver onsdag eksportmarked for heste og slagtekvæg.
Knudstrup, anden mandag i hver måned heste samt levekvæg.
Skive, hver fredag marked for levekvæg.
Viborg, 15 maj og 26 juni (snapstingsmarked), 28 aug. og 27 sept. (toftemarked) samt anden lørdag (ikke maj, juni, aug., sept.) og fjerde lørdag (ikke maj, juni, aug., sept. og dec.) hver måned heste. Hver fredag levekvæg.
Aalestrup, 12 jan., 11 marts, 21 april, 17 juli, 9 sept., 8 okt. og 16 nov. heste.

Randers amt

Allingaabro, 21 jan., 18 febr., 18 marts, 8 april, 20 maj, 15 juli, 16 sept., 21 okt. og 18 nov. heste. Hver mandag marked med heste og slagtekvæg.
Grenaa, hver tirsdag eksportmarked for heste og slagtekvæg. Torvedag hver onsdag og lørdag.
Hobro, tredje fredag i hver måned heste. Hver mandag marked for slagtekvæg.
Kolind, anden onsdag i hver måned heste.
Løgten By, første onsdag i hver måned grisemarked.
Randers, hver onsdag eksportmarked med slagtekvæg, hver lørdag marked med levekvæg; første lørdag hver måned samt tredje lørdag (ikke i dec.) heste.

Aarhus amt

Aarhus, hver mandag eksportmarked med heste og slagtekvæg på kvægtorvet. Hver fredag marked med levekvæg.

Skanderborg amt

Hammel, grisemarked hver torsdag, hvis helligdag søgnedagen før.
Horsens, hver onsdag eksportmarked med slagtekvæg, hver lørdag marked med levekvæg, 13 jan., 3 og 24 febr., 10 og 24 marts, 7 og 26 april, 11 juni, 27 juli og 24 sept. heste. Torvedag hver onsdag og lørdag; grisemarked hver lørdag.
Salten, 25 juni heste.
Silkeborg, hver mandag eksportmarked med slagtekvæg.
Skanderborg, torvedag hver fredag; grisemarked hver tirsdag.
Tørring, 22 febr., 2 april, 4 maj, 21 juli, 6 okt. og 1 dec. heste.

Vejle amt

Brande, 2 marts, 6 april, 4 maj, 23 juli, 7 sept. og 12 nov. heste.
Egtved, 3 maj og 7 okt. heste.
Give, hver tirsdag marked med slagtekvæg.
Jelling, 28 sept. heste.
Kolding, hver tirsdag eksportmarked med heste og slagtekvæg.
Vejle, hver mandag eksportmarked med slagtekvæg; 4 febr., 1 og 29 april og 23 sept. heste.

Ringkøbing amt

Dalager, 26 aug. heste.
Herning, hver tirsdag eksportmarked for slagtekvæg. Torvedag hver tirsdag og lørdag, grisemarked hver torsdag.
Holstebro, hver mandag eksportmarked for slagtekvæg. Hver torsdag marked for levekvæg og grisemarked; 8 jan., 12 febr., 19 marts, 23 april, 5 maj, 10 juni, 23 juli, 9 sept., 8 okt. og 19. nov. heste samt levekvæg.
Lemvig, hver torsdag marked for heste og slagtekvæg.
Skjern, hver onsdag marked for heste og slagtekvæg. Hver lørdag marked for levekvæg.
Ulfborg, 25 aug. heste og levekvæg.
Vinderup, 27 april og 6 okt. heste.

Ribe amt

Brørup, hver mandag eksportmarked for heste og slagtekvæg. 20 jan., 17 febr., 17 marts, 7, 14 og 28 april, 19 maj, 21 juli, 18 aug., 1 og 15 sept., 6, 20 og 27 okt., 3 og 17 nov., 1 og 15 dec. levekvæg. 10 marts, 5 maj og 22 sept. heste og levekvæg.
Bække, 12 maj og 17 sept. heste.
Esbjerg, hver mandag eksportmarked med slagtekvæg.
Grindsted, 11 marts, 22 april, 13 maj, 30 juni, 24 juli, 2 sept., 12 okt. og 20 nov. heste. Hver mandag marked for heste og slagtekvæg. Torvedag samt grisemarked hver torsdag.
Ho, 28 aug. fåremarked.
Holsted, 4 jan., 8 april, 30 aug. og 10 nov. marked med heste og slagtekvæg.
Ribe, 12 marts, 23 april, 7 maj, 6 aug., 10 sept., 8 og 22 okt. og 12 nov. marked med heste og levekvæg. Hver mandag marked for slagtekvæg.
Varde, hver torsdag i april og okt. og hver første og tredje torsdag i de øvrige måneder marked med heste og levekvæg. Torvedag hver torsdag.
Vejen, 21 april, 25 juni og 8 sept. heste.
Vorbasse, 3 april, 22 juli og 11 okt. heste.
Ølgod, hver mandag marked med heste og slagtekvæg.

De sønderjyske landsdele

Haderslev amt

Haderslev, hver mandag eksportmarked med slagtekvæg. Hver mandag grisemarked.

Aabenraa amt

Hellevad, 5 maj og 13 okt. marked med heste og levekvæg.
Kliplev, 8 april og 9 sept. marked med heste og levekvæg.
Aabenraa, hver tirsdag eksportmarked med slagtekvæg. 2 marts, 20 juli og 14 dec. heste.

Sønderborg amt

Sønderborg, hver tirsdag eksportmarked med slagtekvæg.
Skovby (Als), 24 sept. heste.

Tønder amt

Arnum, 3 maj og 6 okt. marked med heste og levekvæg.
Løgumkloster, 17 aug. heste.
Skærbæk, hver onsdag marked med heste og slagtekvæg. Anden og fjerde fredag hver måned levekvæg.
Tønder, hver tirsdag eksportmarked med slagtekvæg.

Vandbalance og kunstig vanding i jordbruget*)

Af professor, dr. H. C. Aslyng

I Danmark er den årlige nedbør større end den årlige vandfordampning. Klimaet karakteriseres derfor som fugtigt (humidt). I de for planteproduktionen så betydningsfulde måneder maj-juli er den mulige fordampning dog næsten dobbelt så stor som nedbøren, og klimaet er i den periode tørt (aridt). Disse forhold medfører, at der i jordbruget er behov for såvel afvanding som vanding.

I alle lande under udvikling stiger vandforbruget stærkt som følge af befolkningstilvækst, højere levestandard og stigende produktion i industri og jordbrug. Der er en del udenlandske og danske byer, hvor vandforbruget til husbrug og industri nu er over 400 liter i døgnet pr. indbygger. I København er døgnforbruget pr. indbygger i løbet af 50 år fordoblet fra ca. 120 liter i 1912 til at være ca. 240 liter i 1962. Hovedstadskommunerne har nu et årligt vandforbrug på over 100 mill. m^3.

Da vand er så afgørende for al virksomhed, er det naturligt og nødvendigt, at der i al planlægning indgår grundige overvejelser vedrørende mulighederne for at dække det fremtidige behov for vand og for at løse problemerne ved fjernelse, rensning og eventuel udnyttelse af spildevand. På grund af fare for sygdomssmitte kan spildevand i almindelighed ikke anvendes til vanding af planter, der dyrkes til konsum eller foder.

Ved egns- og landsplanlægning erkendes vandbalanceproblemerne som mere og mere afgørende faktorer, der må tages meget hensyn til. Der er udtalt behov for en samlet viden om de enkelte egnes vandbalance.

Vandbalance

Som følge af de omkostninger, der endnu er forbundet med omdannelse af saltvand til ferskvand, og da der ikke er tilløb fra andre lande, har Danmark kun egen nedbør til rådighed. I gennemsnit for hele landet er den årlige normale (gens. af 30 år) nedbør (N) 660 mm. Deraf fordamper (F) 380 mm, og resten 280 mm er afstrømning (A) til havet. Af afstrømningen løber 255 mm overjordisk (Ao) og ubenyttet i vandløb til havet. Af de resterende 25 mm er en del afstrømning underjordisk (Au) til havet, og en del er udledning som spildevand (S).

Ligningen for den årlige vandbalance kan herefter angives som:

$$N = F + Ao + (Au + S),$$

og angivet i milliarder m^3 vand for hele landet er de fire størrelser følgende:

$$28 = 16 + 11 + 1$$

Den naturlige vandbalance omfatter alene $N = F + A$, hvor A betegner den samlede afstrømning. Nedbøren må således enten fordampe eller

*) 178. fortsættelse af „Økonomiske Anmærkninger fra Det kongelige danske Landhusholdningsselskab, Landbefolkningen især til Tjeneste".

strømme i havet, idet der for perioder af år kan ses bort fra variationer i jordens vandindhold. Øges fordampningen ved kunstig vanding, vil afstrømningen blive tilsvarende mindre.

Afstrømningen betegnes som overskudsnedbør. Det vand, der anvendes til husbrug, industri, husdyr, kunstig vanding og andre formål, andrager som helhed endnu ikke 10% af overskudsnedbøren. Den maksimale udnyttelse vil dog næppe kunne overstige 60–70%. En sådan udnyttelse finder sted i sjællandske områder nær København, hvor der årligt indvindes godt 100 mm. Vandindvindingen kan dog adskillige steder være vanskelig på grund af tætte jordlag og risiko for saltvand.

For forskellige dele af landet er den omtrentlige naturlige vandbalance som anført i nedenstående tabel. Det ses, at langt den største vandmængde i mm er til rådighed i Jylland, hvor også arealet er stort og den hidtidige udnyttelse som helhed mindst.

Omtrentlige årsværdier i mm for nedbør, fordampning og afstrømning:

	Nedbør (N)	Fordampning (F)	Afstrømning (A)
Jylland	700	360	340
Fyn	600	380	220
Sjælland	570	400	170
Lolland-Falster	580	420	160
Bornholm	590	400	190
Landet	660	380	280

Planternes vandforbrug

Der kan ikke skelnes mellem vandfordampning (evaporation) direkte fra jordens og planternes overflader og vandfordampning ved planternes transpiration gennem spalteåbningerne under stofproduktion. Det er tillige sådan, at stor direkte fordampning (evaporation) mindsker transpirationen og omvendt. Ved planternes vandforbrug forstås derfor den samlede fordampning i mm i en angiven periode. Summen af evaporation og transpiration betegnes nu internationalt – evapotranspiration.

Ved potentiel evapotranspiration forstås det maksimale vandforbrug i mm, når jorden er dækket med en ensartet og grøn afgrøde, som er velforsynet med vand. Den potentielle evapotranspiration er især bestemt af varmetilgangen fra solen, idet der kræves en given kaloriemængde for at omdanne vand til damp. Endvidere må luften ikke være vandmættet – der må være et mætningsdeficit. Det opretholdes ved vindbevægelse, hvorved vanddampene fjernes. Derfor kan læ begrænse vandforbruget noget. I Danmark er den potentielle evapotranspiration stort set overalt ca. 500 mm årlig og er principielt ens for have-, land- og skovbrug.

Ved aktuel evapotranspiration forstås det virkelige vandforbrug under de givne forhold, og som for forskellige landsdele er angivet ved F i ovenstående tabel. Den aktuelle evapotranspiration afhænger foruden af vejrforholdene tillige af vandforsyningen og dermed også af roddybden. Er den aktuelle evapotranspiration mindre end den potentielle, er der vandmangel og produktionsbegrænsning.

4*

For flertallet af de kulturer, der dyrkes i landet, er det oftere mangel på vand end solskin eller varme, der begrænser produktionen. Det ses også af, at nedbør over normalen i månederne maj–juli almindeligvis øger produktionen betydeligt, selv om det er ensbetydende med mindre solskin og lavere temperatur.

Ved intensiveringen af planteproduktionen er kunstig vanding således blevet mere og mere aktuel. Det skal dog fremhæves, at de førnævnte produktionsfremmende foranstaltninger bør udnyttes stærkt, før der sættes ind med den kostbare kunstige vanding. Omvendt må det også understreges, at der er en betydelig positiv vekselvirkning mellem faktorerne; f.eks. virker gødning bedre, når der er vand nok, og vand virker bedre, når der er plantenæring nok.

Af væsentlig betydning er det tillige, at vanding medfører betydelig større sikkerhed i produktionen og derved gør det muligt at disponere mere effektivt. Det er f.eks. af stor betydning for en landmand at kunne regulere produktionen af de forskellige afgrøder for at afpasse arealbenyttelse og husdyrhold til hinanden, så der hverken er for lidt eller for meget foder. Det er specielt vigtigt at opnå en jævn og tilfredsstillende græsproduktion i sommermånederne.

De første danske forsøgsresultater med kunstig vanding i landbruget med nutidens metoder fremkom 1948. Siden da er teknikkens udvikling og vekselvirkningen med andre faktorer udnyttet, så resultaterne stadig er forbedret. I de seneste 10–15 år har landbruget anskaffet vandingsanlæg til et areal på ca. 100.000 ha, hvilket dog kun er ca. 3% af det samlede landbrugsareal. Der er nu flere eksempler på, at der ved kunstig vanding i det praktiske landbrug er opnået en væsentlig forøgelse af ejendommens forrentningsprocent.

Med kunstig vanding og samtidig yderligere indsats af de hidtil anvendte foranstaltninger er det ikke urealistisk at regne med, at planteproduktionen pr. arealenhed også kan fordobles i sidste halvdel af indeværende århundrede, så den bliver fire gange så stor som omkring 1900.

Den mulige produktionsstigning ved kunstig vanding bør tages i betragtning ved overvejelser over, om mange landbrug er for små, og ved stillingtagen til, om det er ønskeligt at foretage landvinding for produktionsforøgelse.

Konklusion

Sammenfattende kan anføres, at der i danske jordbrug er et naturligt behov for kunstig vanding med gennemsnitlig ca. 100 mm årlig. Vanding er teknisk mulig, og i store dele af landet kan den nødvendige vandmængde skaffes som grundvand, der gendannes af den efterfølgende nedbør. Vanding kan øge og stabilisere planteproduktionen betydeligt.

Om kunstig vanding vil brede sig fra at være en selvfølge i havebruget til at blive almindelig i landbruget og skovbruget vil afhænge af, om den nødvendige arbejdskraft er til rådighed, og om pris- og afsætningsforholdene er tilfredsstillende. Danmark er i konkurrence med andre lande begunstiget med et planteproduktionsmæssigt godt klima, der tillader og kun kræver supplerende vanding. Hvad jorden angår, kunne der ønskes et noget større lerindhold i den mest sandede halvdel af landet.

strømme i havet, idet der for perioder af år kan ses bort fra variationer i jordens vandindhold. Øges fordampningen ved kunstig vanding, vil afstrømningen blive tilsvarende mindre.

Afstrømningen betegnes som overskudsnedbør. Det vand, der anvendes til husbrug, industri, husdyr, kunstig vanding og andre formål, andrager som helhed endnu ikke 10% af overskudsnedbøren. Den maksimale udnyttelse vil dog næppe kunne overstige 60–70%. En sådan udnyttelse finder sted i sjællandske områder nær København, hvor der årligt indvindes godt 100 mm. Vandindvindingen kan dog adskillige steder være vanskelig på grund af tætte jordlag og risiko for saltvand.

For forskellige dele af landet er den omtrentlige naturlige vandbalance som anført i nedenstående tabel. Det ses, at langt den største vandmængde i mm er til rådighed i Jylland, hvor også arealet er stort og den hidtidige udnyttelse som helhed mindst.

Omtrentlige årsværdier i mm for nedbør, fordampning og afstrømning:

	Nedbør (N)	Fordampning (F)	Afstrømning (A)
Jylland	700	360	340
Fyn	600	380	220
Sjælland	570	400	170
Lolland-Falster	580	420	160
Bornholm	590	400	190
Landet	660	380	280

Planternes vandforbrug

Der kan ikke skelnes mellem vandfordampning (evaporation) direkte fra jordens og planternes overflader og vandfordampning ved planternes transpiration gennem spalteåbningerne under stofproduktion. Det er tillige sådan, at stor direkte fordampning (evaporation) mindsker transpirationen og omvendt. Ved planternes vandforbrug forstås derfor den samlede fordampning i mm i en angiven periode. Summen af evaporation og transpiration betegnes nu internationalt – evapotranspiration.

Ved potentiel evapotranspiration forstås det maksimale vandforbrug i mm, når jorden er dækket med en ensartet og grøn afgrøde, som er velforsynet med vand. Den potentielle evapotranspiration er især bestemt af varmetilgangen fra solen, idet der kræves en given kaloriemængde for at omdanne vand til damp. Endvidere må luften ikke være vandmættet – der må være et mætningsdeficit. Det opretholdes ved vindbevægelse, hvorved vanddampene fjernes. Derfor kan læ begrænse vandforbruget noget. I Danmark er den potentielle evapotranspiration stort set overalt ca. 500 mm årlig og er principielt ens for have-, land- og skovbrug.

Ved aktuel evapotranspiration forstås det virkelige vandforbrug under de givne forhold, og som for forskellige landsdele er angivet ved F i ovenstående tabel. Den aktuelle evapotranspiration afhænger foruden af vejrforholdene tillige af vandforsyningen og dermed også af roddybden. Er den aktuelle evapotranspiration mindre end den potentielle, er der vandmangel og produktionsbegrænsning.

4*

Da ikke alle arealer er dækket med grønne afgrøder, vil den gennemsnitlige potentielle evapotranspiration antagelig årlig være ca. 475 mm, når den maksimale som anført er ca. 500 mm. Da den aktuelle evapotranspiration er 380 mm, er der et gennemsnitligt effektivt vandingsbehov på ca. 100 mm, men varierende fra 80 til 140 mm. Behovet er størst i Jylland på grund af jordernes gennemsnitlige mindre kapacitet for vand, tilgængeligt for planterne.

Ved vanding kan vandforbruget højest øges til potentiel evapotranspiration, der som anført i gennemsnit anslås til 475 mm årlig. Vandes der for meget, vil det give anledning til nedsivning, og vandet vender tilbage til grundvandet eller vandløbet, hvorfra det er taget. Som det fremgår af tabellen, er nedbøren i de anførte landsdele heldigvis en del større end maksimalfordampning.

Grundforbedring og roddybde

Vandingsbehovet søges begrænset ved at tilstræbe en tæt og dyb rodudvikling, så afgrøderne i størst mulig grad kan udnytte jorden og blive selvforsynende med vand. For hver cm roddybde opnås 1,0–2,0 mm vand mere, afhængig af, om det er sandjord eller god lermuldet jord. En rettidig og dyb rodudvikling til en dybde på 100–200 cm kan derfor sikre afgrøderne vand nok. Dette kan opnås i mange tilfælde, men ikke i alle jorder og ikke for alle dyrkede kulturer.

En væsentlig forudsætning for tidlig og dyb rodudvikling er, at jorden ikke er vandlidende og kold, og at der selv efter vandmætning er et luftvolumen på ca. 15 % for at sikre fornødent luftskifte og iltforsyning til rodåndingen. Derfor afvandes eller drænes mange arealer, hvorved der opnås dybere rodudvikling og dermed en bedre vandforsyning af afgrøderne.

Er rodudviklingen hæmmet af fast eller lagdelt jord, kan der efter forholdene foretages løsning eller pløjning til stor dybde. Mergling eller kalkning efter behov bidrager også til at fremme planternes udvikling.

God og alsidig ernæring ved tilførsel af gødning er ligeledes en forudsætning. Gødning tilføres som hovedregel hvert år, men i forbindelse med opdyrkning af jord kan det være nødvendigt at tilføre en stor mængde af f.eks. fosfor og senere vedligeholde med små tilførsler.

Ved grundforbedring og med gødning kan vandingsbehovet dog ikke fuldt ud afhjælpes. I mange sandjorder kan der ikke opnås rodudvikling til mere end 40–60 cm dybde, og en del kulturer har ikke anlæg for dyb rodudvikling, f.eks. gran, hør, salat, jordbær og andre. I græsplæner og græsmarker er planternes roddybde ofte begrænset som følge af hyppig klipning eller afgræsning.

Vanding

Ved den intensive jorddyrkning i havebrug eller gartneri er vanding nødvendig. I landbrug er der over hele landet behov for vanding af græsmarker og arealer med frøafgrøder og hør m.v. På sandjorder tillige af korn, rodfrugter og kartofler. I skovbrug er der foruden i planteskoler behov for vanding i klit- og hedeplantning, men vanding i plantager er kun undtagelsesvis praktiseret for unge kulturer.

Vanding uden løftning eller pumpning af vandet, men med udnyttelse af terrænfald, kaldes naturlig vanding. Metoden kan anvendes ved overrisling, undergrundsvanding og furevanding.

I sidste halvdel af forrige århundrede blev der her i landet etableret en del vandingskanaler og overrislingsanlæg i enge for græs- og høproduktion, f.eks. ved Kongeåen. Metoden passer dog ikke godt til intensiv jorddyrkning og er derfor på retur.

Ved undergrundsvanding hæves eller holdes grundvandspejlet så højt i jorden, at planterne kan forsynes med grundvand. Metoden kan kun anvendes på flade lavtliggende sandjorder, der er let gennemtrængelige for vand, og hvor luftskifte i jorden ikke er noget problem. Metoden anvendes en hel del i Holland, men i Danmark er det kun for små arealer, den med fordel kan anvendes.

Vanding i furer, næsten parallelle med højdekurverne, men dog med lidt fald, anvendes i stor udstrækning i mange lande. Metoden er kun egnet for kulturer, der kan dyrkes på furekammen, f.eks. grønsager. Her i landet er metoden ikke egnet, da vandet for let siver ned i jorden, hvor det tilføres, og derfor ikke bliver fordelt i hele furens længde.

Ved kunstig vanding benyttes pumpning og tryk. Vandet kan fordeles som ved naturlig vanding, men nu anvendes oftest fordeling ved spredning som regn, og derfor bruges betegnelsen regnvanding. Der er en meget betydelig variation i den tekniske udformning af anlæg til kunstig vanding. Betegnelsen kunstvanding anvendes næsten ikke mere.

Liniespredere med rør, der drejes fra side til side, har længe været kendt i havebruget. De anvendes også til forsøgsformål i landbruget. Roterende spredere af meget forskellig størrelse anvendes nu fortrinsvis, og interessen samler sig om forholdsvis små roterende spredere, der giver en tilfredsstillende vandfordeling og en vanding, der ikke afviger for meget fra naturlig regn.

Med hensyn til materialer til og udformning af vandingsanlæg må der regnes med en fortsat hurtig udvikling. Der skal her som eksempel kun nævnes muligheden for overgang fra metaller til anvendelse af lette og holdbare kunstige materialer.

Produktionsstigning ved kunstig vanding

Der er afstået megen god jord til byer og veje m.v. og opdyrket hede og andre arealer med mindre produktivitet. Alligevel er landbrugets planteproduktion i næringsværdi pr. arealenhed fordoblet i løbet af første halvdel af indeværende århundrede. I have- og skovbrug har der ligeledes været fremgang. Denne store fremgang er opnået ved planteforædling, nye afgrøder, anvendelse af gødning, grundforbedring, jordbehandling samt bekæmpelse af sygdomme, skadedyr og ukrudt.

Trods grundforbedring m.v. har produktionsstigningen som helhed ikke måleligt ændret den samlede vandfordampning. Fordampningen er reduceret noget på tidligere meget våde arealer og øget noget på andre arealer. Jo nærmere de ovennævnte produktionsfremmende foranstaltninger når det maksimale eller optimale niveau, desto mere bliver det de klimatiske faktorer, der alene bliver afgørende for, om der med sikkerhed kan opnås en stor og god produktion.

For flertallet af de kulturer, der dyrkes i landet, er det oftere mangel på vand end solskin eller varme, der begrænser produktionen. Det ses også af, at nedbør over normalen i månederne maj–juli almindeligvis øger produktionen betydeligt, selv om det er ensbetydende med mindre solskin og lavere temperatur.

Ved intensiveringen af planteproduktionen er kunstig vanding således blevet mere og mere aktuel. Det skal dog fremhæves, at de førnævnte produktionsfremmende foranstaltninger bør udnyttes stærkt, før der sættes ind med den kostbare kunstige vanding. Omvendt må det også understreges, at der er en betydelig positiv vekselvirkning mellem faktorerne; f.eks. virker gødning bedre, når der er vand nok, og vand virker bedre, når der er plantenæring nok.

Af væsentlig betydning er det tillige, at vanding medfører betydelig større sikkerhed i produktionen og derved gør det muligt at disponere mere effektivt. Det er f.eks. af stor betydning for en landmand at kunne regulere produktionen af de forskellige afgrøder for at afpasse arealbenyttelse og husdyrhold til hinanden, så der hverken er for lidt eller for meget foder. Det er specielt vigtigt at opnå en jævn og tilfredsstillende græsproduktion i sommermånederne.

De første danske forsøgsresultater med kunstig vanding i landbruget med nutidens metoder fremkom 1948. Siden da er teknikkens udvikling og vekselvirkningen med andre faktorer udnyttet, så resultaterne stadig er forbedret. I de seneste 10–15 år har landbruget anskaffet vandingsanlæg til et areal på ca. 100.000 ha, hvilket dog kun er ca. 3% af det samlede landbrugsareal. Der er nu flere eksempler på, at der ved kunstig vanding i det praktiske landbrug er opnået en væsentlig forøgelse af ejendommens forrentningsprocent.

Med kunstig vanding og samtidig yderligere indsats af de hidtil anvendte foranstaltninger er det ikke urealistisk at regne med, at planteproduktionen pr. arealenhed også kan fordobles i sidste halvdel af indeværende århundrede, så den bliver fire gange så stor som omkring 1900.

Den mulige produktionsstigning ved kunstig vanding bør tages i betragtning ved overvejelser over, om mange landbrug er for små, og ved stillingtagen til, om det er ønskeligt at foretage landvinding for produktionsforøgelse.

Konklusion

Sammenfattende kan anføres, at der i danske jordbrug er et naturligt behov for kunstig vanding med gennemsnitlig ca. 100 mm årlig. Vanding er teknisk mulig, og i store dele af landet kan den nødvendige vandmængde skaffes som grundvand, der gendannes af den efterfølgende nedbør. Vanding kan øge og stabilisere planteproduktionen betydeligt.

Om kunstig vanding vil brede sig fra at være en selvfølge i havebruget til at blive almindelig i landbruget og skovbruget vil afhænge af, om den nødvendige arbejdskraft er til rådighed, og om pris- og afsætningsforholdene er tilfredsstillende. Danmark er i konkurrence med andre lande begunstiget med et planteproduktionsmæssigt godt klima, der tillader og kun kræver supplerende vanding. Hvad jorden angår, kunne der ønskes et noget større lerindhold i den mest sandede halvdel af landet.

Holberg og Videnskaberne

Af Professor, dr. phil. F. J. Billeskov Jansen

I 2. Akt af Komedien *Den Stundesløse* optræder Pudsenmageren Oldfux i forskellige Forklædninger; hans Formaal er at gøre Vielgeschrey helt tummelumsk. I en af disse Scener er Oldfux en lærd Tysker, der remser op alle de Byer i Europa, han har studeret i, og alle de Videnskaber, han har holdt Forelæsninger (collegia) over. Betænk dog, rasper han af sig, at jeg har holdt Collegia practica, didactica, tactica, homiletica, exegetica, ethica, rhetorica, oratorica, metaphysica, chiromantica, necromantica, logica, talismannica, juridica, parasitica, politica, astronomica, geometrica, arithmetrica . . . Oldfux minder i denne Scene om en berømt tysk Charlatan fra det 16. Aarhundrede, Agrippa von Nettesheim, som Holberg lejlighedsvis nævner. Agrippa var en omrejsende Lærd, en farende Skolar, som efter Tidens Skik gik i videnskabelig Tjeneste ved forskellige Universiteter og var villig til at undervise i alle Fag. Naar Holberg sætter en Fantast af denne Art paa Scenen, saa gør han dermed Nar af en svunden Tids Lærde, som mente at beherske alle Videnskaber, *Polyhistoren*, som vidste og kunde alt. Men Holberg selv, var han ikke Polyhistor? Han tog teologisk Embedseksamen; han begyndte sit Forfatterskab i Historie og Geografi, fortsatte i Jura, tog efter et digterisk Tiaar for Alvor Historien op, i tykke Bøger, ræsonnerede over Sprogvidenskab og Æstetik, bredte sig efterhaanden mere og mere over Metafysik og Etik, og udtalte uden Forbehold sin Mening om aktuelle Spørgsmaal inden for Zoologi, Fysiologi, Matematik, Fysik og Astronomi. Jo, Holberg var de mange Videnskabers Mand, men han var det paa en anden Maade end det 16. og 17. Aarhundredes Folk. Holberg var paa alle Forskningens Omraader en Filosof, eller som han kaldte sig: en *philosophus*, der efter en hurtig, men koncentreret Orientering skønnede over hver Videnskabs Problemer og deres sandsynlige Løsning. Men naturligvis har Holbergs Forhold til enhver Videnskab, som vi skal se, sin egen Historie.

Der var ikke i Ludvig Holbergs Familie Tradition for Syslen med litterær videnskabelig Virksomhed. To af hans Oldefædre har dog forsøgt sig. Hans Mors Farfar, Niels Pedersen Lem, der var en velhavende norsk Jordbesidder, skrev en dansk-norsk juridisk Ordbog, som aldrig blev trykt, men som Holberg havde kunnet se i Árni Magnússons Haandskriftsamling, hvor den stadig findes. Havde Holberg kendt sin Oldefaders Ordbog, havde han nok sammenlignet den med Christen Ostersen Veile's danske juridiske Glossarium (trykt 1641), som han kritiserer skarpt i Epistel 527. Holberg var opkaldt efter sin Mors Morfar, Ludvig Munthe, der var Biskop i Bergen. Han har kun udgivet en enkelt selvstændig Bog, og hvis Holberg har læst den, har han ikke bifaldet dens

fromme Overtro. Det lille Skrift hedder: »En sandfærdig Beretning om nogle sælsomme og underlige Fødsler udi Bergens Stift, samt en kort og enfoldig Undervisning derhos, om hvis [dvs. hvad] vi hos saadanne vanskabte Fødsler kan have os at erindre« (1641). – Holbergs Far var en selvgjort Mand, som havde tjent sig op fra Menig til en Oberstløjtnants Stilling og Rang. Ludvig Holberg fødtes i Bergen 1684; han mistede tidligt sine Forældre, Faderen 1686, Moderen 1695. I Latinskolen har Holberg haft en fremragende Rektor, den senere Professor og Biskop Søren Lintrup. Allerede 1702 kom Ludvig Holberg som Student til København og 1704 tog han sin teologiske Eksamen. Han kunde nu søge Embede som Latinskolelærer eller Præst, men har nok ikke haft Lyst til nogen af Delene. Det tog overhovedet Tid for ham at finde sin Vej. Foreløbig søgte han paa alle Maader at komme udenlands. Han realiserede en arvet Jordlod og tog 1704 til Holland, hvor han fik Verdensbyen Amsterdam at se, men maatte snart vende pengeløs hjem til Norge. 1706 fik han Chancen for at rejse med en velhavende Kammerat til England, og han tilbragte 2½ Aar i London og – især – i Oxford. Det var paa det store Bodleianske Bibliotek i Oxford, at Holberg blev klar over, at han vilde skrive; og da han kommer hjem 1708, har han med sig Manuskriptet til et oplysende Værk om de europæiske Stater, hvert Lands Geografi efterfulgt af en Oversigt over dets Historie. Men han maa da til sin Ærgrelse konstatere, at der under hans Fraværelse var udkommet et ganske lignende Arbejde, nemlig O. H. Pflug: »Den danske Pilegrim eller en almindelig geografisk og derhos kort historisk Beskrivelse over den hele bekendte Verden« (1707). Holberg beslutter da af eet Manuskript at gøre to Bøger; 1711 udkom »forbedret«, det vil sikkert sige udvidet, den historiske Afdeling som *Introduktion til de fornemste europæiske Rigers Historier fortsat indtil disse sidste Tider* og 1713 som et *Anhang til den historiske Introduktion* en Del af det geografiske Stof. Forbilledet for disse Skrifter var Tyskeren Samuel Pufendorfs *Einleitung* til de europæiske Staters Historie. Som Kilde havde Holberg dog ogsaa anvendt andre Bøger, og ikke mindst Aviserne; det er en vigtig Kendsgerning, at Holbergs Originalitet i den historiske Introduktion er hans Sans for Aktualitet. Og da Bogen 1728 kom i ny Udgave, var hvert Kapitel ført op imod Datoen. I Holbergs Skole havde en Lærer sagt til Eleverne: Læs flittig Aviserne. Holberg slap dem aldrig.

Blandt Professorerne i København fandt den unge Skribent megen Opmuntring. Professor Christian Reitzer aabnede sit Bibliotek for ham og opfordrede ham til at forfatte nyttige Bøger, og Professor Poul Winding skaffede ham Fribolig og Stipendium paa Borchs Kollegium. Holbergs Planer rettedes nu mod Ansættelse ved Universitetet, og han søgte da at kvalificere sig. Da han 1711 indsendte en Ansøgning om Professorat til Kongen, meddelte han, at han havde fuldført en Skildring af de tre senest afdøde danske Konger. Man havde dengang Arild Huitfeldts *Danmarks Riges Krønike*, som sluttede med Christian III's Død, 1559, og dernæst Claus Christoffersen Lyschanders *Frederik II's Krønike*, som førte Danmarkshistorien op til 1588. Det er interessant, at Holbergs første videnskabelige Maal var at gøre Rigshistorien færdig, føre Danmarkshistorien à jour, med Christian IV's, Frederik III's og Christian V's Historie. Størsteparten af dette Ungdomsværk blev trykt 1729, i Dan-

marks og Norges Beskrivelse og gik senere op i Storværket Danmarks Riges Historie.

Det var altsaa som Historiker, Holberg lærte at arbejde paa egen Haand i Videnskaben. Og det blev ham altid vigtigt og kært at lægge et Kundskabsstof til Rette historisk, se Begivenheder i deres kronologiske Følge.

Men i de rige Ungdomsaar, mellem de tyve og de tredive, vandt Holberg en anden og supplerende Synsvinkel, takket være Natur- og Folkeretten. Det var sikkert Reitzer, der selv havde holdt Forelæsninger i dette nye Fag, som har opfordret den unge Holberg til at skrive en Fremstilling paa Dansk heraf, og Resultatet blev *Moralske Kerne eller Introduktion til Naturens og Folke-Rettens Kundskab*. Som Hovedkilde har Holberg atter et Værk af Pufendorf, *De jure naturæ et gentium*, fra 1672. I Naturretten fandt Holberg Læren om Fornuften, det Lys Gud har indplantet i os, og som sætter os i Stand til at skelne mellem ondt og godt; men han fik ogsaa at vide, at i Mennesket formørkes Lyset tit af ond Optugtelse eller Vane, og derfor maa en stærk Statsmagt holde Menneskenes Passioner i Ave. Naturretten blev for Holberg den Filosofi, som gav Svar paa alle en Borgers og næsten alle et Menneskes Spørgsmaal. Bogen var færdig i 1714, men udkom først 1716, efter at Holberg havde været paa en langvarig Rejse til Frankrig og Italien. Og i Fortalen dertil udtaler han sig for første Gang om de forskellige Videnskabers Værdi. Vigtigst er »den *moralske Filosofi*, hvorved Sindet dyrkes og et Menneske ligesom dannes; thi den lærer os ikke alene, hvad Ret og Uret, hvad sømmeligt og usømmeligt er, men endogsaa giver naturlige Aarsager dertil, saa at intet tjener mere til det menneskelige Societets Opbyggelse og Vedligeholdelse«. Det er altsaa den Videnskab, som Holberg nu har skrevet den første danske Bog om! Dernæst kommer »*Medicin* hvorved Legemet kan hjælpes til Rette«, *Mathesis*, dvs. Matematik og (mekanisk) Fysik: »thi ved matematiske Inventioner er mange Ting faciliterede«. Endelig *Historie*, især hvis man vilde kvittere den ældste, sagnagtige Del. Derimod kan den yndede *Filologi* ikke regnes blandt de nyttige Videnskaber: »thi jeg kan ikke se, hvorledes En kan forsvare det, at han anvender al sin Tid paa at faa en Hob blotte Ord udi Hovedet, ejheller at de saakaldte bella grammaticalia eller Ord-Krige kunde legitimeres, hvorudi Cathedræ undertiden hartad nedrives for at fordømme eller forsvare en Glose«. Men værst af alt er de logiske Øvelser, som lærer Studenterne at gøre sort til hvidt, forsyner dem med barbariske Ord og Termini, »hvorudi unge Mennesker finder en synderlig Smag, efterdi de derved undertiden kunne dreje en brav Mand og forvende en Ting«. Og hermed har vi Baggrunden baade for Peder Paars (1719) og Erasmus Montanus (1723).

I det store komiske Heltedigt om *Peder Paars*, hvor Holberg parodierer Virgils Epos om Æneas, indskyder han en Episode, som foregaar paa Københavns Universitet. Her disputerer de Lærde paa Livet løs om dette vigtige Emne: blev Gudinden Venus under den trojanske Krig saaret i højre Haand, i venstre Arm eller i Laaret? Saa lidenskabeligt gaar de klassiske Filologer op i dette Problem, at de kaster Bøgerne i Hovedet paa hinanden. Oldtidens store Skribenter, Hesiod, Pindar, Aristofanes, Homer, flyver som Kasteskyts mellem disse Kamphaner, der raser af lutter Lærdom:

Jeg lægger intet til, min Gejst kan ikke lyve:
Man Skole-Bøger saa om Ørene at flyve;
En af *Hesiodo* fik Næse, Mund i Blod;
En Kant af *Pindaro* i andens Pande stod;
En *Aristofanes*, som trofast var indbunden,
Blev efter Slaget paa en halvdød Rektor funden.
En sølv-beslagen tyk *Homerus* samme Dag
Som en Achilles var i største Trojæ Slag:
Hvem den i Panden kom, han Doctor var, Magister,
Licentiat, Student, Professor, Polyhistor,
Den maatte tumle om.

I Erasmus Montanus faar de unge Mennesker, som med barbariske Fagudtryk drejer Godtfolk en Knap, læst og paaskrevet. Og da Komedien er ude, kan den studerede Lojtnant, som ikke blot har læst de latinske Forfattere, men »Naturens Ret og moralske Sager«, holde en sokratisk Tale for den uheldige Academicus: »Det første Bud i Filosofien er at kende sig selv, og jo mere En forfremmes derudi, jo slettere Tanker har han om sig selv, jo mere synes han der staar tilbage at lære. Men I gør Filosofi til Fægtekunst og holder den for *Philosophus*, der ved subtile Distinktioner kan forvende Sandhed og rede sig ud af alle Meninger; ved saadant gør I jer forhadt af Folk og bringer Lærdom i Foragt, saasom man bilder sig ind, at saadanne underlige Lader er Studeringers rette Frugt«.

Det var Holberg magtpaaliggende at skrive Bøger der var Brug for. Hans største videnskabelige Bedrift var *Danmarks Riges Historie*, der udkom i tre Bind 1732–35. Holberg inddeler Danmarkshistorien i fem Perioder; inden for disse danner Kongernes Regeringstid den faste Afgrænsning, og Begivenhederne følger han almindeligt Aar for Aar. Han opnaar da baade Overskuelighed og en fast, rolig Fremadskriden. Perioderne indledes med en politisk og kulturel Oversigt, en Statusopgørelse. Ved en Konges Død gives en samlet, udførlig Skildring og Bedømmelse af hans Karakter. Og Historikeren føjer ind imellem en »Betænkning« over omtvistede Hændelser. Meget karakteristisk er »Autoris upartiske Betænkning over det Stockholmske Blodbad«. Holberg begynder med at sige, at Henrettelse af over 600 Mennesker var en ukristelig, højst lastværdig Handling, som ingen ærlig Mand og god Kristen kan eller bør tage i Forsvar. Alt hvad der kan siges til at formilde Dommen over Christian II er, at hans Forgængeres milde Regimente havde baaret ringe Frugt: »thi Undersaattere havde aldrig spillet mere Bold med Regentere, end de Svenske udi et helt Seculo med deres Konger«. Og Christian II blev drevet til denne Gerning mere af en forkert Politik end af Blodtørst. Nyere svensk Forskning har givet Holberg Ret: Christian II var for en Del et Redskab i et indre svensk Opgør, hvor ect Parti benyttede en god Lejlighed til at rydde et andet af Vejen. Den filosofiske Historiker ender: »Jeg for min Part underskriver gerne de haardeste Domme, som er fældede over denne Konge, naar andre Historie-Skrivere ville bekvemme sig til at sætte udi samme Klasse visse af deres Regentere, der undertiden have øvet større Vold mod deres Undersaattere for ringere Aarsager, og myrdet nogle 1000 Mennesker

alene for de ikke have kunnet begribe Guds Ord paa samme Maade som de selv, eller rettere deres Skrifte-Fædre. Men man har, desværre! det menneskelige Kon til Forargelse, set lærde Mænd ikke alene forsvare saadanne Gerninger, men endogsaa gøre disse til heroiske Dyder«.

Det er en etisk Bedømmelse, Holberg anlægger i Danmarkshistorien som i *Almindelig Kirke-Historie* (1738), den *Jødiske Historie* (1742) og *Helte- og Heltindehistorier* (1739–45). Efterhaanden tager Etikeren Luven fra Historikeren, og i sit filosofiske Hovedværk, *Moralske Tanker* (1743), over Holberg Kritik paa Menneskers Forhold til anderledes troende eller tænkende; han forsvarer Individets Ret og Pligt til at danne sig en personlig Livsanskuelse og leve efter den – naar den ikke er en Fare for Samfundets Helhed. Praktiske Ateister, som forkaster Troen paa Dommen efter Døden for at kunne leve deres ryggesløse Liv, bør ikke taales i en Stat!

I Moralske Tanker, som senere i de fem Bind *Epistler*, der udkom 1748–54, udtaler Holberg sig, ikke uden Autoritet, om Sprogbrug og litterære Normer. Han forsvarer Fremmedordene over for de yderliggaaende Sprogrensere, og han hævder f. Eks. den klassiske Komedie – Plautus, Molière, Holberg – over for nymodens Konversations- og Udstyrsstykker. Men i Epistlerne gaar han desuden dybt ind paa teologiske Overvejelser. Nu og først nu er Holberg bekymret for Guds Verdensorden. Han har tidligere med Leibniz slaaet sig til Ro med, at Gud havde skabt Verden saa nær Fuldkommenheden som det var muligt. En fejlfri Verden vilde jo være Gud selv eller aandløs Mekanik. Men nu forstaar han, at Bayle har Ret: vi vil aldrig kunne forlige Tanken om en algod, alvidende og almægtig Gud med Forestillingen om alt det onde der sker i den af ham skabte Verden. Og Holberg ender da med, fortvivlet og fromt, at opgive al Filosofi og henfly til Aabenbaringen.

Holbergs Epistler handler om alt, de er Filosoffens Dagbog. For en Filosof er ingen Videnskab fremmed, men han læser til Gengæld alle Fagskrifter med Henblik paa almene Overvejelser. Vi kan tage to Eksempler fra Naturvidenskabernes Verden. Den svejtsisk fødte Naturforsker Abraham Trembley opdagede i 1740, medens han opholdt sig i Haag, at naar Polypdyr blev skaaret i Stykker, blev hvert Stykke til et komplet Individ. Han meddelte straks sin Iagttagelse til den berømte Réaumur, der med Held gentog Forsøgene. 1744 udsendte baade Trembley og Réaumur videnskabelige Meddelelser om Fænomenet. I Epistel 185 taler Holberg om, hvilke Perspektiver den Slags Opdagelser kan aabne. Man har udfundet, »at adskillige Insekter ere af samme Natur som Polypi, saaledes at hvert Stykke, som afskæres, bliver et fuldkommet levende Creatur«, saa at nu blomstrer Insektstudiet op og giver »Anledning til nye Systemata udi Filosofien«. Holberg henviser her til »en Medicus, nemlig *L. Garcin* .. udi et Skrift, som fører Titul af *Insecters almindelige Nytte*« – men det Skrift har jeg hidtil ikke kunnet identificere! I Epistel 76 henviste Holberg til Trembleys Observationer, men tilføjede straks det som for ham var Sagens Kerne: »Nogle *Philosophi* have af den *Decouverte* taget Anledning at ville svække alt hvad hidtil haver været lært om Sjælen«. Den fysiologiske Opdagelse vækker metafysisk Bekymring: hvordan kan man efter dette hævde Sjælens »Unitet og Simplicitet«? For at redde Læren om Sjælens Enhed fremsætter Holberg den Tanke,

at »Polypus« er »en Samling af adskillige hele Dyr, hvoraf ethvert haver, og maa have sin egen Sjæl, eller sit eget Liv«. Og han henviser til Fiskerogn, hvis enkelte *Semina* kan blive til en fuldkommen Fisk, og til Bændelormen, som efter nogle naturkyndiges Mening ikke er andet end en sammenhængende Kæde af Orme. Filosofien kan føre en naturvidenskabelig Amatør paa sære Veje!

Det hænder dog, at Holberg holder sig inden for en Erfaringsvidenskab, men saa risikerer han at strande paa Dilettantismens andet Skær: at den Teori, han forstaar bedst, anser han for den rigtige. I sine *Memoirer* nævner Holberg, at han altid har interesseret sig meget for Himmellegemernes Fysik. Men naar han saa sammenligner Descartes' og Newtons Teorier, foretrækker han langt den første; den er da saa ligetil, at Børn og gamle Kællinger kan indse dens Rigtighed. I Epistel 42 gør Holberg senere noget nøjere Rede for sine Tanker herom. Hvad kan mere falde i Øjnene, siger han, end Descartes' Forklaring paa Planeternes Gang omkring Solen. Erfaring viser jo, at Solen drejer sig om sin Akse, og den maa da nødvendigvis (i den Materie som opfylder Himmelrummet) fremkalde en Hvirvel og derved ikke alene sætte Planeterne i Cirkelbevægelse, men ogsaa ved Frastødning holde dem i Afstand fra sig. Newtons dobbelte Bevægelse synes derimod paradoksal. Han siger, at ethvert Legeme, som kommer i Bevægelse, gaar frem i en lige Linje, men at Solen ved sin Tiltrækningskraft faar Planeterne til at bøje sig fra deres Tangent, og ved saadan Bevægelse opstaar en cirkulær Gang. Men – indvender Holberg – man ser jo af Solens Straaler, at den snarere skyder fra sig end trækker til sig. Ganske vist hævder Newtons Tilhængere, at der i Solen baade er en tiltrækkende og en frastødende Kraft, *vis centripeta* og *vis centrifuga*, men det er ikke let at begribe, hvorledes et Legeme kan stode fra sig og trække til sig paa een Gang. – Stakkels Philosophus, der i Kraft af sin næsten altfor sunde Fornuft holdt paa den gale Teori. Hvis da ikke nyere Teorier, som indskrænker de newtonske Loves Gyldighed noget, vil gøre Holbergs Slutord i Epistel 42 profetiske: »Jeg agter Newton al den Ære værd, som samme store Mand er beviset: Men støder mig derover, at mange nuomstunder tale med Foragt om Cartesio [dvs. om Descartes], da det dog kan hænde sig, at hans Filosofi overalt vil komme i Moden igen«.

Holberg har, som det vil ses, et mangfoldigt Forhold til Videnskaben, som han havde det til Digtningen og til det praktiske Liv, bl. a. som Godsejer. Han forstod i eminent Grad at bruge sin Tid inden for sit tredobbelte Virke. Over for Mennesker, som klagede over, at Livet er saa kort, citerede Holberg, i *Moralske Tanker* (Udgave 1943, S. 213), med varm Tilslutning Senecas Ord om at fylde hver Stund i Livet: Hvis Livet er rigt, er det ogsaa langt; *longa est vita, si plena est.*

Statsanstalten for Livsforsikring

er oprettet af den danske stat, som indestår for opfyldelsen af Statsanstaltens forpligtelser. Den tegner alle arter af livsforsikringer (herunder forsikringer med ratevis udbetaling af forsikringssummen og indeksforsikringer), livrenter og pensionsforsikringer mod billige præmier. Hidtil er der udloddet 385 millioner kroner som bonus til interessenterne. De af Statsanstalten udgivne tariffer med vejledning udleveres gratis, og nærmere oplysning gives ved henvendelse enten til hovedkontoret, Kampmannsgade 4, København V (telefon CE 608), eller til Statsanstaltens repræsentanter såvel i København som i provinsen.

Ved plakaten af 5. august 1831 er anordnet: at den, som gør indgreb i det universitetet i København forundte privilegium på at forsyne kongeriget med almanakker, være sig ved her i riget at indføre eller forhandle fremmede almanakker, eller ved uden universitetets tilladelse at trykke nogen almanak, skal udrede en mulkt af 40 til 400 kr., hvorhos de eksemplarer, hvormed den pågældende antræffes, blive at konfiskere, og han endvidere at anse med en tillægsmulkt af 50 øre for hvert sådant eksemplar, og at det skal påligge samtlige politiøvrigheder at have nøje tilsyn med, at der ej gøres indgreb i foranførte privilegium. Ved kgl. resolution af 23. december 1831 bestemmes endvidere, at sådanne skrifter, i hvilke en almanak findes aftrykt, må herefter fra fremmede steder indføres og sælges, såfremt det findes, at den i skriftet indeholdte almanak udgør den mindst væsentlige del af skriftet, således at i tvivlstilfælde afgørelsen træffes af ministeriet for kirke- og undervisningsvæsenet. Ifølge kirke- og undervisningsministeriets resolution af 23. juni 1910 udkræves herefter ingen forudgående ansøgning om tilladelse til at trykke almanakker (kalendere, datovisere etc.), men de pågældende almanakker m. m. skal indsendes til universitetets økonomiske forvaltning, Studiestræde 6, København, for at blive forsynet med universitetets almanakstempel mod erlæggelse af den derfor fastsatte afgift. Herved påtager universitetet sig dog intet som helst ansvar for almanakkernes indhold.

JAGTKALENDER

PATTEDYR

Må jages hele året:

Egern, grævling, husmår, ilder, kanin, muldvarp, ræv, sæler og væsler.

Fredet hele året:

Elsdyr, pindsvin, skovmår og flagermus.

Må jages til følgende tider:

Då- og kronhjort	1. sept.–28. febr.
Dåhind og kronhind samt disses kalve	1. okt.–28. febr.
Råbuk og sikahjort	15. maj–14. juli og 1. okt.–31. dec.
Rå og sikahind	1. okt.–31. dec.
Hare	1. okt.–18. dec.
Odder (i årene 1958–1967)	1. aug.–28. febr.

FUGLE

Må jages hele året:

Gråspurve, krager, råger og husskader.

Må jages til følgende tider:

Agerhøne	18. sept.–1. nov.
Alkefugle (alk, lomvie, lunde, søkonge og tejst)	18. sept.–31. jan.
Allike	18. sept.–31. jan
Bekkasiner	15. aug.–31. dec.
Blisgås	1. aug.–31. dec
Blishøns	15. aug.–31. dec.
Bramgås (incl. året 1966)	Totalfredet
Drosler	18. sept.–31. jan
Duer (huldue og ringdue, men ikke turtel- og tyrkerdue, der er totalfredede)	1. aug.–31. dec
Ederfugl	1. okt.–28. febr
Fasan (høner fredet til og med 20. okt. og i dec.)	1. okt.–31. dec.
Fiskehejre	1. juli–31. dec.
Grågås	1. aug.–31. dec
Gravand	Totalfredet
Grouse	18. sept.–1. nov.
Gøg	Totalfredet
Havmåger (sildemåge, svartbag og sølvmåge)	1. aug.–30. april
Kanadisk gås	1. aug.–31. dec.
Kjover	18. sept.–31. jan.
Klyde	Totalfredet
Knortegås	1. aug.–31. dec.
Kobbersnepper	1. aug.–31. dec.
Kortnæbbet gås	1. aug.–31. dec.
Lappedykkere	18. sept.–31. jan.
Lommer	18. sept.–31. jan.
Måger (undt. sildemåge, svartbag og sølvmåge, se: Havmåger), dværgmåge, ride, hættemåge og stormmåge	1. aug.–31. jan.
Præstekrave	Totalfredet
Ravn	Totalfredet
Regnspover	1.aug.–31. dec.

ROVFUGLE – af disse må kun jages i årene 1963–1964–1965:

Duehøg (hønsehøg)	1. nov.–31. marts
Musvåge, alm.	1. nov.–31. jan.
Spurvehøg	1. nov.–31. marts

Rødhovedet and	Totalfredet
Rørdrum	Totalfredet

Skalleslugere	18. sept.–31. jan.
Skarver	1. aug.–30. april
Skehejre	Totalfredet
Skovsneppe	24. sept.–7. april
Skovskade	1. aug.–31. dec.
Spætter	Totalfredet
Stenvender	Totalfredet
Steppehøne	Totalfredet
Storke (hvid og sort)	Totalfredet
Stormfugle (mallemuk, stormsvaler og skråper)	18. sept.–31. jan.
Sule	Totalfredet
Svaner	Totalfredet
Sædgås	1. aug.–31. dec.
Taffeland	15. aug.–31. jan.
Terner	Totalfredet
Tjurhane og -høne	Totalfredet
Trane	Totalfredet
Trapper	Totalfredet
Turteldue	Totalfredet
Ugler	Totalfredet
Urhane (hønen er totalfredet)	18. sept.–31. dec.
VADEFUGLE: (undtagen fiskehejre, klyde, præstekraver, rørdrum, skehejre, skovsneppe, stenvender, storke og trane), bekkasin, brushane, hjejle, klirer, pommeransfugl, ryle, strandskade og vibe	15. aug.–31. dec.
Vagtel	18. sept.–1. nov.
Vandhøns, engsnarre (vagtelkonge), rørhøne, rørvagtler og vandrikse	15. aug.–31. dec
Vendehals	Totalfredet
Vintermusvåge	Totalfredet
DYKÆNDER: (undt. ederfugl, der må jages 1. okt.–28. febr., rødhovedet and, der er totalfredet, skalleslugere, der kun må jages 18. sept.–31. jan., og taffeland, der må jages samme tid som svømmeænder), bjergand, fløjlsand, havlit, hvinand, sortand og troldand	1. sept.–28. febr.
SVØMMEÆNDER: (undt. gravand, der er totalfredet) atlingand, gråand, knarand, krikand, pibeand, skeand og spidsand	15. aug.–31. dec.

Fredet hele året:

Bramgås, gravand, gøg, klyde, præstekrave, ravn, samtlige rovfugle, der ikke er nævnt forud, dernæst rødhovedet and, rørdrum, skehejre, spætte, stenvender, steppehøne, storke (hvid og sort), sule, svane, terne, tjurhane og -høne, trane, trapper, turteldue, tyrkerdue, ugler, urhøne og vendehals *samt alle i jagtloven ikke særlig nævnte fugle.*

Dykænder samt andre fugle og pattedyr (undt. sæler) må fra motorbåd ikke jages fra 31. maj–1. okt. og i Øresund overhovedet ikke hele året. (Indsøer her undtaget denne bestemmelse – motorbåd må her anvendes fra jagttidens begyndelse).

Det er tilladt at bortskyde fugle, som i deres fredningstid bevisligt gør væsentlig skade i frugthaver (stære, kærnebiddere og dompapper), i fiskekulturer (terner og hejrer), i skovkulturer (ringduer, alliker og skovskader), ved fasanerier og hønsegårde (duehøge og spurvehøge) samt på frøkulturer (ringduer, irisker og andre i store flokke optrædende fugle).

Angående lokalfredninger henvises til jagtbladene.

DRÆGTIGHEDS-TABEL

BEREGNET FOR HVER UGE I ÅRET

Drægtighedens begyndelse	*Drægtighedens ende*									
	Hopper 336 dage		*Køer 281 dage*		*Får og geder 153 dage*		*Svin 113 dage*	
Januar 1....	December	2	Oktober	8	Juni	2	April	23
– 8....	–	9	–	15	–	9	–	30
– 15....	–	16	–	22	–	16	Maj	7
– 22....	–	23	–	29	–	23	–	14
– 29....	–	30	November	5	–	30	–	21
Februar 5....	Januar	6	–	12	Juli	7	–	28
– 12....	–	13	–	19	–	14	Juni	4
– 19....	–	20	–	26	–	21	–	11
– 26....	–	27	December	3	–	28	–	18
Marts 5....	Februar	3	–	10	August	4	–	25
– 12....	–	10	–	17	–	11	Juli	2
– 19....	–	17	–	24	–	18	–	9
– 26....	–	24	–	31	–	25	–	16
April 2....	Marts	3	Januar	7	September	1	–	23
– 9....	–	10	–	14	–	8	–	30
– 16....	–	17	–	21	–	15	August	6
– 23....	–	24	–	28	–	22	–	13
– 30....	–	31	Februar	4	–	29	–	20
Maj 7....	April	7	–	11	Oktober	6	–	27
– 14....	–	14	–	18	–	13	September	3
– 21....	–	21	–	25	–	20	–	10
– 28....	–	28	Marts	4	–	27	–	17
Juni 4....	Maj	5	–	11	November	3	–	24
– 11....	–	12	–	18	–	10	Oktober	1
– 18....	–	19	–	25	–	17	–	8
– 25....	–	26	April	1	–	24	–	15
Juli 2....	Juni	2	–	8	December	1	–	22
– 9....	–	9	–	15	–	8	–	29
– 16....	–	16	–	22	–	15	November	5
– 23....	–	23	–	29	–	22	–	12
– 30....	–	30	Maj	6	–	29	–	19
August 6....	Juli	7	–	13	Januar	5	–	26
– 13....	–	14	–	20	–	12	December	3
– 20...	–	21	–	27	–	19	–	10
– 27....	–	28	Juni	3	–	26	–	17
September 3....	August	4	–	10	Februar	2	–	24
– 10....	–	11	–	17	–	9	–	31
– 17....	–	18	–	24	–	16	Januar	7
– 24....	–	25	Juli	1	–	23	–	14
Oktober 1....	September	1	–	8	Marts	2	–	21
– 8....	–	8	–	15	–	9	–	28
– 15...	–	15	–	22	–	16	Februar	4
– 22....	–	22	–	29	–	23	–	11
– 29....	–	29	August	5	–	30	–	18
November 5....	Oktober	6	–	12	April	6	–	25
– 12....	–	13	–	19	–	13	Marts	4
– 19....	–	20	–	26	–	20	–	11
– 26....	–	27	September	2	–	27	–	18
December 3....	November	3	–	9	Maj	4	–	25
– 10....	–	10	–	16	–	11	April	1
– 17....	–	17	–	23	–	13	–	8
– 24....	–	24	–	30	–	25	–	15

Tegninger af *Esther Andersen*

De havde været gift meget længe, hele fire måneder, og dog var den tid svundet forbavsende hurtigt. Clara fattede slet ikke, hvor alle de dage var blevet af. Der havde været så meget at udrette, at hun knap havde ænset datoer. Hun havde skuret og ferniseret alle gulve i det gamle hus. Hun havde selv malet køkkenet. Hun havde gravet og ryddet op i den forsømte have, og der manglede endnu en hel del i, at alting var, som hun kunne ønske det, navnlig indendørs.

Nu kunne hun imidlertid ikke længer blive fri for at give agt på datoerne. Der var kun to uger til jul, hendes første jul som gift kone, og hun havde endnu ikke fået købt en gave til sin mand. Det værste var, at hun heller ingen penge havde til at købe nogen for. Der havde været så mange uforudsete udgifter i den sidste tid. Carsten havde måttet købe nye dæk til sin cykel. Det havde været nødvendigt at lade en murer ordne nogle utætheder i taget. Sagførerregningen for udfærdigelse af skøde og andre papirer var blevet større end ventet. Det overskud, som de havde regnet med at kunne få af Carstens ugeløn, var hidtil smuldret hen.

Hvis hun havde villet, kunne hun nok have lagt lidt til side af husholdningspengene. Men det havde hun virkelig ikke villet. For Carsten var mager og noget bleg, og han sled hårdt på fabrikken. Han trængte til nærende mad. Desuden havde hun ikke kunnet dy sig for at give ham prøver på sin dygtighed som husmor ved stadig at sætte nye, velsmagende retter på bordet.

Men det ville være en ynk og en elendighed, om hun af den grund skulle stå med tomme hænder den første jul, de oplevede sammen. Det kunne hun aldrig bringe over sit hjerte. En gave måtte der til. Hun vidste også, hvad det skulle være – nemlig en pibe, en shagpibe, en dyr én. Hele halvtreds kroner kostede den. Ganske vist kunne der fås meget billigere piber. Men det skulle være *den* og ingen anden.

På en aftentur var Carsten og hun standset uden for en tobaksforretning, hvor der lå en mængde piber i vinduet. For hende at se var de omtrent ens alle sammen, undtagen i faconen, og det var hende en gåde, hvorfor der skulle være så stor forskel på priserne. Men Carsten forklarede hende det. Sådan en pibe som den dér til halvtreds kroner – den var lavet af en bestemt slags træ, som gav røgen en særlig velsmag. Egentlig var det barbarisk at ryge tobak af en billig og dårlig pibe.

Hun forstod ikke helt hans redegørelse. Men hun troede fuldt og fast på den – ligesom på alt andet, han sagde. Og når hun vidste, hun kunne gøre ham meget glad ved at give ham en sådan pibe, skulle han også have den. Sådan set kunne ingenting være for dyrt, når det gjaldt ham.

Hun grublede og grublede. Der måtte findes på råd. De halvtreds kroner måtte skaffes på en eller anden måde. Kunne det tænkes, at nogen i nabolaget havde brug for hushjælp, så hun kunne tjene lidt ved det? Nej, Carsten ville vist ikke synes om, at hun gik ud

»Tjae,« sagde marskandiseren, »maskineriet er såmænd godt nok, men det er ikke sidste mode, og pladerne er ikke meget værd.«

og arbejdede for fremmede – især ikke så længe der endnu var meget at tage fat på hjemme i huset.

Til sidst skimtede hun kun den udvej at sælge et eller andet. Men hvad skulle det være? Hjemmet var foreløbig alt andet end velforsynet, og brudegaverne turde hun ikke forgribe sig på, selv om et par af dem ikke var for gode at skille sig af med.

En tanke slog ned i hende: grammofonen, den gamle grammofon, som hun engang havde fået af sin bror.

Grammofonen var hendes egen. Den turde hun nok sælge. Men let var det ikke at give afkald på den. De tilhørende plader, godt en snes stykker, havde været hende til megen opmuntring, inden hun blev forlovet. Når hun sad på sit ensomme værelse om aftenen, havde

hun spillet dem igennem så mange gange, at de var ligesom blevet en del af hendes liv.

Imidlertid betænkte hun sig ikke længe. Intet offer var for stort, når hun kunne gøre Carsten en glæde med det. Hun pakkede grammofonen og pladerne ind og gik resolut til en marskandiser. Han undersøgte sagerne nøje, og så virrede han lidt med hovedet:

»Tjae,« sagde marskandiseren, »maskineriet er såmænd godt nok, men det er ikke sidste mode, og pladerne er ikke meget værd«.

»Vil De da ikke købe . . .?« begyndte hun spagfærdigt.

»Vi kan sige tres kroner,« foreslog han.

»Ikke mere?« udbrød hun skuffet. »Jeg troede . . .«

»Nå, ja . . . så strækker jeg mig til halvfjerds . . . i anledning af julen. Jeg forstår nok . . . De har kig på en fed gås. Eller der er måske en eller anden ting her i butikken, De kan bruge som julegave, frue?«

»Nej, tak – det er der vist ikke.«

Hun fik pengene udbetalt, sagde tak og glædelig jul og skyndte sig hen til tobaksforretningen. Sandt at sige var halvfjerds kroner mere end hun havde ventet at få, og hun godtede sig lidt over sit handelstalent og frydede sig ved tanken om, at der nu blev penge tilovers, så hun havde råd til at gøre julen lidt festligere, end hun ellers ville have evnet.

Så snart hun kom hjem med den nykøbte gave, pakkede hun den ud og stod længe med den i hånden. Hun snusede også til træet. Jo, der hang en svag, fremmedartet duft ved det. Hun ville gerne tro, det var en fin pibe at ryge af, og hun glædede sig til at se det veltilfredse smil, der ville lægge sig over Carstens ansigt, når han juleaften havde tændt piben og tog de første drag. Hun kunne også godt lide tobaksrøg, bare der ikke blev for meget af den. Hun syntes altid, der var en egen hygge i hjemmet, når hun efter aftens-

maden stod ved opvasken i køkkenet, og den første spæde røgduft trængte ud til hende fra stuen, hvor Carsten havde sat sig til hvile i lænestolen.

Men da hun havde pakket piben pænt ind igen, begyndte hun allerede at få skrupler. Hvad ville Carsten sige til, at hun havde solgt grammofonen? På en måde tilhørte den jo også ham, eftersom de havde fælleseje. Og han holdt endnu mere af musik end hun. Han påstod bare, at det var nogle banale melodier, der var på hendes plader, og når han sagde det, kunne hun godt høre, der var noget om snakken. De havde da også længe været enige om, at de ville skaffe sig nogle nok så lødige, når der engang blev råd.

Nu kom det bare an på, hvor længe det ville vare, inden Carsten opdagede, at grammofonen var borte. Hun måtte prøve at holde hans opmærksomhed samlet om noget andet. Og samme aften hentede hun skakspillet frem.

»Det er længe siden, vi har taget et parti, Carsten.«

Han var straks villig, og de spillede lige til sengetid, for ikke at sige lidt over. Carsten var en lidenskabelig skakspiller og havde måske været lidt ked af, at hans kone havde svært ved at dele denne interesse med ham. Men nu fik han den glæde, at hun ligesom med ét havde vundet bedre indsigt i spillets regler, og så kunne det heller ikke undre ham, at hun næsten blev mere ivrig end han. Aften efter aften holdt hun ham i ånde, så det ikke faldt ham ind at tænke på anden underholdning. Sådan varede det ved, lige til julen var inde.

Hendes farbror på landet havde været så betænksom at sende dem en and, og hun havde fået held til at stege den dejligt sprød og mør. Risengrøden var også vellykket. Carsten tog godt for sig af herlighederne og hævdede med bestemthed, at så lækker mad havde ikke engang hans mor kunnet lave, skønt hun havde

ord for at være usædvanlig dygtig. Clara var taknemnemlig for rosen.

Efter måltidet hjalp Carsten hende med at tage af bordet og vaske op. Endnu var det ret tidligt på aftenen. Alligevel tændte de straks det lille juletræ, som de havde stillet på en taburet for at få det til at syne lidt mere. En stund sad de tæt sammen uden at sige noget og uden at foretage sig andet end at se på de tindrende lys. Men det var ikke nok. Der måtte mere til. Barndomsminderne trængte sig på hos dem begge og gjorde øjeblikket bristefærdigt af højtid. De tog hinanden ved hånden og begyndte at gå rundt om træet. De prøvede også at synge en julesalme. Men det blev kun til ét vers. Det klang så underlig mat og tonløst, at de blev undselige for hinanden. Der manglede noget. De var kun to og ingen rigtig familie.

Igen satte de sig som før, stadig med hinanden ved hånden. Ingen af dem kunne finde noget at sige. De kunne knap møde hinandens øjne. Så rejste Carsten sig pludselig, gik ud i gangen og op ad loftstrappen, og lidt efter kom han tilbage med en flad, firkantet pakke. Den kunne næsten se ud til at indeholde et nyt skakbræt. Men da han lagde pakken på hendes skød, mærkede hun, hvor tung den var.

»Værs'god, Clara,« sagde han. »Jeg håber, du ikke bliver skuffet.«

»Nej, hvorfor skulle jeg dog det?« svarede hun og var så spændt, at hun ikke gav sig tid til at løse båndet, men klippede det over. Da hun så trak papiret til side, måtte hun ligefrem snappe efter vejret. Gaven var nogle helt nye grammofonplader – fem i alt.

»Men Carsten dog,« hun kæmpede for at skjule sin forvirring ved synet af pladerne, »hvordan kunne du dog finde på det.«

»Er du ikke glad for pladerne?«

»Men Carsten dog,« – hun kæmpede for at skjule sin forvirring ved synet af pladerne, »hvordan kunne du dog finde på det.«

»Jo, det er jeg da. Rigtig mange tak, min ven. Det er bare alt for meget. De har sikkert været dyre.«

»Måske nok. Men så er det også gode plader. Se nu bare denne her.«

I sin ængstelse for, at han straks ville lade hende høre en af pladerne på grammofonen, fløj hun hen til kommoden, trak den øverste skuffe ud og fandt sin egen pakke frem.

»Se her, Carsten ... du skal også have lidt.«

Hun nød rigtigt hans overraskelse, da han pakkede ud og tog piben i hånden. Hans ansigt fik et udtryk af måbende forlegenhed, og han syntes helt at have tabt mælet. Det endte med, at han lagde piben fra sig på bordet, slog armene om hende og kyssede hende.

»Tak, min kære pige ... tusind tak.«

»Er du da virkelig glad for den?«

»Om jeg er. Jeg forstår bare ikke, hvordan du har fået råd.«

»Det snakker vi ikke om. Det er min hemmelighed.«

»Ja, ja ... jeg siger tak endnu en gang. Du véd ikke, hvor glad du har gjort mig.«

Men af en eller anden grund forekom det hende, at hans tak ikke lød helt ægte, og hun følte sig sandt at sige en smule skuffet, – selv om hun ikke ville være ved det.

»Skal du ikke have tændt den nye pibe?«

»Ikke lige nu,« svarede han undvigende. »Jeg vil hellere vente.«

»Nej, Carsten, prøv den nu med det samme. Det er så hyggeligt med lidt røg i stuen.«

Han bøjede hovedet og lignede pludselig en skyldbevidst skoledreng.

»Jeg har ingen tobak,« bekendte han.

»Ingen tobak? Har du glemt at købe?«

»Glemt ... næe ... jeg har ikke røget i en hel måned.«

»Hvad siger du! Ikke røget? Er du blevet syg? Har lægen forbudt dig at ryge?«

Han smilede blegt:

»Der er ingenting i vejen med mig. Men ... jeg var nødt til at spare en tid ... for at skaffe penge til de plader. Så, så, Clara, jeg tror sandelig, du sidder og får vådt i øjnene. Tag det nu ikke så tragisk. Læg en af de nye plader på grammofonen og lad os få det lidt fornøjeligt sammen.«

I næste nu sad hun på hans knæ, gemte hovedet ved hans skulder og brast i gråd.

»Du må ikke blive vred på mig,« hulkede hun.

»Vred? Jeg har da ingen grund til at blive vred.«

»Jo ... jeg har solgt grammofonen ... for ... for at give dig den pibe.«

Trods det pudsige ved situationen var der ingen af dem, der lo. De var begge grebet af en indholdsrig alvor. Han strøg hende blidt over håret.

»Jeg skammer mig ligefrem, fordi jeg ikke har set, at grammofonen var borte,« sagde han.

»Og jeg har slet ikke lagt mærke til, at du ikke har røget i en hel måned. Vi er et par løjerlige størrelser. Det må vist være, hvad man kalder, at kærlighed gør blind.«

»Da er der én ting, jeg ikke har været blind for, nemlig at jeg har fået en god kone.«

Så kyssede de hinanden igen, og han trøstede hende med, at det ikke skulle vare længe, før han havde tobak at stoppe i piben. Der kom også nok en dag, da de fik råd til en ny grammofon.

Lidt efter stod de sammen ved vinduet og så ud i aftenmørket. Stjernerne blinkede så klart på den skyfri himmel. Nogle steder lyste de måske over sorg og mismod. Men her var det over lykke og stille fortrøstning.

Erik Bertelsen

JULEKAGEN

Novelle af
Karen Plovgaard
Illustreret af *Palle Wennerwald*

Da Britta havde fyret op i komfuret, åbnede hun døren til stuen, for at varmen kunne trække derind.

Medens hun tog bageredskaber og posen med det hvide mel frem, tænkte hun taknemmeligt, at brænde havde de i det mindste nok af, og at det var rart, at huset kunne være lunt, når Anders vendte hjem.

Med alt andet end brændsel havde de det knebent.

Idet hun forsigtigt hældte mel op og blandede det med mælk og gær og sukker, glædede hun sig på An-

ders' og egne vegne. Det var måneder, siden de havde haft hvidt brød og kager i huset. Som en gnier gemmer sine guldpenge, havde hun gemt sit lille melforråd, som hun i efteråret, da hendes høns endnu lagde æg og gav lidt indtægt, havde købt.

Hun klappede nænsomt dejen og strøede den sidste rest mel ovenpå den, før hun satte den til hævning.

Så var det tid at fodre køerne og grisen. Britta stak i træskoene og gik ud.

I hjørnet ved stalden blev hun stående og betragtede solnedgangen, hvis gyldent røde farve tegnede sig bag birkestammerne og fik de slanke træer til at kaste skygger hen over agrene – de agre, som siden høsten havde stået under vand og nu var frosset til is, af hvis stivnede flade nogle sorte kornaks stak op.

Kun to somre og én hel vinter havde Anders og Britta boet her. Da hun i fjor kom hertil som nygift kone, havde hun syntes, at dette sted måtte være verdens dejligste. Men heldet havde ikke tilsmilet deres bedrift i fjor heller. Barfrosten havde i det tidlige forår svedet både sæden og græsset. Men det lidet, den havde sparet, fik de imidlertid under tag i god behold. Hverken de selv eller dyrene havde savnet vinterføde. Men deres lille reservekapital var gået med.

I år så det anderledes ud. En mild grødetid havde i forsommeren givet avlen gode vækstbetingelser. Korn og græs spåede rekordhøst.

Og så – just, som man var i færd med at høste – begyndte den ubarmhjertige, vedholdende regn.

Afgrøden ødtes for ens øjne. Udbyttet, som skulle have dannet rygstød for vinteren, druknede i vand og mudder. Og man havde ingen reserver at tære på.

Anders var nu draget sydpå til deres slægt for at låne penge til renter og til uundgåelige udgifter.

– – –

Barnet taler langsomt og ser ikke på Britta imens. Hendes øjne stirrer med et sultent blik på kagen.

Dagslyset er forlængst borte, en bleg måne er stået op bag birkeskoven.

Trods den stærke varme er køkkenruderne dækket af isblomster. Men en liflig duft fylder rummet.

Pludselig er der én, som tager i døren.

Britta bliver varm om hjertet af glæde. Kan det allerede være Anders.

Men det magre, farveløse ansigt, som viser sig i dørsprækken, er ikke hans. Det er Lisas.

Lisa er en tynd pigespire på tolv år, datter af deres nærmeste nabo, hvis ejendom ligger ovre bag skoven. Göran Perssons, som har fire børn, sidder hårdt i det. Deres avl har også været ødelagt, og tilmed har de haft sygdom i huset.

Det er let at se, at pigen ikke bringer godt nyt.

»Hvad er der, Lisa?«

»Far har hugget sig i foden, og mor mangler jod og salve. Hun ville gerne låne – –«.

Barnet taler langsomt og ser ikke på Britta imens. Hendes øjne stirrer med et sultent blik på kagen. Så er det, som om hun kommer i tanker om, at hun bærer sig uopdragent ad.

»Mor ligger til sengs, og jeg skulle spørge, om du måske ville gå med mig hjem.« Nu ser hun op.

Tankerne farer hastigt gennem den unge kones hoved, medens hun allerede er ved skabet, hvor hun gemmer sine apotekersager.

Naturligvis. Hun er nødt til at gå med Lisa, selv om det passer hende dårligt. Anders kan komme hvert øjeblik, og så vil han finde huset tomt. Hun må skrive en besked og lade ham vide, at hun snart vil komme igen.

Så snurrer hun med ét rundt, griber en kniv på bordet og stikker den i julekagens brune, sprøde skorpe. Det koster hende overvindelse at gøre det. Kagen skulle have stået fin og blank og uberørt til Anders. Resolut skærer hun et stykke ud.

»Her, Lisa, sæt dig og spis, mens jeg tager mit tøj på. Så går vi!«

Lidt efter iler de hen ad den frosne jord. De skyder genvej over agrene og gennem skoven. Mens de går, får Britta at vide, hvad der er sket. Göran skulle i dag sætte den sidste rummeter af noget brænde, som en

mand nede ved stationen har købt af ham. I morgen kunne han have hentet pengene for træet. Samtidig skulle han have gjort juleindkøb. I sidste øjeblik var øksen så smuttet for ham. Hans gummistøvle var fuld af blod, da han kom hjem.

»Er der gjort noget ved det?«

»Mor prøvede på at stå op; men hun faldt om. Så sagde far til mig om at rive et lagen i stykker og hjælpe ham at stramme det om foden. Det gjorde jeg så. Men mor vågnede, og hun sendte mig over til dig.«

»Det var godt. Se, nu er vi her jo.«

Britta skyndte sig ind i sovekammeret, hvor Märta og Göran lå.

Hun gik hen til manden. Han havde fået klædt sig af og havde stablet et par puder under den syge fod. Ved petroleumslampens skær så hun, at han var hvid i ansigtet. Han måtte have mistet meget blod.

Brittas hænder fo'r let og sikkert over forbindingen. Anders sagde altid, at hun havde en heldig hånd til at hele skavanker. Gid det var så vel! Her kunne det behøves. Da Göran var forbundet, måtte konen tilses. Märta havde feber og så yderst sløj ud.

I køkkenet kunne det nok spores, at husmoderen havde været syg. Lisa havde malket koen og siet mælken op. Men ud over mælken var madforrådet ringe. Et halvt brød, en krukke fedt og en pose med byggryn var alt, hvad der fandtes.

Juleforberedelser var der slet ingen tegn til.

Britta satte mælken over for at koge byggrynsvælling. Ved Lisas hjælp fik hun givet børnene mad. Så sørgede hun for de syge. Göran spiste med god appetit, medens konen næppe kunne få en skefuld ned.

Da Britta og Lisa havde fået de små i seng, gav de sig til at rydde op i huset, og det blev ud på aftenen,

før Britta var færdig til at gå. Hun klappede Lisa på håret: »Din mor har en flink datter.«

Pigens øjne i det lille trætte ansigt lyste.

»Jeg kommer igen i morgen,« hviskede hun. »Og Anders vil sikkert gå til stationen for dig og ordne dine sager dér. Jeg venter ham hjem i aften – han er nok kommet allerede.«

Britta gik rask til. Skønt hun havde en lang dag bag sig, følte hun ingen træthed. Om lidt ville hun kunne se lyset fra sit hjem mellem træerne. Det ville betyde, at Anders sad derinde.

Men hun så intet lys. Da hun nåede gården, var det, som om alt levende sov. Måske havde Anders lagt sig.

Sagte åbnede hun døren og gik ind gennem bislaget. Hun listede over gulvet og strøg en tændstik.

Her var ingen Anders, og her havde ingen været. Bordet med maden var urørt. Sedlen, hun havde skrevet, lænede sig op ad lysestagen. Julekagen så ud, som hun havde forladt den – med en udskåret kile, hvor stykket, Lisa havde fået, manglede.

Med ét grebes hun af en forfærdelig angst.

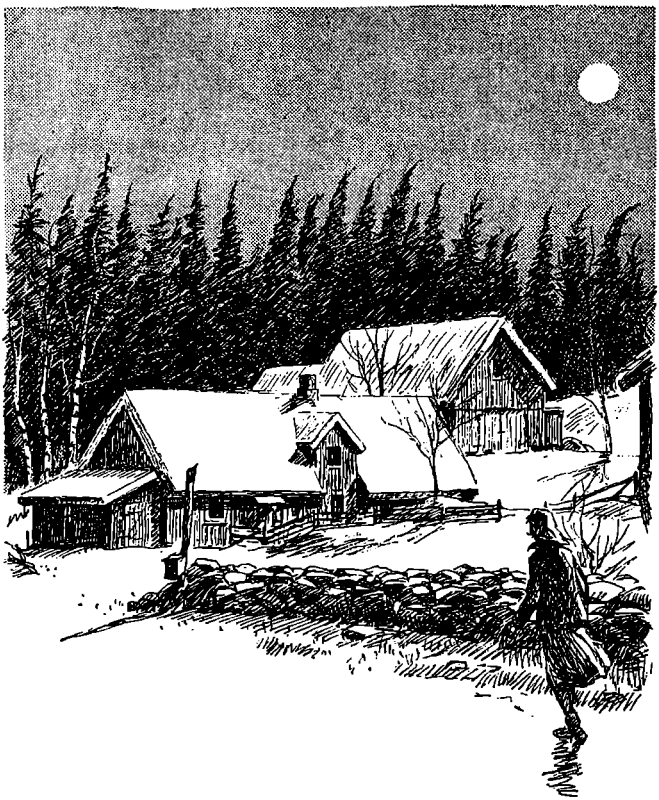
Hvorfor var Anders her ikke? Toget skulle være på stationen klokken fem. Med mindre, han havde haft uheld, ville han kunne have været her mellem seks og syv. Hvad kunne der være sket?

– – –

Den nat fik Britta ingen søvn. Hun lagde sig, men kunne ikke finde hvile. Længe før dag stod hun op. Hun fodrede dyrene og malkede. Så gjorde hun sig rede til at gå over til naboens. Selv om angsten for, hvad der kunne være tilstødt Anders, gjorde, at hun næsten ikke turde gå hjemmefra, måtte hun holde sit løfte.

Med ét faldt hendes blik på julekagen.

»Den tager jeg med,« mumlede hun. »I virkelighe-

Da hun nåede gården, var det, som om alt levende sov. Måske havde Anders lagt sig.

den betyder den jo ikke noget. Hvis blot Anders vender sund og levende hjem, vil vi holde jul med fryd i sindet, om vi så kun har et stykke tørt brød at dele.«

Og pludselig forstod hun noget, som ikke før havde stået hende klart. Med al sin kærlighed til Anders og

deres hjem havde hun hidtil været en stor egoist. For deres eget havde hun kunnet ofre alt; men for andre mennesker havde hun næppe haft en tanke tilovers. Selv naboens, om hvis kår hun vidste god besked, havde hun indtil nu ladet sejle deres egen sø.

Måske var det denne hendes egenkærlighed, hun nu blev straffet for – med den pinagtige venten på Anders, med uvisheden om, hvad der kunne være hændt ham.

Så gik hun hastigt ud og lukkede døren efter sig.

– – –

Henad middag kom Anders. Togforbindelsen til den afsides linje havde svigtet, og han havde måttet sidde i stationens ventesal indtil morgentoget.

»Å, Anders! Sådan en jul vi skal holde!«

»Jeg er bange for, det bliver småt med traktementet. Ser du, vor familie tog kærligt nok imod mig. De hjalp mig også med det allernødvendigste – pengene til renter i januar. Men selv var de alle dårligt stedt. Også deres høst er slået fejl. Jeg kunne ikke få mig til at bede om mere. Jeg fik kun råd til at købe et stykke flæsk og en pose ærter – –, det får vi nøjes med.«

»Å, min ven. Det er mere end nok.«

Medens Anders fik noget at spise, fortalte hun ham om Görans uheld og om Märtas sygdom og om den lille tapre Lisa.

»Hvis du synes som jeg, da deler vi, hvad vi har, med dem. Indtil Märta bliver rask, og indtil Göran igen kommer på benene, må vi tage os af dem og børnene.«

Anders så op fra sin tallerken.

»Ja, Britta,« sagde han. Og hans blik lyste.

SÅ NØDIG HJEM TIL JUL

Fortælling af *Karen Møller*
Illustrationer af *Marcel Wennerwald*

– Sover De, fru Nielsen?

Næh, fru Nielsen sov ikke, men hun havde ikke lyst til at snakke. De talte ikke om andet end julen, og hun brød sig ikke om at tale om julen.

De fire damer på stue 306, alle godt op i årene, havde spist deres middag, gule ærter – med flæsk eller pølse efter behag og fordøjelse, fru Bøgh havde spist begge dele og rekvireret en ekstra portion, hun var altså lidt af en lille madgris. Fru Nielsen havde ingen appetit idag, da stuegangen var her – denne betydningsfulde procession – ikke en fold måtte være i ulave, når den ventedes, og fru Tagum fik en opsang, fordi hun trængte til bækken. Herregud, sagde konen, når man skal, så skal man vel. I har selv givet mig piller for at befordre min fordøjelse. Er sygehuset ikke til for patienternes skyld? Uden dem – ingen stuegang, vel?

Det, der betog fru Nielsen appetitten, var, at lægen sagde, hun skulle hjem til jul. Ja, det var næsten ironisk, alle omkring hende tryglede nærmest om at komme hjem til højtiden – og græd, hvis det ikke kunne lade sig gøre. Hun var sikkert den eneste patient på hele sygehuset, der ikke var interesseret i at komme hjem til højtiden.

Fru Tagum ville hjem – hun måtte ikke komme hjem – fru Andersen ville hjem, og hun kom hjem, fru Bøgh var vist nærmest ligeglad, hun skulle overføres til plejehjemmet, såsnart der blev plads. Hun boede alene, hendes døtre kunne ikke påtage sig hendes ophold og pleje – staklen var ved at blive senil. Hun lå i sengen med sin håndtaske, for den skulle de ikke rode i – sad hun op, knugede hun den under armen. Fru Bøgh bev enke for mange år siden, alligevel sagde hun, at hendes mand kom i besøgstiden. En halv time efter et solidt måltid hævdede hun, hun overhovedet ingen middag havde fået. Tænk, om man blev sådan en dag? Der var ingen garanti for, man beholdt sine åndsevner til det sidste, vel?

Lille fru Bøgh havde et runkent filuransigt, hun så aldrig ud til at være i dårligt humør, måske mærkede hun slet ikke, hvordan det stod til med hende. Hun havde en grå fletning, så tynd som en ende uldgarn, det var patetisk at se hende flette – og udbrede sig om sit dejlige hår – måske så hun den ynkelige pisk, som den var i ungdommens vår, mørk og kraftig.

Endelig døde snakken hen. Det var meningen, patienterne skulle tage en lur, så de var friske til besøgstiden.

Kunnne de nu ikke ha' beholdt hende julen over? Man optog sikkert ikke pladsen for nogen de få dage, vel?

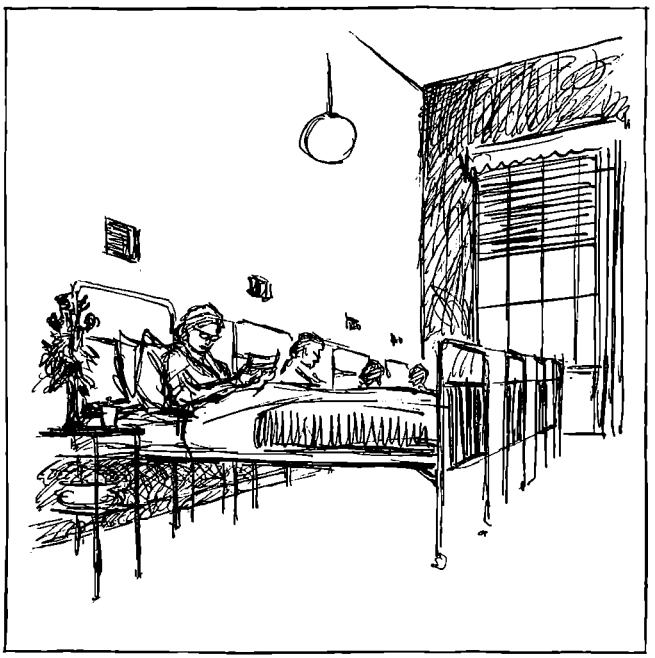
De, der havde tryglet, kom hjem til jul – måske lidt tidligere, end de ellers var sluppet – nye patienter, der skulle indlægges, ventede sikkert til efter helligdagene, hvis det på nogen måde var muligt – det var vel kun, når det drejer sig om noget akut – eller en ulykke, mennesker indlægges i julen, ikke?

Det var slet ikke, fordi fru Nielsen var ked af sit hjem, hun ville gerne blive her de få dage længere.

Hun holdt skam da af sit hjem. Fru Balle ved siden af havde lovet at fyre i god tid – og lufte ud – og fjerne støv, så man ikke kom hjem til en klam, indelukket menage. De havde også bedt hende til juleaften – og Henriksens til juledag – men som gæst i et hjem – i julen – føler man sig – nå, ja, lidt udenfor. Fordi julen i så høj grad er hjemmenes, familiens fest. Tidligere år havde det ikke generet hende så meget som i år. Grunden til, at hun havde det sådan, måtte vel tilskrives sygelejet, det var, som om hun skyede at komme hjem til sit tomme hus. Hvis julen havde været overstået, var fru Nielsen sikker på, det ville være anderledes.

Skulle man – i morgen – ligefrem bede om at måtte blive helligdagene over? Nej, det fik hun aldrig mod til – med den stivede procession omkring sig. De ville vel tro, hun havde en skrue løs – som stakkels gamle fru Bøgh.

Skal man endelig være syg, tænkte fru Nielsen, er det nu behageligst om vinteren. Ikke at skulle besørge sine indkøb i glat føre og bidende vind, ikke passe kakkelovn, man lå og blev vartet op i alle leder og kanter, der blev sørget for alt. Varme, rent sengelinned, mad – alting. Sygehuset var nyt, moderne og velindrettet, det lå højt med udsigt over vandet, man kunne ligge i den dejlige seng og se sneen falde derude, og man behøvede ikke at tænke på havegang og fortov, der skulle ryddes. Der var nogen at sludre med hele tiden. Det trak heller ikke fra vinduet, selv om det var meget stort, end ikke når vinden stod på, skælvede gardinerne. Man havde det som blommen i det misbrugte æg – når man var i bedring. Og det var hun jo altså – hun havde det faktisk udmærket. I morgen skulle hun lidt op, i overmorgen noget længere – og så hjem lillejuledag.

Naturligvis var det noget, man burde være taknemmelig for, men julen havde altid været lidt svær at komme igennem, efter at hun var blevet alene. Ole boede i Amerika, Anny var gift i København. Ole skrev altid om at komme hjem en dag og præsentere den familie, hun kun kendte fra billeder. Endnu var det ikke blevet til noget, det er dyrt for fire mennesker at rejse til Danmark, og selv om Ole havde et godt job, – det koster at have familie og hus og bil. Anny og hendes familie kom i sommerferien. Hun havde også besøgt dem, men aldrig i julen. Fru Nielsen var så bange for at trænge sig på, de havde ikke særlig god plads i

den lejlighed, og Annys mand havde en del familie, som de vel skulle have i højtiden.

Breve og pakker fra de kære – og flinke venner og naboer havde reddet hende igennem de foregående julehøjtider, men i år var det ligesom ikke nok.

Om det nu var fordi man havde været syg. Selvfølgelig burde man skamme sig, man var kommet sig igen, ikke? Man havde et rart lille hus, flinke mennesker ville fyre op og ordne for èn. Det var sort utaknemmelighed – at føle, som man følte.

Havde de sagt, hun kunne komme hjem til nytår, ville det være helt anderledes. Men selvfølgelig, de troede, hun var lykkelig – som de andre, der slap hjem til højtiden.

Julen her – i et stort fællesskab. De oppegående sagde, der var pyntet så nydeligt rundt om i bygningen, og at hver gang skulle have sit juletræ. Man hørte stumper af julens sange og salmer, når en elev vimsede forbi. Så var der dejlig mad juleaften, og præsten holdt først en julepræ̀diken – og der skulle spilles på orglet og synges. Det var ikke for madens skyld, fru Nielsen havde selv råd til at lave julemad, desuden var hun inviteret til naboens – men, dèr var hun trods alt en udenforstående, ikke? Her, på sygehuset, ville hun ligesom høre til.

– Min mand er lige gået, erklærede fru Bøgh – hun sad ret op og ned i sengen med tasken under armen og den tynde fletning ned over skulderen. – Hvorfor gik han? Jeg skældte ham ikke ud. Er der ingen, der kan få fat på ham?

Fru Tagum, der var god til at snakke for den gamle, fik hende beroliget – og lidt efter var den forlængst hedengangne gemal glemt, og fru Bøgh snakkede om mad. – Vi skal ikke spise nu, fru Bøgh, vi har jo lige fået gule ærter.

– Ikke jeg. Fru Bøgh rystede energisk på hovedet. – De gav ikke mig gule ærter. De sprang over mig. Der er nogen, der har rodet i min taske, mens jeg sov.

– Mangler der noget i tasken, fru Bøgh?

– Det tror jeg ikke – men der er rodet i den. Jeg vil ikke have, nogen roder i min taske. Jeg siger det til overlægen, gør jeg.

Så var det besøgstid. Fru Bøghs to døtre stillede. Det var tækkelige, midaldrende damer, den gamle glemte tasken, de kom med frugt og kage til hende. Der var ingen besøgende til fru Tagum, hun var fra landet, de kunne ikke fare ind hver dag. Som sædvanlig var der en sværm til fru Andersen. Nogen af dem sad på sengen, andre i vindueskarmen, der var ikke stole nok til alle de mennesker på stuen.

Fru Balle stillede som sædvanlig, det trofaste menneske. – De sagde, jeg kom hjem til jul, sagde fru Nielsen. – Ja, jeg har fået det at vide, og det hele skal nok være i skønneste orden. Fru Nielsen vred et smil frem – man kunne ikke være bekendt at lade en hjertensgod naboerske se, man var modfalden, fordi man kom hjem til jul, vel?

– Ja, så er besøgstiden forbi, kundgjorde sygeplejersken muntert.

Fru Andersens sværm lettede – som en anden fugleflok og flagrede kvidrende ud ad døren. Fru Bøgh havde allerede glemt sine døtre. Hun sad med tasken klemt fast under armen og huggede en banan i sig – og mindede om en tilfreds lille abe.

Fru Tagum snøftede. – Se, nu sner det for alvor. Vores plantage er så smuk i sne – ja, ikke at den er så stor – men en plantage er det. Jeg kommer ikke med ud for at fælde juletræet – og køre det hjem – jeg går glip af det hele i år. Jeg har lyst til bare at stikke af, har jeg – jeg har penge nok til rutebilen.

– Det skulle De ikke gøre, mente fru Andersen, når De ikke må komme hjem nu, er det sikkert, fordi De ikke er tjenlig at sende hjem, her beholder de ikke folk længere end nødvendigt. –

– Uh, De kan sagtens snakke – De skal jo hjem, ikke? Vores kirke er så skøn, når den er julepyntet. Den får jeg heller ikke at se. Vi plejer altid at gå til froprædiken julemorgen . . .

Den nat lå fru Nielsen faktisk og bad de højere magter om et lille tilbagefald. Ikke et alvorligt et, naturligvis, men selvfølgelig ville en bøn så besynderlig ikke blive hørt. Det ville klæde hende bedre at takke, fordi hun havde det så godt, ikke?

Hele verden var hvid næste morgen – og skøn og kold – og der lå man i sin lune seng og blev vartet op. Uden for vinduerne flaksede mågerne og tog på vej. De ventede på affald fra køkkenet. En skøjtende dreng på fjorden var ikke stort mere end en prik.

Fru Bøgh flettede sit trådtynde hår. – Jeg løber tit på skøjter, sagde hun muntert. Det gør min forlovede også. Han kan slå herresving.

Er jeg ikke – lidt varm i ansigtet? tænkte fru Nielsen. Jeg må bestemt ha højere temperatur end i går. Hvis de nu siger, når de kommer: – Vi tror, vi må beholde Dem et par dage ekstra, fru Nielsen.

Der blev redt senge og taget temperatur. – Ikke en streg over, sagde frøken Bach muntert. Deres kurve er færdig med at rutsje. Den er så jævn som Roskilde landevej. Der var ingen pardon – da processionen kom. Lidt op i eftermiddag – lidt mere i morgen – hjem lillejuledag.

– Det kan være, jeg kan nå at bage lidt selv, sagde fru Andersen optimistisk. – Åh, jeg ved udmærket, man kan købe det hele færdigt – men det er ikke det samme. Alle indkøbene og den slags ordner min ældste

datter. Hun snitter rødkålen, den skal ikke komme fra dåse til jul – men det er mig, der skal sætte smag på den. Det er der kun mig, der kan, men vi skal nu ikke have de sædvanlige juledag. Det bliver for meget.

– Hold op med at tale om det, råbte fru Tagum. – Fru Nielsen har da så meget takt, at hun ikke udbreder sig om jul i hjemmet, når en anden en ikke skal hjem.

Fru Andersen tav småfornærmet. Fru Bøgh kælede med sin fletning. – Tror I slet ikke, vi skal have middag i dag?

– Men kære lille De, vi har næsten lige fået aftensmad.

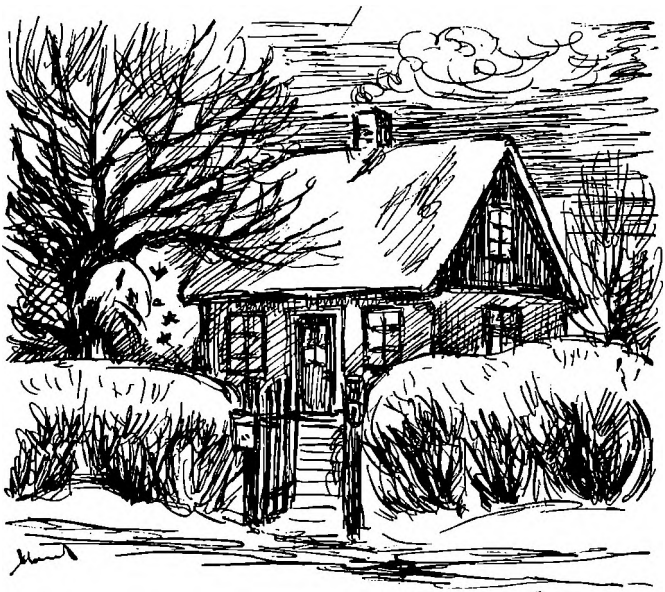
Dagen gik til ende – næste dag fulgte den – man skulle hjem til det lille hus, der havde stået tomt den sidste månedstid. Selv om der blev fyret og udluftet – der ville gå lidt, før det virkede beboet igen.

Breve, pakker og kort ville vente på fru Nielsen, og hun var inviteret af rare mennesker. Selvfølgelig var man et utaknemmeligt skarn – at man foretrak at blive. Ikke for evigt, for søren – bare i julen.

Nu skulle man til at ordne kakkelovn, tømme askeskuffe, rydde sne – venlige naboer ville tilbyde at gøre det, men man kan ikke tage mod tjenester i det uendelige. Var hun blevet doven og forvænt af at ligge her? Det trak også fra vinduerne hjemme, de burde have været tætnet, før vinteren kom. Nej, nej, hun ønskede så sandelig ikke at være kronisk syg, hun var ikke utaknemmelig, det var bare det, at det var jul.

Og så var det tiden. Man havde sagt farvel til dem alle sammen, sygeplejersker, elever, gangpiger, medpatienter og læger. Man stod langt om længe i sit »civile tøj.«

Fru Tagum småsnøftede, fru Andersen så helt fremmed ud – i skindkåbe og hat.

Fru Balle stillede på klokkeslet med taxaen ventende dernede. Fru Nielsen sendte den store, massive rødstensbygning et langt afskedsblik. – Ja, det var næsten, som om man forlod en tryg havn – de andre, der var ved at bryde op, så vel snarere på den som et fængsel. Selvfølgelig skulle hun være lykkelig for, hun var rask nu, at hun havde et rart lille hus, at der kom dejlig julepost til hende, at hun havde gode naboer og venner. Var hun mon ikke den eneste sjæl i skabelsen, der var ked af, hun skulle hjem til jul? Hun kunne sådan set dårligt være sig selv bekendt.

De kørte – byen var ikke stor, så det tog ikke lang tid. Nu var de på hendes vej – man så allerede røgen fra hendes skorsten – hun kunne også se, fortovet var

ryddet – og at der var sat juleneg op som alle de andre år.

Fru Balle sad så sjovt uroligt på sædet – nu rømmede hun sig.

– Ja, det kan altså godt være, jeg har båret mig helt tosset ad, fru Nielsen.

– Båret Dem tosset ad? Hvad mener De? De henter mig – jeg ser, De har ordnet al ting lige til juleneget. Næh, ved De nu hvad –

– Det er ikke det, fru Nielsen. Forstår De, jeg har ikke nævnt noget. Det skulle være en overraskelse – og nu, i sidste øjeblik, slår det mig, at man måske også kan give Dem en overraskelse, der er for stor, når De kommer lige fra et hospital. Det var jo da ikke meningen, overraskelsen skulle sende Dem lige tilbage i sygesengen. Jeg – jeg burde have forberedt Dem, lidt efter lidt.

– Men hvad er det, De taler om, fru Balle? Huset kan i hvert fald ikke være nedbrændt – det står der jo. Er nogen af børnene syge?

– Nej, nej – det er slet ikke sådan noget, men en god overraskelse kan jo chokere lige så meget som en dårlig – det siger min mand. Man kan få hjerteslag af glæde.

– Jeg har ikke dårligt hjerte, sagde fru Nielsen. Hvad er det så?

– Jo, forstår De – jeg skrev til Deres Ole i Amerika, da De blev indlagt – uden at sige det til Dem – De ville jo ikke lade ham vide, De var syg – og så – nej, jeg burde have forberedt Dem – jeg er en klaptorsk ...

– Forberedt mig – på hvad?

Taxaen holdt nu. Chaufføren så utålmodig ud, det var ikke almindelig, hans passagerer blev siddende og lod taxametret tikke.

– Fru Nielsen – hele familien fra Amerika – søn, svigerdatter og børnebørn – venter på Dem der inde.

– Føler De Dem dårlig?

Det svimlede lidt for fru Nielsen, men hun var sikker på benene, da hun gik op ad sin pænt ryddede havegang.

Og så gik døren op – og der stod hendes Ole – og en ung, smilende kvinde og to vinkende børn, som man kun kendte fra billeder ...

Og så ville man så nødig hjem til jul, hvad?

Havets lærde datter

Af Frederik Opffer

Rejser man omkring i Danmark, støder man på ikke så få lærde mennesker – selvlærde bønder, fiskere, skrædere og smede, men det er sjældent, man møder en kvinde, som på dette område kan måles med mandens alenstok.

Så hændte det en dejlig sommerdag, at jeg i fisker-, færge-, industri- og feriebyen Hundested skulle samle forskellige oplysninger og måtte spørge mig frem hos den stoute havnefoged Holger Nielsen, den myndige aktionarius Oluf Christiansen, hos storfiskeren Chr. Hansen Dannebrog, der bor på toppen af en bakke med herlig udsigt over hav og havn, og i sømandshjemmet hos den vimse Eigil Andersen og mange andre steder. Hver gang, man stod tvivlrådig over for et spørgsmål, sagde de alle sammen med den største selvfølge: »Spørg Line, hun ved alt om Hundested, om fiskere og i det hele taget alt om Halsnæs. De færreste kendte hendes efternavn, hun var og blev for dem kun Line fra Kikhavn.

Nu var det så heldigt, at jeg selv på samme tidspunkt boede i det idylliske lille fiskerleje, og jeg faktisk daglig talte med Line – altså fru Line Andersen – dog uden at ane noget om hendes lærdom og lokale berømmelse. Derimod vidste jeg, at fru Line Andersen om sommeren er det samlende midtpunkt i Kikhavn, hvor hun bestyrer en kiosk med et så venligt smil og så kvikke replikker, at hun er en svoren veninde af de mange feriegæster og ganske særlig med kunstnerne, der som-

Line Andersen, havets lærde datter, elsker katte og cigaretter.

mer efter sommer vender tilbage med tegneren Vald. Setoft i spidsen som den ældste veteran.

Line Andersen er født i Gråsten. Hendes forfædre har været skippere i umindelig tid, en af bedstefædrene har således ført en kutter for hertugen af Augustenborg. – Hendes egen fars første skib var åbent, så man var uden dækning i kulde, regn, sne og storm. Fire af

brødrene fører hver sit eget lastfartøj, den femte bror er derimod gået i land for at overtage embedet som havnefoged i sin fødeby.

Line Andersens mor er en skipperdatter fra Egernfjord. Hendes slægt var tysk, men hun tog konsekvensen af at være blevet gift ind i en dansk familie og sørgede for, at børnene fik en dansk opdragelse, og at der blev talt dansk i hjemmet. Hun var en særpræget kvinde med store åndelige interesser, således dyrkede hun den klassiske litteratur og indførte Line allerede i tiårs alderen i Goethes og Schillers mesterlige værker. Siden har Line været en læsehest, men moderen påvirkede også datteren til at interessere sig for alt andet, der har nogen værdi her i livet.

Som skipperdatter gjorde Line et sidespring ved at gifte sig med storfisker Carl Oscar Andersen fra Kikhavn. Her flyttede hun ind i et henrivende lille gulkalket og stråtækt bindingsværkshus, der egentlig er en aftægtsbolig for hendes mands slægt. Selve hovedejendommen er nu overtaget af Godtfred Andersen, mandens bror, der driver lidt landbrug og ellers er matros på Hundested-Grenå færgen. Han er faldet til ro efter i mange år at have sejlet på langfart. – De to ejendomme ligger næsten klods op af hinanden, kun nogle få stenkast fra Kattegat.

Line Andersen er trind og rund og må være et solskinsbarn, for hun har så let til smil, at man uvilkårlig bliver i godt humør, når man møder hende. Hun ligner en ægte gråstener, som er lige til at bide i, skønt hun for længst føler sig som kikhavner og halsnæser.

Man skulle tro, at den bratte overgang fra den idylliske slotsby Gråsten, der ligger ved Sildekulen så godt i læ, at vandet næsten aldrig krummer ryg, til det barske Kikhavn lige ud til det åbne hav, må have været en drøj overgang for den unge kone, men selv påstår

Line, at netop den store kontrast gjorde hende så glad, at hun nu foretrækker havet for fjorden.

Selvfølgelig er der også gået storme hen over det lille hus med de lavloftede stuer, hvor meget af indboet er præget af minder fra Sønderjylland og erindringer, der er hjembragt fra lange og besværlige sørejser. – Som fisker har Carl Oscar Andersen pløjet vandet tyndt i Kattegat, Østersøen og Nordsøen. Efter 25 års forløb ramtes Carl Oscar af den berygtede Doggerfnat – en hudsygdom, der fremkaldes af en tangart, som findes på Dogger Banke. Der var intet at stille op med denne erhvervssygdom, som angriber mange fiskere. Han søgte helbredelse hos læger og professorer, men ingen kunne hjælpe ham med andet råd end at opgive fiskeriet og holde sig fra saltvand. Rådet hjalp og Carl Oscar var færdig som fisker, hvilket var ham en frygtelig sorg.

Men havet kunne Andersen ikke undvære. Han købte et skib, blev skipper og blev glad igen. Nu fører han »Nilaus« på 130 t og sejler næsten i fast rutefart. Han henter briketter i Struer og losser dem i Holbæk og Frederikssund, hvor han laster savsmuld til Bornholm. I Rønne får han lervarer om bord til Fredericia og sten til Frederikssund, og så gør han turen om og om igen.

Når manden næsten aldrig er hjemme, får Line Andersen langt mere tid tilovers end andre husmødre. Det var med et lunt glimt i øjnene, hun sagde:

»Er man gift med en fisker eller skipper, varer det mindst hundred år, inden man kan fejre et regulært sølvbryllup.«

Alligevel er Line ikke henfaldet til lediggang. Tværtimod! Først og fremmest har hun kastet sig over læsning, dyrket klassikerne og anden værdifuld litteratur. Hun har også studeret egnens historie samt fiskernes sæder og skikke. Hun beholder dog ikke sin viden for sig selv, hun giver den med rund hånd videre til

Line Andersen, havets lærde datter, foran Skipperhuset, hendes hjem i Kikhavn.

andre, således har Danmarks Radio flere gange haft bud efter hende. Dansk Folkemindesamling værdsætter hende højt som meddeler.

Som før nævnt holder Line om sommeren en åndelig pause i sin kiosk uden for købmanden. Det virker som et frisk pust for hende at komme i kontakt med københavnerne.

På andre årstider har hun fuldt op at gøre. En periode har Line Andersen bl. a. været knyttet til Aftenhøjskolen i Hundested. Nu underviser hun på Ungdomsskolen i Torup for elever i alderen fra 14 til 18

år i samfundskundskab, erhvervsvejledning og litteratur. Desuden har den elskelige dame åbnet sit hjem i Kikhavn ved at danne en børneklub for de lokale børn, som hun underholder på forskellig måde, bl. a. har hun af gammelt materiale bygget et dukketeater, hvor der i fællesskab opføres komedier. – Desuden finder hun også tid til at holde foredrag her og der, og der er mange, som har bud efter havets lærde datter, hvis speciale efterhånden er blevet alt det, der har med litteraturen, søen og Halsnæs at gøre.

Line Andersen fortæller levende og fængslende om fiskerne i gamle dage, hvor de måtte døje mere ondt end godt: fattigdom, kulde og nød i kampen for at hente føden hjem fra havet. Ganske vist var fiskerne i Kikhavn tidligere også landbrugere, men det var så som så med det, skønt de rådede over 300–400 tdr. land, var jorden så mager, at den kun gav ringe udbytte.

Inden Lynæs og Hundested fik fart i sejlene, var Kikhavn ubetinget hovedstaden på Halsnæs, og det fremgik bl. a. af, at sognefogden i Torup kommune var bosiddende i fiskerlejet, der i storhedstiden havde 28 sammenbyggede huse med gader og stræder ganske som en lilleputkøbstad. Men så kom den frygtelige ildebrand i 1782, hvor 13 gårde gik op i luer. Ved denne lejlighed, udstykkede man jorderne og de fleste brandhærgede familier blev udflyttere, således er Kragegård og Solgård bl. a. minder fra denne begivenhed.

»Hvordan kunne man være landmand og samtidig drive fiskeri?« spørger jeg.

»Når manden var på havet, drev konen bedriften. Det var slidsomt at gå bag ploven og passe kreaturerne med malkning og fodring. I det hele taget havde fiskerkonerne det anderledes hårdt end i vore dage. Der

måtte slides i det lige fra årle morgen til silde kvæld. Konerne hjalp også mændene med at gøre fiskene i stand, bøde garnene og med at sælge fiskene. Min mands mormor gik såmænd tre gange daglig seks kilometer med en mælkespand på hovedet, mens hun samtidig strikkede hoser. Fiskerkonerne sad aldrig med hænderne i skødet med undtagelse af søndag eftermiddag. Kun i juletiden var der fred og hvor alt unødvendigt arbejde blev undgået.

Når fiskerne kom ind med bådene, hjalp konerne til, så garnene kunne lunnes, fiskene tages op og frigøres for sten. – Stenene blev gemt fra gang til gang. Dem opsamlede man på stranden. De skulle være runde og uden skarpe kanter. Det var næsten værre, når der hankes, kloves og stenes.«

»Gik mændene med hænderne i lommerne, når de var hjemme og overlod meget af sliddet til konerne?«

»Ork nej, de havde fuldt op at gøre, bl. a. med at få fisken solgt. Der kom fiskeprangere hertil og købte, men ofte måtte fiskerne selv sælge fangsten. Der er eksempler på, at fisken blev kørt på trillebør helt ind til Hillerød. Det er en strækning på rundt regnet 70 km – altså frem og tilbage – det var der vist ingen, der gad gøre i vore dage eller havde råd til. – Endnu, mens min mand var dreng, cyklede han omkring og solgte sin fars fisk. Som fjortenårig kom han ud med en båd som ungfisker.«

»Har De truffet nogle af de helt gamle fiskere?«

»Uja da og ganske særlig min svigerfar, der blev over 90 år uden at have været syg en eneste dag i sit liv, før han endelig gav op. Foruden at lade sønnerne sælge fisk, var han selv fiskepranger. I hans ungdom var der også husmænd, som havde nogle ualmindelige rappe frederiksborgheste, som kørte om kap til Hillerød for at afsætte fangsterne.

Svigerfar fortalte meget om, hvordan han i al slags vejr fiskede frå åben båd under Hesselø, i Samsøbæltet, jo, helt oppe under Anholt. Det skulle der udholdende og hårdføre folk til. – Han var meget hjælpsom og sød og var flittig til at samle stenredskaber fra oldtiden til mig på strandkanten. Nu anvender jeg disse fund til undervisning, de beviser jo, at Kikhavn fra ældgammel tid har været boplads.

Sin høje alder og sundhed tilskrev han bl. a., at han aldrig havde røget og så hans »sunde« kost. Den bestod meget af tørfisk, der tilberedes ved, at man skærer hovedet af fiskene, trækker indvoldene ud, salter dem godt, binder dem sammen to og to og hænger dem om på en snor til tørring i fri luft. – Flere gange om dagen spiste han også saltet sild med stuvede kartofler eller andet til. – »Prøv det,« tilføjer Line Andersen med et lunt smil og tænder sig en cigaret, »så kan De se, om recepten virker.«

Hun tror åbenbart ikke på den selv. Mens vi taler sammen, når hun at fylde sit askebæger med udbrændte stumper.

»Kikhavn er et meget særpræget fiskerleje,« siger jeg.

»Mon der findes mage til?« spørger Line og ser på mig med sine store, kloge øjne. »De tæt sammenbyggede stråtækte huse og gårde, hegnene, blomsterne og den snævre »gade«, der fører lige ud i Kattegat, elsker vi og søger at bevare. – Som jeg sagde før, er vort hus beregnet til aftægtsbolig, men alligevel har her været liv og glade dage. En periode var den købmandsbod, for resten den første i Kikhavn. Her kom mange flinke og interessante mennesker, som slog sig ned på sladrebænken, så vi kedede os aldrig. Vi tog os det ikke nær, at der blev åbnet en ny og mere moderne købmandsforretning skråt over for os. Der kom stadig folk hos os, men under krigen med alle dens restriktioner kneb

det sådan for os med varer, at vi besluttede os til at give op. Mest kneb det at få cigaretter nok til mig, men trods konkurrencen havde vi så godt et genboskab med den ny købmand, at jeg altid kunne gå over og hente, hvad jeg manglede.«

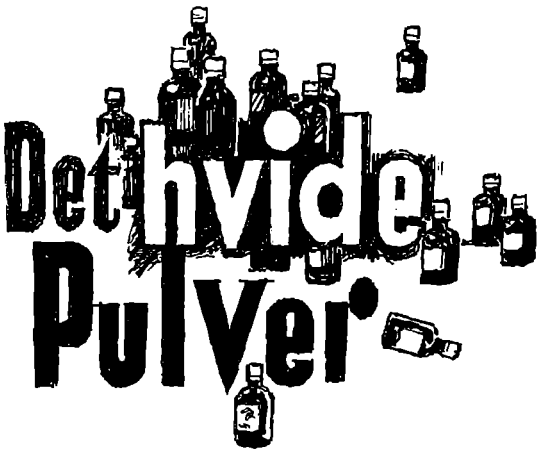
Vi kommer ind på overtro.

»Der har været meget mere end nu,« svarer Line. »Dog er der stadig ikke en fisker, som tager ud om mandagen, det giver uheld. Han starter senest søndag aften eller også holder han blå mandag. – Jeg har hørt tilfælde på, at fiskere vendte om, hvis de mødte en gammel kone i havnen. – Før sagde man, at der ikke måtte bødes på gamle garn, for der kan hænge »lus på laser«. – Der er stadig en del, som mener, at det bringer ulykke, hvis en giver sig til at fløjte i en fiskerbåd eller på et fragtskib.

Her i Kikhavn var der en gammel kone, som man frygtede, fordi man troede, at hun havde »onde øjne«. Man sagde, at hun ved en lejlighed havde malket en ko med en syl, og berørte hun en ko, der skulle til tyr, var man overbevist om, at den vendte gold hjem.«

Se sådan kan en samtale med fru Line Andersen i Kikhavn forme sig, men havde man tid og plads til at uddybe hver enkelt emne, ville enhver få et endnu tydeligere indtryk af, hvorfor alle på hele Halsnæs anser Line for at være havets lærde datter.

Frederik Opffer.

Wu Liang er apoteker i Hongkong's kinesiske bydel. Han er velhavende, men ikke så lidt af en gnier. Kolerisk er han også, han kan se rødt, når noget prøver på at gribe forstyrrende ind i den jævnt glidende strøm af lødigt sølv over disken i hans velassorterede medicinalbod, hvorfra han sælger de mest besynderlige medikamenter, der udgør kernen i den traditionsbundne kinesiske farmakologi, eller nogen ude fra truer med at blande sig i hans private livsform, som han mener at have fastlagt den en gang for alle ud fra velovervejede økonomiske hensyn.

Denne livsform er enkel og ligetil. Han er enkemand, men dog ikke helt ene, fordi han har måttet tage sin forældreløse sønnedatter i huset. Til at begynde med anså han det for en svær økonomisk belastning, men alt som Pu-sa voksede til, blev hun hans eneste trøst i de nedgangstider, der fulgte, da hans kunde-

kreds begyndte at svinde ind, fordi læger og folk i almindelighed begyndte at svigte de gamle, traditionelle medikamenter til fordel for nye, såkaldte patentmedicíner, som rapmundede agenter falbød på hvert et gadehjørne. Takket være hende, kan han nu spare alle udgifter til kommisser og lærlinge. Der er ikke meget mere at bestille, end hvad Pu-sa kan overkomme på egen hånd – og så endda passe hans hus ind imellem.

Nu er Pu-sa en yndig ung pige på atten år, opdraget til sparsommelighed og flid. Hun sidder der inde i butikken og broderer, for selv hun har mange ledige stunder. Hende skal han jo dog anstændigvis både klæde og føde, eftersom begge forældrene faldt som ofre for pesten. Hun er billig arbejdskraft – dygtig og ferm i huset tillige, – men ...

Dette »men« viser sig i det samme i en rask ung mands skikkelse. Som en skygge glider han gennem døren – stille og lydløst på sine tykke filtsåler – i håb om, at apotekeren ikke selv skal opdage ham. Men Wu Liang er på sin post. Kun alt for vel ved han, at Pu-sa for længst har nået den giftefærdige alder, og selv om Wing On måske nok er et meget passende parti, søn, som han er, af en anset købmand, er Wu Liang ikke til sinds at lade de unge få deres vilje.

Hvad skulle han stille op uden Pu-sa? Nej, Wing On er ham næsten lige så stor en pestilens som alle de smarte charlatan'er tilsammen, der propaganderer for de nymodens medikamenter. Og uheldigvis for de unge er dette et problem, som han nok selv skulle kunne løse. Han vil ikke vide af dette lige så moderne kæresteri. Her kommer knægten rendende i tide og utide. Det må der sættes en stopper for, selv om han også køber flittigt af de udstillede varer. Derfor rejser han sig fra bagværelset og afbryder brutalt Wing On's hviskende samtale tværs over disken med sønnedatteren.

»Ham skal jeg nok selv ekspedere,« erklærer han syrligt og sender Pu-sa op i lejligheden i et ganske ligegyldigt ærinde.

Den unge mand ser langt og forelsket efter hende – deres øjne mødes i et hastigt, forborgent smil. Imidlertid gør apotekeren slet ikke mine til at ekspedere sin kunde.

»Nu kan det vel være det samme med den salve,« han skuler ondt til Wing On. »Den var vel kun et påskud til at få hende i tale,« og han slår let med hovedet i retning af trappen, der fra baggrunden af lokalet fører op til øverste stokværk.

»Hvorfor kan du ikke lade Pu-sa og mig om de dele?« spørger den unge mand trodsigt. »Hvorfor holder du hende her som i et fængsel?« Han er på vej ud men vender sig i døren, og hans stemme skælver en kende. »Men det siger jeg dig, Wu Liang, Pu-sa og jeg, vi elsker hinanden, og hun skal også blive min, om du så gør dig aldrig så stejl!«

Apotekeren vender sig fra ham med et hånligt smil. Nu tager også han trappen, og ude fra gaden kan Wing On høre ham klage sin nød.

»Dit utaknemmelige skarn,« råber apotekeren. »At du kan tænke på at svigte din egen farfar, som har født og klædt dig. Har du da ikke hjerte i livet?«

Wing On kan ikke lade være med at smile. Jo, det er netop, hvad Pu-sa har. Men hendes hjerte tilhører ham – og kun ham alene. Og styrket ved tanken herom giver han sig på vej mod hjemmet. Både han og Pu-sa er klar over, at de ingen vegne kommer med det gode, men at der må skrappere midler til. Planen har de rede, og Pu-sa nåede lige at give sin billigelse, da hendes farfar jog ham bort.

Nogle dage efter kom en fremmed til Wu Liangs medicinalbod og anmodede apotekeren om en samtale i et meget vigtigt anliggende, og han blev bragt til sæde i baglokalet.

»Jeg forstår,« sagde den fremmede, »at De – som mange andre ærværdige apotekere – lider følelige tab i konkurrencen med den billige patentmedicin. Hvis De måtte være interesseret, har jeg et forslag at stille Dem?«

Naturligvis var Wu Liang interesseret. Det moderne juks red ham som en mare.

»Med ondt skal ondt fordrives«, fortsatte den fremmede. De må selv i gang dermed, – vel at mærke patentmedicin af en sådan kvalitet, at den virkelig kan

helbrede selv de sværeste sygdomme. Tro nu ikke, at jeg ikke godt kan forstå Deres betænkeligheder. Selvfølgelig vil det ikke være passende, at en apoteker af Deres høje standard slog til lyd for salget af mirakelmagernes usle patentmediciner. Det kunne ikke falde mig ind at foreslå noget sådant. Nej, den medicin, som jeg vil foreslå Dem at forhandle, sælger sig selv, uden at De behøver foretage Dem det ringeste.« Han fandt en lille flaske frem fra sin sidekofte, der var forsynet med en etikette, der kun bar de to sorte skrifttegn, der betyder: »Livets lykke«.

»Anbring denne lille flaske i Deres vindue – på en beskeden plads om De vil – og resten vil gå helt af sig selv. Der bliver store penge at tjene, derfor garanterer jeg.«

Dette forjættende tilsagn jog alle Wu Liangs betænkeligheder på flugt. Med rystende hånd rakte han begærligt efter den lille flaske.

»Går De ind på mit forslag,« fortsatte manden smilende, »sender jeg Dem foreløbig et halvt hundrede flasker til en sølvdollar stykket. Selv skal De forlange tre, så De vil forstå, det bliver en 200 procents forretning for Dem.«

Apotekeren blev så ivrig, at han uden at blinke for en gangs skyld betalte kontant forud i blanke sølvdalere, – og det var først længe efter, at den fremmede var gået, at det gik op for ham, hvor letsindigt han havde båret sig ad. Naturligvis så han aldrig hverken flasker eller slyngelen mere.

Stor var derfor hans forbavselse, da der allerede næste dag kom både flasker og nye kunder i hans butik. Naturligvis havde han anbragt prøveflasken i vinduet, og den lod til at have en besynderlig tiltrækningskraft på unge og gamle i flæng. Fra dag til dag steg efterspørgselen. Nu ærgrede det ham, at han ikke havde

sikret sig et større parti, mens tid var. Men også på det punkt blev han hjulpet af forsynet. Da beholdningen var ved at slippe op, kom der ganske af sig selv en ny, og denne gang var den på hundrede flasker, som han kun alt for beredvilligt betalte budet.

Jo-jo, det her var noget, der passede den pengeglade apoteker. Fåmælte, velklædte kunder kom og lagde tre sølvdalere på disken og bad om en flaske med »Livets

Lykke«. – Og dog. Han begyndte så småt at fatte mistanke til de små flaskers indhold. Han var sprængfærdig af nysgerrighed, – men fandt det klogest at forblive fuldstændig uvidende om, hvad »Livets Lykke« egentlig stod for.

Samvittigheden begyndte så småt at plage ham. Men pengebegæret sejrede i kampen. Han fortsatte, tjente store penge på en nem og bekvem måde. Han var lige ved at føle sig lykkelig, da også Pu-sa syntes at være kommet på bedre tanker. Den unge mand havde overhovedet ikke vist sig siden hin mindeværdige dag, da han viste ham døren.

Men så en skønne morgen stod Wing On igen i medicinalboden, og det frydede ham, at han netop havde sendt pigen op for at tilberede middagsrisen. Derfor hilste han høfligt smilende.

»Hvormed kan jeg være til tjeneste?«

Wing On ønskede et plaster mod hovedpine, men da han var ekspederet, spurgte han:

»Jeg ser, at også I forhandler »Livets Lykke«. Jeg kunne egentlig godt lide at prøve denne meget omtalte vidundermedicin. Hvad mon den indeholder?«

»Aner det ikke,« svarede apotekeren i overensstemmelse med sandheden, men han mærkede, at blodet steg ham til hovedet. Han vendte sig for at tage en flaske på hylden. Aldrig før var det hændet, at en kunde havde stillet dette pinlige spørgsmål.

Wing On rakte efter den, men idet apotekern slap flasken, tabte Wing On den mod det hårde stengulv, og et hvidt pulver spredtes ud over flisen. Han bukkede sig hurtigt og tog en smule af det på fingeren, smagte på det – og spyttede med væmmelse.

»Tænkte jeg det ikke nok,« sagde han og så på Wu med et undersøgende, anklagende blik. »Til den høje pris kunne det naturligvis ikke være andet. Skårene

lod han ligge, men det hvide pulver samlede han på et stykke papir og stak det i lommen.

Lammet og rædselsslagen vogtede Wu hans bevægelser. Han følte sig helt elendig, nu Wing On havde bekræftet hans mistanke. Tilmed var den unge mand – af gode grunde – ham næppe venligt stemt. Det kunne blive en farlig spøg, hvis han lod sin viden gå videre. Hans egne dage som apoteker ville være talte, hvis det kom myndighederne for øre, at han solgte narkotika i håndkøb.

Wing On lod til at have god tid. Det var tydeligt, at han havde andet og mere på hjerte.

»Jeg ser ikke noget til Pu-sa,« sagde han let henkastet.

Apotekeren havde allerede et hvast svar på læben, men han tog sig i det. Kun alt for vel følte han sin afmagt. Med den viden, Wing On nu sad inde med, havde han fuldstændig krammet på Wu.

»Nå, men det passer mig for så vidt meget godt i dag,« fortsatte den unge mand uforstyrret. »Mit ærinde gælder mere Jer end hende, hvis I da har lidt tid at ofre på en uværdig?«

Han var høfligheden selv. Wu tog det som et ilde varsel. Ikke desto mindre bød han Wing On til sæde i det lille baglokale.

»Hvormed kan jeg være dig til tjeneste, Wing On?« Han studsede selv over den næsten ydmyge tone.

»Jo, ærværdige fader,« begyndte Wing On og bøjede sig dybt. »Som I måske kan tænke, er jeg kommet for at anholde om jeres sønnedatters hånd, – og jeg behøver vel næppe tilføje, at Pu-sa og jeg for længst er enige på det punkt. Kun mangler vi jeres faderlige billigelse.«

Wu Liang havde anet det, og han krympede sig i afmægtig vrede, men en indre stemme bød ham at fare

med lempe, hvor nedrigt det end forekom ham, at Wing On virkelig ville nedværdige sig til på den måde at benytte sig af sin viden med hensyn til de fatale små flasker. Men han indså, han intet valg havde.

Med rystende stemme gav han sin billigelse. En mellemmand ville nu tage sig af det fornødne med hensyn til ægteskabskontrakten. De små flaskers mystiske indhold blev ikke nævnt med et ord.

Kort før månenytåret stod Wing On's bryllup, som skik og brug var, i hans forældres hjem. En morgen ganske tidligt var Pu-sa blevet hentet i den røde bærestol, der er forbeholdt vordende brude, og hen på eftermiddagen indfandt også apotekeren sig til festen.

Det havde gjort et grimt skår i hans formue at måtte af med Pu-sa's fædrende arv – og en klækkelig medgift tillige, men det, der pinte ham mest, var, at han fra nu af skulle undvære sin dygtige og billige medhjælp i både hus og forretning.

Når dertil kom, at salget af den indbringende medicin på de små flasker helt var gået i stå, havde han al god grund til mismod og ærgrelse. Nu var Wu Liang – sin pengegridshed til trods – på sin vis reel nok, og han havde da også straks fjernet flasken fra vinduet og destrueret den tillige med et mindre restlager, fordi han ikke mere mente at kunne dække sig under uvidenhedens folderige kåbe. Ikke desto mindre pinte det ham, at han havde indladt sig på noget så farligt og tåbeligt, der nemt kunne have ødelagt hans gode navn og rygte.

Der var mange gæster i købmandens store hus, hvor bordene stod rigt pyntede, bugnende af god mad. Og på et af dem stod en mægtig bryllupskage, som brud og brudgom i skøn forening skar ud til gæsterne. Traditionen tro rakte brudgommen det første stykke til sin svigerfar.

»En sjælden opskrift,« sagde han smilende. »Prøv dette gode bagværk, der i sig rummer selve Livets Lykke.«

Apotekeren blev påfaldende bleg. Hvad skulle nu det til, at hans svigersøn på denne betydningsfulde dag mindede ham om det forbistrede hvide pulver, der havde skaffet ham så mangen en søvnløs nat.

»Ingredienserne, kære svigerfar, har været kostbare,«

fortsatte Wing On uforstyrrelig, »men resultatet er sikkert derefter,« hvorpå han uden videre lagde sin hånd på Wu's arm og førte ham hen til et bord i salens baggrund, hvorpå der stod opmarcheret flere hundrede ganske små grønne flasker. De var alle tomme.

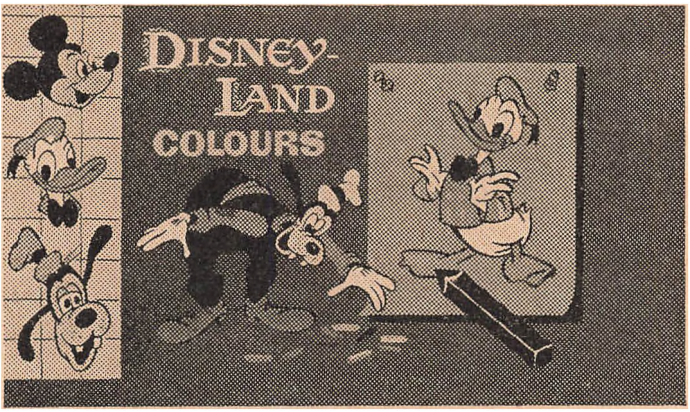
»Måske kan det berolige min kære svigerfar at vide, at den efterspurgte medecin kun var almindeligt flormel – bedste stort fra min fars købmandsforretning. Det er mit inderlige håb, at I – kære fader – vil tilgive jeres uværdige svigersøn, at han fandt det nødvendigt at gribe til denne lille – men kostbare – list for at opnå livets sande lykke.«

Wu var aldeles rasende, mest dog på sig selv, at han have ladet sig tage så eftertrykkeligt ved næsen – og bedre blev det ikke, da han hørte gæsterne rose det storartede bagværk. Selv fandt han, at kagen havde en bitter afsmag.

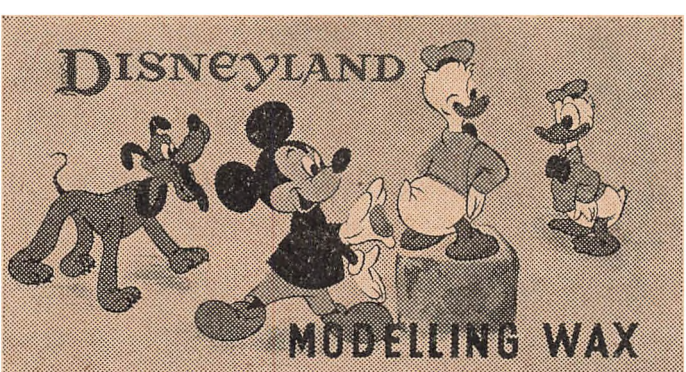
Men så fangede Pu-sa hans blik, og det gik pludselig op for ham, at denne lille skarnstøs i fordægtigt samarbejde med den unge slubbert ikke alene havde narret ham, men tillige fjernet en tung byrde fra hans skuldre, en plet fra hans gode navn som apoteker. Og for første gang så han mildt og kærligt på de to unge, hvis øjne netop lyste af »livets lykke«, og det faldt ham ind, at der gaves andre værdier her i livet end dem, der gik gennem apotekets i forvejen velspækkede kasse.

Om hans brede mund og i hans mørke øjne tændtes et lysende smil og han blandede sig med de andre gæster og festede med dem i de otte dage, brylluppet varede.

S. A. Klubien

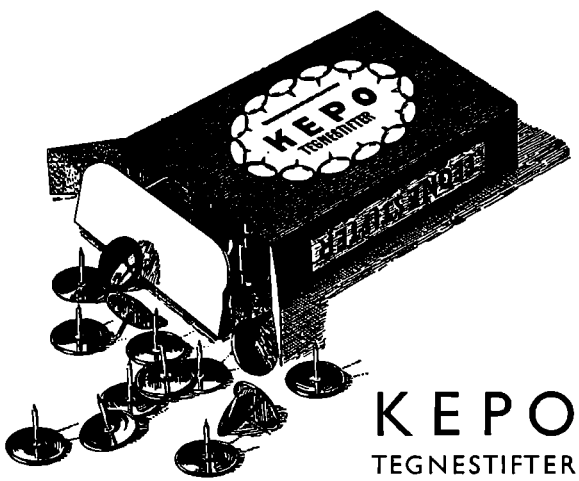

ÅRETS JULEGAVE

et Fibia produkt

TEGNESTIFTER I TOPKLASSEN

KEPO
TEGNESTIFTER

FÅS BÅDE I METAL OG PLASTIC MED
10 FESTLIGE FARVER

Forlang KEPO hos Deres handlende!
- DE HOLDER HVAD VI LOVER

KNUD E. POULSEN
KØGE

Pandetikon

DEN USYNLIGE KLINKE

UNIVERSAL

MED SKRUEPROP

UNIVERSAL-REPARATØREN

Altid ved hånden
Det holder - det står for tugt
Det stivner ikke i tuben
Lille tube kr. 0,90
Mellemstor (dobb.) tube kr. 1,45
Stor (tredobb.) tube kr. 2,60
Incl. oms.

PRØVET OG ANBEFALET AF TEKNOLOGISK INSTITUTS LABORATORIUM

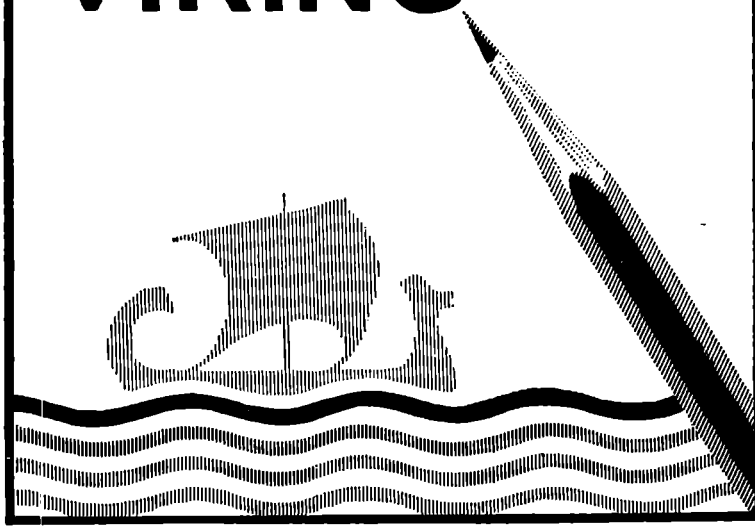
Forlang det overalt!

Hvis Deres handlende ikke fører Pandetikon, og han ikke mod forevisning af denne annonce ønsker at skaffe det, sender vi gerne en eller flere tuber pr. brev, såfremt De indsender betalingen + porto kr. 0,35 (for flere tuber kr. 0,60) forud, gerne i frimærker. Ved køb for 5 kr. og derover leveres tuber uden portoberegning

SCHOU & STAGSTED

Edv. Griegs Gade 2, København Ø. Tlf.: Fulda * 29 13 22

VIKING

BALLOGRAF

NORDENS
MEST SOLGTE
KUGLEPEN

plastic-poser

PRAKTISKE TIL UTALLIGE FORMÅL

- i den daglige husholdning
- til fryseboks
- til rejsebrug

- dragtposer

A/S EXTRUSION

TLF. 75 14 33

L. L. J. Offset